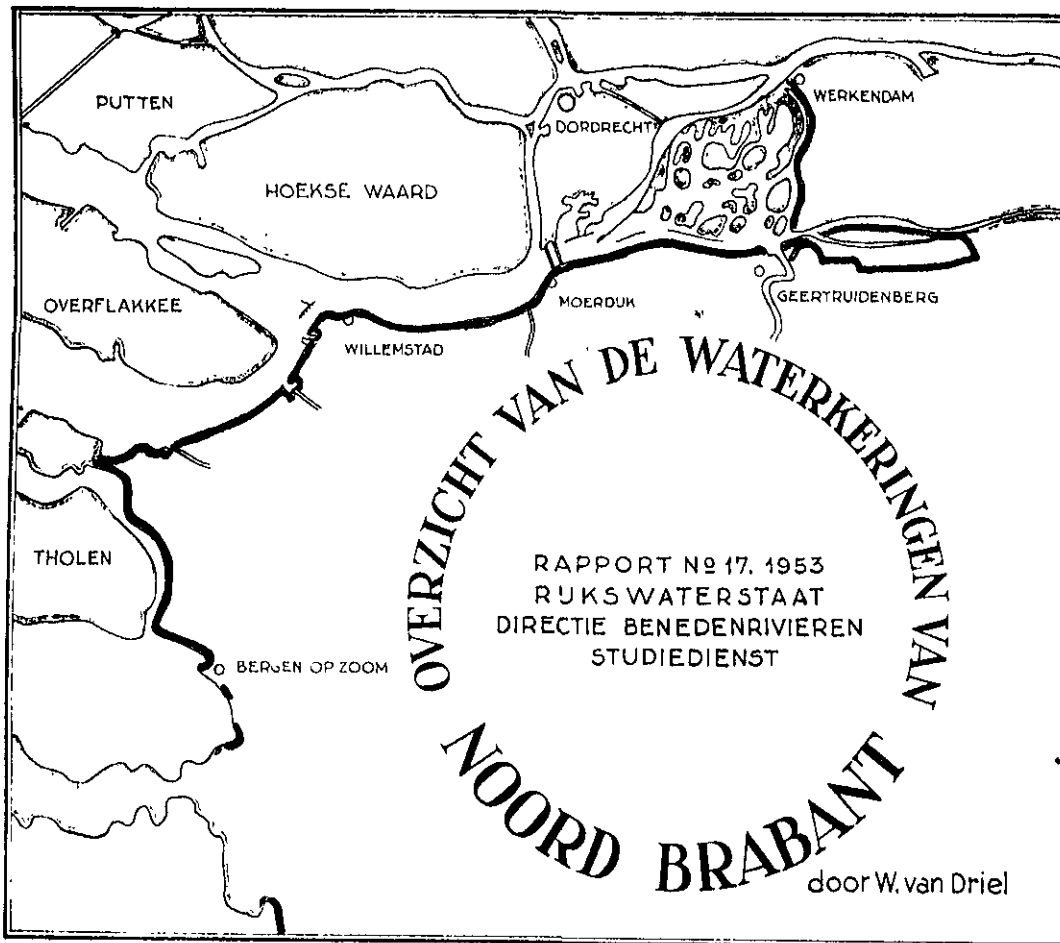


R. van
1953



DOWT-BEN-1953-17

INTERN

RIJKSWATERSTAAT DIRECTIE BENEDENRIVIEREN
's-Gravenhage

Nr. 1465.

's-Gravenhage, 1 Februari 1954.

Onderwerp:
Dijkgegevens in
Noord-Brabant vóór 1953.

Hierbij zend ik U een interne nota van de hand van de Technisch Ambtenaar W. van Driel betreffende dijkgegevens in Noord-Brabant.

De gegevens werden met grote bereidwilligheid afgegaan door de Provinciale Waterstaat dier Provincie en door van Driel verwerkt tot een geheel. Op verzoek zond ik een exemplaar van de nota aan de Directeur-Hoofdingenieur Hamers te 's-Hertogenbosch.

Uit de nota blijkt dat de gehele dijk lengte niet ineens gewaterpast is, doch dat nu eens hier, dan weer daar van korte stukken dijk de hoogten bepaald.

Het zou m.i. gewenst zijn eens, in zeg 5 jaren, nieuwe lengteprofielen te maken van alle dijken, men zou dan vele en betrouwbare gegevens krijgen over de dijksverlagingsen.

Uit de gegevens van de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant blijkt dat voor een enkel geval de dijk bij Halsteren (voor zover mij bekend heeft deze een behoorlijke ondergrond) in ongeveer 20 jaren tijds ± 15 cm is gezakt. Zulk een groot bedrag (0.75 m per eeuw?) komt misschien ook elders voor en het niet kennen van deze bedragen voor alle waterkerende dijken des lands acht ik een leemte in onze kennis die beschamend is.

Naar ik van de heer Hamers vernam zouden elders in Noord-Brabant zelfs dijken voorkomen met zakkingen van gemiddeld 30 cm in de 18 jaren verlopen tussen 1925 en 1943.

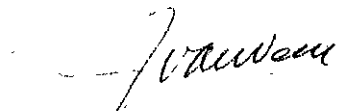
Het komt mij noodzakelijk voor dat het maken van lengteprofielen meer frequent geschiedt dan tot nog toe. Het opnemen van dwarsprofielen zou m.i. minder frequent behoeven te geschieden dan het opnemen van nieuwe lengteprofielen.

De grafieken nrs. 4, 5, 6, 9, aangevende de lengteprofielen en de doorbraken, moge ik in Uw bijzondere aandacht aanbevelen. Uit grafiek nr. 9 blijkt dat het nemen van dijkshoogten op afstanden van 20 m niet overdreven is.

Afstanden van de hoogtecijfers van 100 m, zoals meestal voorkomen acht ik belangrijk te groot.

Ik geef U in overweging een exemplaar dezer nota te zenden aan Uw ambtgenoot te 's-Hertogenbosch. Een aantal exemplaren zijn nog beschikbaar voor 't geval deze meer dan één nodig mocht hebben.

De Hoofdingenieur A,



(Dr Ir J. van Veen)

Overzicht van de waterkeringen van Noord-Brabant
langs de Zeeuwse stromen en de benedenrivieren.

INHOUD

- Par. 1 Inleiding. Indeling van de bijlagen.
Par. 2 Oorsprong der gegevens.
Par. 3 Beschouwing van de afzonderlijke delen.
- a. De waterkeringen tussen de Belgische grens en Bergen op Zoom.
 - b. De dijken ten Noorden van Bergen op Zoom langs de Oosterschelde en de Mendracht.
 - c. De dijken langs Krammer, Volkerak en Hellegat.
 - d. De dijken langs het Hollands Diep tussen Willemstad en het dorp Moerdijk.
 - e. De dijken langs het Hollands Diep en de Amer tussen het dorp Moerdijk en Geertruidenberg.
 - a t/m e. Verschillen van de dijkhoogten t.o.v. verplichte en gewenste hoogten tussen de Belgische grens en Geertruidenberg.
 - f. De dijken in het gebied ten Zuiden van de Bergse Maas tussen Geertruidenberg en Drongelen.
 - g. De Westdijk van het Land van Altena.
- Algemene opmerking.

Bijlagenlijst.
Overzichtstabellen.

Overzicht van de waterkeringen van Noord-Brabant langs de Zeeuwse stromen en de Benedenrivieren.

Par. 1 Inleiding. Indeling van de bijlagen.

F Deze nota met bijlagen tracht een overzicht te geven van de waterkeringen in Noord-Brabant langs de Zeeuwse stromen en langs de Benedenrivieren volgens zo recent mogelijke gegevens. Het beginpunt ligt bij de Belgische grens, terwijl langs de Benedenrivieren het overzicht beëindigd wordt daar waar de dijken beginnen die onder de Buitengewone Riviercorrespondentie ressorteren. Bijgevoegd is een overzicht van de beschadigingen van deze waterkeringen tengevolge van de stormvloed van 1 Februari 1953.

Voor de behandeling van de waterkeringen worden deze gesplitst in:

- a. De waterkeringen in de provincie Noord-Brabant tussen de Belgische grens en Bergen op Zoom.
- b. De dijken ten Noorden van Bergen op Zoom langs de Oosterschelde en de Eendracht.
- c. De dijken langs Krammer, Volkerak en Hellegat.
- d. De dijken langs het Hollands Diep tot aan het dorp Moerdijk.
- e. De dijken tussen het dorp Moerdijk en Geertruidenberg langs Hollands Diep en Amer.
- f. De dijken aan de Zuidzijde van de Bergse Maas tot Drongelen.
- g. De Westdijk van het Land van Altena. (lengteprof. van 1953)

De bijlagen zijn te onderscheiden als volgt:

1. Situaties 1:50.000 waarop zijn aangegeven hm- en km-verdelingen en de plaats van dwarsprofielen welke aanwezig zijn bij de Studiedienst van de Rijkswaterstaat Directie Benedenrivieren. In de bijlagen bij dit rapport opgenomen dwarsprofielen zijn nog afzonderlijk aangegeven. (Bijlagen 1 t/m 3).
2. Lengteprofielen over de waterkeringen, waarop ook zijn aangegeven hoogste stormvloedstanden en de beschadigingen bij de stormvloed van 1 Februari 1953. Tussen het dorp Moerdijk en Drongelen, langs Hollands Diep, Amer en Bergse Maas zijn de dijkshoogten aangegeven op situatietekeningen schaal 1:50.000, omdat hier van de dijken geen lengteprofielen aanwezig waren. (Bijlagen 4 t/m 9).
3. Geschematiseerde lengteprofielen welke de gemiddelde dijks-hoogten (meestal) per km geven met de hoogste en laagste punten per km. Tussen Bergen op Zoom en Moerdijk zijn deze geschematiseerde lengteprofielen nog tweemaal afzonderlijk getekend, namelijk om de dijkhoogten van 1943 te vergelijken met de dijkhoogten van 1918-1928 en om de veekrand waargenomen na de stormvloed van 7 April 1943 aan te geven. (Bijlagen 11 t/m 16).
4. Karakteristieke dwarsprofielen over de waterkeringen (een of meer per polder of waterschap). (Bijlagen 17 t/m 25).
5. Situaties 1:50.000 waarop zijn aangegeven hm- en km-verdelingen en de beschadigingen van de waterkeringen bij de stormvloed van 1 Februari 1953. (Bijlagen 26 t/m 28).

F ') De lengteprofielen der dijken dateren van 1918 tot 1947.

Par. 2 Oorsprong der gegevens.

ad. 1. De situaties, schaal 1:50.000 werden dezerzijds getekend met behulp van de Waterstaatskaarten. Tussen de Belgische grens en Geertruidenberg werd de hm-verdeling aangegeven volgens een atlas van de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant, bevattende détailkaartjes, schaal 1:10.000 welke dateren van 1883-1886. Voor het tekenen van de nieuwe dijken tussen Moerdijk en Geertruidenberg werd gebruik gemaakt van bestekstekeningen van de Rijkswaterstaat, Directie Benedenrivieren Afdeling Dijksverhogingen en voor wat betreft de dijken rond de nieuwe Amer-centrale van een situatietekening in het Polytechnisch Tijdschrift, afb.B 1952, nr.47-48. De hm-verdeling op de nieuwe waterkerende dijk langs de Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg (zie bijlage 2) is dezerzijds aangebracht.

Voor de beschrijving van de loop der waterkeringen in par. 3 werd gebruik gemaakt van de beschrijving van de Provincie Noord-Brabant, behorende bij de Waterstaatskaart.

ad. 2. De gegevens over de dijkshoogten zijn van verschillende oorsprong en ouderdom. Met uitzondering van de Westdijk van het Land van Altena geldt dat er in 't gehele beschouwde gebied geen recente waterpassingen van de dijken zijn.

De lengteprofielen tussen de Belgische grens en het dorp Moerdijk en het lengteprofiel van de Westdijk van het land van Altena zijn grotendeels getekend volgens waterpassingen van de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant, met uitzondering van:

- 1e. De dijk van de Hogerwaardpolder, gelegen ten Westen van Woensdrecht. Het in Noord-Brabant gelegen deel van deze dijk is getekend volgens een waterpassing van de Technische Dienst van de Domeinen in 1930.
- 2e. Het verhoogde gedeelte van de dijk van de Geertruidapolder ten Zuiden van Bergen op Zoom. Dit gedeelte is in het lengteprofiel getekend met een hoogte van 6.00 m + NAP, volgens het plan van ophoging, in 1937 uitgevoerd door de Rijkswaterstaat.
- 3e. Het opgehoogde gedeelte van de dijk van de Herenpolder ten Noorden van de Beciuspolder. Dit gedeelte is getekend volgens gegevens over de ophoging in 1947, verstrekt door het Waterschap de Polders van Nieuw-Vosmeer.
- 4e. Het in 1946 verhoogde gedeelte van de dijk van de Carolina- en Koopolder ten Oosten van de uitwateringssluizen op de grens met de Drie Vriendenpolder. Dit gedeelte is getekend met een hoogte van 5.60 m + NAP volgens dwarsprofielen van de Ned. Heide. Mij.
- 5e. De dijk in Willemstad tussen de vestingwallen. De hoogte hiervan is opgegeven door de gemeente Willemstad in 1953, en was reeds sinds ca. 15jaar aanwezig.
- 6e. De Oostdijk van het Waterschap de Ruigenhil. Hiervan is het lengteprofiel getekend volgens waterpassingen, aan de Rijkswaterstaat Directie Benedenrivieren toegezonden door de Hoofdingenieur-Directeur der Directie Noord-Brabant bij brief nr. 3681 van 21 Juni 1939.
- 7e. Het gedeelte van de dijk van De Vier Elders, dat beschermd wordt door de voorliggende dijk van de Polder Kwistgelden.

Daar voor dit gedeelte de hoogtecijfers op de Rivierkaarten de meest recente gegevens vormen (volgens waterpassingen van 1937) is met behulp van die cijfers een lengteprofiel getekend. 8e. Het opgehoogde gedeelte van de dijk van de Losekaatspolder. De hoogte hiervan is ontleend aan bestek nr. 180 van 1947, van de dienst van de Rijkswaterstaat.

9e. De dijk in Moerdijk. Het lengteprofiel hiervan is getekend volgens een waterpassing in Mei 1943, na de stormvloed van 7 April, verricht door de Rijkswaterstaat directie Benedenrivieren. De hoogte van de muur is opgegeven door het Waterschap de Royale Polder.

10e. Het gedeelte dijk tussen het dorp Moerdijk en het begin van de hoge dijk bij hm 725. De hoogte hiervan is ontleend aan de bovengenoemde brief nr.3681 van 21 Juni 1939 van de Hoofdingenieur-Directeur der directie Noord-Brabant.

- De lengteprofielen, verkregen van de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant, zijn van verschillende jaren. Van de Belgische grens tot en met Bergen op Zoom en aan weerszijden van de Prins Hendrik Polder (tussen Noord-Brabant en St. Philipsland) dateren de lengteprofielen uit de jaren 1918 tot 1928. Tussen Bergen op Zoom en het dorp Moerdijk dateren ze van 1943. Het lengteprofiel van de dijken van de Drie Broeders Polder en van de Drie Vrienden Polder tot aan het begin van de ophoging bij hm 450 is op bijlage 5 niet volgens de waterpassingen van 1943 getekend, maar volgens de waterpassingen van de dwarsprofielen, die over dit gedeelte om de 100 m zijn opgenomen in 1947.

Het lengteprofiel van de Westdijk van het land van Altena is van Augustus 1953, dus van na de stormvloed van 1 Februari van dit jaar.

De dijkshoogten welke zijn aangegeven op situatietekeningen 1:50.000 (bijlagen 7 en 8) zijn ontleend aan bestekken en waterpassingen voor Rivierkaarten:

De dijkshoogte tussen hm 725, waar de dijksverhogingen uitgevoerd door de Rijkswaterstaat beginnen en de spoorbrug over het Hollands Diep langs de Klaverpolder is ontleend aan bestek nr.180 van 1951.

De dijkshoogte langs de Oostgorspolder is ontleend aan de onderhandse overeenkomst 106 Ber.1950.

De dijkshoogten langs de Schuddebeurspolder zijn ontleend aan bestek nr.91 van 1947.

De dijkshoogte langs de Vegetaspolder is ontleend aan de onderhandse overeenkomst gesloten op 5 October 1940.

De dijkshoogte ter plaatse van de Vegetassluis (tussen de Schuddebeurs- en de Vegetaspolder, waar de dijk nog zijn oude hoogte heeft) en de dijkshoogten te Lage Zwaluwe tussen de Vegetaspolder en de Harmoniepolder zijn ontleend aan waterpassingen van 1933 voor de Rivierkaart. De hoogte van de noodkeringen in het dorp Lage Zwaluwe is opgegeven door de gemeente Hooge en Lage Zwaluwe.

De hoogten van de Nieuwe dijk langs de Harmoniepolder, door het Gat van de Ham en langs de Koekoekpolder zijn ontleend aan bestek nr.159 van 1951.

De hoogte van de nieuwe dijk langs de polder Kleine Koekoek en langs een deel van de polder Noorder Koekoek is ontleend aan bestek nr. 109 van 1948.

De hoogte van de nieuwe dijk langs het Oostelijk gedeelte van de polder Noorder Koekoek en over de Hamplaat is ontleend aan bestek nr. 71 van 1950.

De dijkshoogten tussen de Hamplaat en het dorp Drimmelen zijn ontleend aan bestek nr. 89 van 1951.

De dijkshoogten te Drimmelen en vervolgens tot de keersluis in de Donge, langs de Emiliapolder en Geertruidenberg, zijn ontleend aan waterpassingen van 1936 en 1937 voor de Rivierkaart. Aan deze waterpassingen zijn ook ontleend de hoogten van de kade langs de linkeroever van de Donge ten Noorden van Geertruidenberg.

De hoogten van het Westelijke gedeelte van de nieuwe voorliggende hoge dijk langs de Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg zijn ontleend aan bestek nr. 89 van 1951. De hoogte van het verdere gedeelte van die dijk tot aan de nieuwe Amercentrale is ontleend aan bestek nr. 36 van 1941.

De hoogten van de dijken rond de nieuwe Amercentrale zijn opgegeven door de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant.

De dijkshoogten van de hoofdwaterkering tussen de keersluis in de Donge en het begin van de bandijk langs de Kerkvaart bij Scharlo zijn ontleend aan waterpassingen van 1937 voor de Rivierkaart. Aan deze waterpassingen zijn ook ontleend de hoogten van de kade die door het Waterschap De Gecombineerde Aanwassen ten Oosten van de Donge loopt.

De hoogten van de bandijk tussen Scharlo en Baardwijk, via Waspik, Capelle, Besoyen en Waalwijk zijn ontleend aan waterpassingen van ± 1943 voor de nog niet verschenen nieuwe Rivierkaarten, welke waterpassingen verwerkt zijn op kaarten schaal 1:2500 van de Meetkundige Dienst in Delft. Aan deze waterpassingen zijn tevens ontleend de hoogten van de kaden langs het Oude Maasje en de vaarten welke de scheiding vormen tussen de Buitenspolders ten Noorden van de bandijk.

Wat betreft de hoogten van de bandijk langs het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen tussen Baardwijk en de Bergse Maas stonden geen andere gegevens ter beschikking dan de hoogten volgens het bestek nr. 197 van 1906-1910.

De hoogte van de voorliggende nieuwe hoge dijk tussen de Mond der Donge en Keizersveer werd ontleend aan plantekeningen (afd. Dijkverhogingen) van 1940.

De hoogte van de voorliggende hoge dijk van de mond van het Oude Maasje langs de Bergse Maas tot aan het Afwateringskanaal is eveneens ontleend aan plantekeningen uit het jaar 1940. Bovendien zijn langs het grootste gedeelte van deze dijk om de 200 m hoogten aangegeven welke ontleend zijn aan waterpassingen van de Meetkundige Dienst te Delft van 1951.

De hoge bandijk aan de Noordzijde van de Bergse Maas is niet in dit overzicht opgenomen omdat deze ressorteert onder de Buitengewone Riviercorrespondentie.

De hoogte van de voorliggende dijken rond de delen van de Perenboompolder, van de voorliggende kaden voor de Westdijk van het Land van Altena en van het Zuidelijk deel van de binnendijk langs de Vervoornepolder (zie bijlage 8) zijn ontleend aan waterpassingen van 1935-1937 voor de Rivierkaarten. De hoogte van het Noordelijk deel van genoemde binnendijk en van de kade rond de Hoofdlanden bij Werkendam zijn ontleend aan waterpassingen van 1947 voor de Rivierkaart.

ad. 3.

De gemiddelde dijkhoogten werden bepaald door middelen van de hoogten, die op de lengteprofielen of op situatietekeningen bijgeschreven zijn.

De hoogten van de veekrand na de storm van 7 April 1943, aangegeven op bijlage 16 zijn ontleend aan het lengteprofiel door de Provinciale Waterstaat in 1943 opgenomen tussen Bergen op Zoom en Moerdijk en gevoegd bij het verslag over genoemde stormvloed van de Hoofdingenieur van de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant.

ad. 4.

De dwarsprofielen over de waterkeringen zijn van nog meer verschillende oorsprong dan de lengteprofielen. Voor een bepaald dijkvak zijn ze niet altijd van hetzelfde jaar als de lengteprofielen, soms zijn ze van oudere, soms van jongere datum. Er is bij het tekenen van de karakteristieke dwarsprofielen naar gestreefd om de toestand vóór 1 Februari 1953 zo juist mogelijk weer te geven. Daartoe is soms gebruik gemaakt van verschillende oude dwarsprofielen voor die dijkvakken waarvan geen nieuwe dwarsprofielen aanwezig waren, welke oude profielen dan gecombineerd werden met nieuwere gegevens over onderdelen. (Op de bijlagen 1, 2 en 3 vindt men alle dwarsprofielen aangegeven die bij de Studiedienst van de Directie Benedenrivieren aanwezig zijn. Zo zijn er uit de periode 1918-1928 dwarsprofielen op elke km tussen de Belgische grens en Moerdijk). Voor de herkomst van de overgenomen karakteristieke dwarsprofielen wordt verwezen naar deze profielen zelf op de bijlagen 17 t/m 25 en naar de beschouwing over de afzonderlijke gebieden in par. 3.

ad. 5.

De plaats en de aard der beschadigingen van de waterkeringen tengevolge van de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn op de bijlagen 26 t/m 28 aangegeven volgens gegevens, verstrekt door de Algemene Dienst van de Rijkswaterstaat, aangevuld met enkele gegevens uit het Verslag betreffende het waterstaatkundig aspect van de watersnoodramp van 31 Januari-1 Februari 1953, gevoegd bij de notulen van de Buitengewone Zitting van de Staten van Noord-Brabant, op 31 Maart 1953 gehouden in verband met de watersnood. Voor nadere bijzonderheden omtrent de beschadigingen wordt verwezen naar rapporten van de Algemene Dienst van de Rijkswaterstaat.

Opmerkingen omtrent dijksverbeteringen, enz. zijn veelal ontleend aan de Jaarverslagen van de Provinciale Waterstaat (onderwerp: Waterkeringen), gevoegd bij de notulen van de Zittingen der Staten van Noord-Brabant. Ook is gebruik gemaakt van de Verslagen van de Openbare Werken.

Par. 3. Beschouwing van de afzonderlijke delen.

a. De waterkeringen tussen de Belgische grens en Bergen op Zoom.

1. Een overzicht van de waterkeringen tussen de Belgische grens en Bergen op Zoom langs de Wester- en de Oosterschelde vindt men op bijlage 1. De zeewaterkering bestaat achtereenvolgens uit de dijk van het Grenspoldertje, de dijk van het Waterschap De Vijdtpolder, een klein gedeelte dijk van het waterschap Nieuw Hinkelenoord, de in Zeeland gelegen dijken van de Anna Mariapolder,

de Völckerpolder en de Krekerakpolder langs de Westerschelde, de gedeeltelijk in Zeeland, gedeeltelijk in Noord-Brabant gelegen dijk van het Waterschap de Hogerwaardpolder, de dijken van de waterschappen De Katerspolder en De Prins Karelpolder, het gedeelte van de spoorbaan Bergen op Zoom-Goes tussen km 17,565 en km 16,485, hoge gronden, de dijk van het Waterschap Augustapolder, weer hoge gronden, de dijk van het Waterschap De Geertruidapolder, de dijk rond de Waterschans te Bergen op Zoom, de havendam aan de Zuidzijde van de toegangseul naar de haven, de waterkering langs de havens en tenslotte de sluis in de Zoom.

Voorliggende dijken zijn niet aanwezig. Achter de zee-waterkeringen langs de Westerschelde liggen echter verschillende hoge binnendijken, die gedeeltelijk in een nog niet verleden hoofdwaterkering zijn geweest. Vóór deze zeewaterkeringen liggen gorzen. Vóór de zeewaterkeringen langs de Oosterschelde zijn gorzen aanwezig langs de Hogerwaardpolder, De Katerspolder (gedeeltelijk), de Prins Karelpolder, de Augustapolder (gedeeltelijk) en de hoge gronden. Waar geen gorzen aanwezig zijn liggen slikken, behalve langs de havendam te Bergen op Zoom.

- Voor de beschrijving van de in de Provincie Zeeland gelegen bovengenoemde dijken wordt verwezen naar het Overzicht van de Zeeuwse hoofdwaterkeringen, door R.A. Kuin en H.J. Stroband 1).

2,3. De lengteprofielen van de vorengenoemde dijken vindt men op bijlage 4, eerste gedeelte. Zoals reeds in par. 2 gezegd is, zijn deze profielen uit de periode 1918-1928 met uitzondering van het lengteprofiel van de dijk van de Hogerwaardpolder (waterpassing van 1930) en van een gedeelte van het lengteprofiel van de dijk van de Geertruidapolder (dat getekend is volgens het plan van ophoging in 1937).

De hoogte van de dijken tussen de Belgische grens en Bergen op Zoom is zeer verschillend. Dit blijkt zeer goed uit de geschematiseerde lengteprofielen op bijlage 11. Het laagste punt langs de Westerschelde ligt op de dijk van het Grenspoldertje bij de Belgische grens (hoogte hier in 1918-1928 5.47 m+NAP). Het is echter mogelijk, dat de dijk hier sinds 1918-1928 opgehoogd is; de dijk is in particulier bezit. De dijk van het Waterschap De Vijdtpolder lag in 1918-1928 ongeveer op de verplichte hoogte (5,65 m+NAP), maar de gewenste hoogte (volgens een rapport van Ir Rulkens van de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant van 1928) ligt op 6.30 m+NAP; dus 0,65 m hoger. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is het water over de dijk gelopen. Het gedeelte dijk van het Waterschap Nieuw-Hinkelenoord, dat hoofdwaterkering is, is ongeveer even hoog als de aansluitende dijk van de Vijdtpolder. Bij deze aansluiting ligt in de dijk van Nieuw-Hinkelenoord een coupure, waar een weg over de dijk gaat. De diepte van deze coupure is onbekend.

Langs de Oosterschelde ligt het Brabantse gedeelte van de dijk van het Waterschap De Hogerwaardpolder volgens de waterpassing van 1930 boven de verplichte hoogte (6,50 m+NAP) en vrijwel op de gewenste hoogte (6,70 m+NAP).

In 1930 is door de Dienst der Domeinen de buitenberm van deze dijk verhoogd en het buitenbeloop flauwer gemaakt. De dijken van de Waterschappen De Katerspolder en De Prins Karelpolder en de als waterkering dienstdoende spoorbaan lagen in 1918-1928 over het algemeen boven de verplichte hoogte (variërende van 5.75 tot 6.25 m+NAP), maar de gewenste hoogte (6.75 m+NAP) ligt 0,50 à 1,05 m hoger dan de dijken zijn.

De dijk van het Waterschap Augustapolder lag in 1918-1928 ongeveer op de verplichte hoogte (5.85 m+NAP), maar de gewenste hoogte ligt op 6.65 m+NAP, dus 0,80 m hoger. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is deze dijk op verschillende plaatsen doorgebroken.

De dijk van het Waterschap De Geertruidapolder is in 1937 van het begin van de dijk tot aan de bocht bij hm 142 opgehoogd tot 6.00 m+NAP. Het verdere gedeelte is echter nog niet opgehoogd. Wel zijn na 1937 nog verbeteringen aan de dijk aangebracht (o.a. in 1950) maar deze zijn van weinig belang geweest. In 1918-1928 reeds lag het nog niet verhoogde gedeelte van de dijk tot 0,80 m lager dan de verplichte hoogte (5.85 m+NAP). De gewenste hoogte varieert van 6.10 tot 6.25 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is het water over het niet verhoogde gedeelte van de dijk gelopen. De dijken rond de Waterschans en langs de havengeul te Bergen op Zoom hebben een nogal afwisselende hoogte. Ze lagen in 1918-1928 ongeveer op de verplichte hoogte (variërende van 5.20 tot 5.55 m+NAP). Bij de hoek van de dijk bij hm 155, dus op de Westelijke punt van het omdijkte gebied van Bergen op Zoom, ligt het laagste punt van alle onder a genoemde waterkeringen tussen de Belgische grens en de Zoom; in 1918-1928 was de dijk hier 4.94 m+NAP hoog. De gewenste hoogte (variërende van 6.10 tot 6.25 m+NAP) te Bergen op Zoom ligt 0,50 à 1,30 m hoger dan de dijken zijn. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is het water over deze dijken gelopen. In 1947 is door de Gemeente Bergen op Zoom de taludverdediging van de haven-dijk en de andere zeekeringen verbeterd.

F zie lengteprofiel
aanw. vtr. w.
Aerlening vand
havens.

4. Karakteristieke dwarsprofielen over de beschreven dijken vindt men op bijlage 17, eerste gedeelte. Deze dwarsprofielen zijn voor elk dijkvak van dezelfde oorsprong als de lengteprofielen.

Uit de dwarsprofielen blijkt dat waar geen gorzen voor de dijken liggen het buitentalud verdedigd is, met uitzondering van de dijk van de Augustapolder waarlangs slechts een beschoeiing aanwezig is. Ook het buitentalud van de dijk van de Hogerwaardpolder is verdedigd (ten tijde van de verbetering van de dijk lag het voorland nog niet boven HW, zoals uit het dwarsprofiel van 1930 blijkt). Verder spreken de dwarsprofielen voor zich zelf.

5. De plaats en de aard van de beschadigingen bij de storm van 1 Februari 1953 van de hierboven beschreven dijken zijn aangegeven op bijlage 26. Deze beschadigingen zijn ook aangegeven op de lengteprofielen op bijlage 11, eerste gedeelte. Men ziet, dat de dijken die beschadigd zijn, alle lager waren dan de gewenste hoogte en dat het water, behalve bij de Augustapolder, over deze dijken is gelopen. De dijken van de Katerspolder en de Prins Karelpolder en de waterkerende spoorbaan hebben de stormvloed weerstaan, hoewel ook deze dijken 0,50 à 1,00 m lager zijn dan de gewenste hoogte.

b. De dijken ten Noorden van Bergen op Zoom langs de Oosterschelde en de Eendracht.

1. Een overzicht van de dijken tussen Bergen op Zoom en St. Philipsland langs de Oosterschelde en de Eendracht vindt men op bijlage 1. De zeewaterkering bestaat achtereenvolgens uit de Tholense Dijk (welke begint bij de sluis in de Zoom), lopende langs de Oosterschelde, de Zeedijk van het Waterschap de Polders van Halsteren, lopende langs de Eendracht, een kort stuk dijk van de Oud-Glimespolder, de dijk van de Rampolder, de Zeedijk van de Eendrachtspolder, behorende tot het Waterschap De Polders van Nieuw-Vosmeer, de dijk van de Beciuspolder, de Zeedijk van de Herenpolder, evenals de vorige polder ook behorende tot het Waterschap de Polders van Nieuw-Vosmeer, de ca. 300 m lange dijk in de ZW hoek van de Prins Willem Frederik Karels polder, behorende tot het Waterschap de Heense Polder en tenslotte het in Noord-Brabant gelegen deel van de Slaakdam. De dijk van de Rampolder wordt nog niet als de officiële hoofdwaterkering beschouwd. Als zodanig worden onderhouden de Binnendijk langs de Westzijde van de Oud-Glimespolder en het Zuidelijk gedeelte van de dijk van de Eendrachtspolder. Er is hier dus een dubbele bescherming tegen het buitenwater. Behalve een dijke rond een oesterput tussen hm 166 en 168 bij Bergen op Zoom zijn verder geen voorliggende waterkeringen aanwezig.

Langs de Oosterschelde liggen slikken voor de dijk. Langs de Eendracht is er volgens de topografische kaart een begin van gorsvorming langs enkele gedeelten van de Zeedijk van de Polders van Halsteren ten zuiden van Tholen, langs het waterkerende gedeelte van de dijk van de Oud-Glimespolder (hier stond vroeger het fort Zeeland) en langs het zuidelijk gedeelte van de zeedijk van de Eendrachtspolder. Er zijn gorzen langs het Noordelijk gedeelte van de zeedijk van de Herenpolder, langs de dijk van de Willem Frederik Karels polder en langs het Oostelijke gedeelte van de Slaakdam. Smalle gorzen en slikken liggen langs de dijk van de Beciuspolder. Verder zijn slikken aanwezig langs de overige gedeelten van de zeedijk van de Polders van Halsteren ten zuiden van Tholen, langs de bochten van deze zeedijk ten noorden van Tholen, langs de overige gedeelten van de zeedijk van de Eendrachtspolder (behalve langs de bocht bij hm 290) en langs het westelijke gedeelte van het in Noord-Brabant gelegen deel van de Slaakdam. Een geultje langs de Slaakdam komt tot aan de teen van de dijk tussen hm 345a en 350a en bij hm 354a. Er liggen enkele kribben voor die dijks-gedeelten waar geen gorzen of slikken aanwezig zijn, nl. voor het gedeelte van de zeedijk van de Polders van Halsteren ten noorden van Tholen, voor het gedeelte van de zeedijk van de Eendrachtspolder in de bocht bij hm 290 en voor het zuidelijk gedeelte van de zeedijk van de Herenpolder. Tenslotte wordt nog opgemerkt dat het bovengenoemde begin van gorsvorming langs Auvergnepolder, Oud-Glimespolder en Eendrachtspolder niet blijkt uit de aanwezige dwarsprofielen (zie bv. op bijlage 17 het profiel bij hm 275.50).

2,3. De lengteprofielen van de vorengenoemde dijken vindt men op bijlage 4, tweede gedeelte. Zoals reeds in par.2 gezegd is, zijn deze profielen van 1943, met uitzondering van het lengteprofiel van het zuidelijk gedeelte van de dijk van de Herenpolder (dat getekend is volgens gegevens over de ophoging in 1947) en van het lengteprofiel van de Slaakdam (waterpassing 1918-1928). Op het geschematiseerde lengteprofiel van bijlage 11 vindt men de gemiddelde dijkshoogten en de hoogste en laagste punten per km.

De dijk langs de Oosterschelde van de Theodoruspolder en de Auvergnepolder (de Polders van Halsteren), de Tholense dijk genaamd, ligt bij Bergen op Zoom ca. 0,30 m en bij de Eendracht ca. 0,65 m lager dan de verplichte hoogte van 5.85 m+NAP. Men ziet tussen Bergen op Zoom en de Eendracht een geleidelijke daling van de dijkshoogte. Het laagste punt ligt volgens de waterpassing van 1943 juist op de hoek Oosterschelde - Eendracht bij hm 206. Hier is de dijkshoogte 4.95 m+NAP, dus 0,90 m lager dan de verplichte hoogte. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is hier het water over de dijk gelopen. De gewenste dijkshoogte varieert van 6.05 tot 6.45 m+NAP, dat is 0,60 à 1,10 m hoger dan de dijk is. Op 1 Februari 1953 is de gehele dijk zwaar beschadigd. De zeedijk langs de Eendracht van de Auvergnepolder ligt ten Zuiden van Tholen 0-0,60 m lager dan de verplichte hoogte van 5.35 m+NAP, maar ten Noorden van Tholen ligt de dijk 0,35-0,80 m hoger dan de aldaar verplichte hoogte van 4.85 m+NAP. Ten Zuiden van Tholen neemt de gewenste hoogte af van 6.10 tot 5.70 m+NAP (0,55-1,00 m hoger dan de dijk is).

Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is hier het water op enkele plaatsen over de dijk gelopen en is de gehele dijk ten zuiden van Tholen zwaar beschadigd. Ten noorden van Tholen is de gewenste hoogte 5.70 m+NAP, dat is 0-0,50 m hoger dan de dijk is. Op 1 Februari 1953 is de dijk hier veel minder beschadigd dan ten zuiden van Tholen. Het laagste punt van de gehele dijk ligt t.p.v. de Tholense Weg; hier was de dijkshoogte in 1943 4.74 m+NAP.

Sinds 1949 zijn aan de dijken van het Waterschap de Polders van Halsteren herstel- en verbeteringswerkzaamheden uitgevoerd. Deze zijn echter niet van ingrijpende aard geweest.

Het gedeelte dijk van de Oud-Glamespolder dat direct waterkerend is, ligt vrijwel op de gewenste hoogte van 5.70 m+NAP (verplichte hoogte ook hier 4.85 m+NAP). Het aansluitende gedeelte binnendijk van genoemde polder is tot aan de Eendrachtspolder op ongeveer 6.00 m+NAP gebracht. De dijk van de voorliggende Rampolder, welke dijk de daadwerkelijke hoofdwaterkering vormt (zie het lengteprofiel op bijlage 4), is 0,10-0,80 m lager dan de gewenste hoogte van 5,70 m+NAP. De dijk is het laagst bij de aansluiting aan de dijk van de Eendrachtspolder. Ook het begin van laatstgenoemde dijk is erg laag (laagste punt in 1943 4.83 m+NAP). Bij de stormvloed van 1 Februari 1953

zijn hier in de dijken van de Rampolder en de Eendrachtspolder enkele gaten geslagen.

De Zeedijk van de Eendrachtspolder is 0,20-0,65 m hoger dan de verplichte hoogte (4.65 m+NAP), maar 0,50-0,95 m lager dan de gewenste hoogte (variërende van 5.80 m tot 5.60 m+NAP). Het laagste punt is het reeds genoemde punt bij de Rampolder. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk op verschillende plaatsen zwaar beschadigd. Er bevindt zich een coupure in de dijk bij hm 298, ter plaatse van het veer naar Oud-Vossemeer op Tholen; in deze coupure is de dijkhoogte 4.01 m+NAP. In 1949 zijn verbeteringen aangebracht aan de dijksbermen. Op de dijk van de Beciuspolder is in de dertiger jaren een De Muralt-scherm van gewapend beton geplaatst. De hoogte van deze schermmuur reikt ongeveer tot de gewenste dijkhoogte (variërende van 5.60 tot 5.70 m+NAP), terwijl de kruin van de aarden dijk ongeveer op de verplichte hoogte van 4.80 m+NAP ligt. De muur en de dijk zijn bij de stormvloed van 1 Februari 1953 niet beschadigd. De trapglooiing van betonblokken op het buitentalud is in 1937 aangebracht. In 1947 is de dijks berm gedeeltelijk verzwwaard.

De Zeedijk van de Herenpolder is 0,10-0,70 m hoger dan de verplichte hoogte (4.65 m+NAP), maar 0,35-0,95 m lager dan de gewenste hoogte (5.70 m+NAP). De laagste plaatsen lagen voor 1947 op het zuidelijke en op het noordelijke gedeelte van de dijk. Het zuidelijke gedeelte is in het genoemde jaar opgehoogd tot ca. 0,50 m boven de verplichte hoogte. Bij hm 333 op het noordelijke gedeelte ligt een punt met een hoogte van 4.76 m+NAP, dit is na het punt in de Zeedijk van de Auvergnepolder ter plaatse van de Tholense weg het laagste punt van alle dijken langs de Eendracht. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is zowel op het zuidelijk als op het noordelijk gedeelte de dijk doorgebroken. Bij de ophoging van het zuidelijke dijksgedeelte in 1947 is tevens de steenglooiing verbeterd.

Het korte dijkvak langs de Eendracht van de Prins Willem Frederik Karelspolder heeft een hoogte welke 0,30-0,60 m minder is dan de verplichte hoogte. Deze verplichte hoogte (vastgesteld door het Waterschap de Heense Polder) is echter 5.82 m+NAP, dus 1,17 m hoger dan die van de dijk van de Herenpolder. Deze hoogte is zelfs hoger dan de gewenste hoogte van 5.70 m+NAP.

Voor het gedeelte van de Slaakdam dat in Noord-Brabant ligt, is geen verplichte hoogte bekend. De gewenste hoogte is ook hier 5.70 m+NAP. In 1918-1928 was de dijk 0,10-0,40 m lager dan die hoogte.

Teneinde na te gaan hoeveel de zakking van de dijkskruin bedraagt zijn op bijlage 15 voor de dijken tussen Bergen op Zoom en Moerdijk de gemiddelde dijkshoogten zowel volgens de waterpassing van 1918-1928 als volgens die van 1943 uitgezet. Langs de Eendracht en de Oosterschelde kan men alleen een zakingsgetal bepalen voor de dijken van de Polders van Halsteren, omdat aan de andere dijken onderhoudswerkzaamheden op de kruin zijn verricht. De gemiddelde zakking van de dijken van de Polders van Halsteren tussen 1918-1928 en 1943 bedraagt 0,15 m.

Op biilage 16 zijn nogmaals de gemiddelde dijkshoogten tussen Bergen op Zoom en Moerdijk uitgezet, met hierop aangegeven de stormvloedstanden van 7 April 1943 en 1 Februari 1953 en de veekrand op 7 April 1943 volgens waarnemingen van de Provinciale Waterstaat. Men ziet dan dat langs Oosterschelde en Eendracht zelfs op 7 April 1943 de veekrand al op verschillende plaatsen op de kruin van de dijk lag. De waakhogte was op de andere plaatsen hoogstens ca. 0,50 m, met uitzondering van de dijk van de Beciuspolder (betonmuur op de dijk aanwezig) en van het korte stuk dijk van de Prins Willem Frederik Karels polder (waakhogte ca. 1.00 m). Daar de stormvloedstand op 1 Februari 1953 (op de Eendracht) nog ca. 0.70 m hoger was dan op 7 April 1943 blijkt uit biilage 16 dat alle dijken tussen Bergen op Zoom en de Prins Willem Frederik Karels polder te laag zijn.

4. Karakteristieke dwarsprofielen over de hiervoor beschreven dijken vindt men op biilage 17, tweede gedeelte. De dwarsprofielen over de dijken van de Polders van Halsteren zijn deels van 1943, deels van 1918-1928. De dwarsprofielen van de dijken van de Rampolder en de Beciuspolder zijn van 1943. De dwarsprofielen van de dijken van de Eendrachtspolder en de Herenpolder zijn volgens opnemingen van de Rijkswaterstaat bij het dijksherstel in 1953. Het dwarsprofiel over de dijk van de Prins Willem Frederik Karels polder is van 1918-1928. En het dwarsprofiel over de Slaakdam is overgenomen uit bestek nr. 67 van 1939, terwijl het buitentalud van dit profiel getekend is met behulp van een profiel over het Zeeuwse gedeelte van de dam, voorkomende in het overzicht van de Zeeuwse hoofdwaterkeringen 1).

De buitentaluds zijn overal min of meer zwaar verdedigd, met uitzondering van de dijk t.p.v. de Oud-Glimespolder, van ca. 200 m van de Zeedijk van de Eendrachtspolder onmiddellijk ten zuiden van de Beciuspolder (hier is na de storm van 1 Februari 1953 een oeververdediging aangebracht) en van de Zeedijk van de Herenpolder van hm 317-337.

5. De plaats en de aard der beschadigingen bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn aangegeven op biilage 26. Deze beschadigingen zijn ook aangegeven op de lengteprofielen op biilage 4, tweede gedeelte. Men ziet op de lengteprofielen een duidelijk verband tussen de hoogte van de dijk boven de stormvloedstand en de beschadigingen. Op de afzonderlijke beschadigingen is reeds gewezen bij de bespreking der lengteprofielen onder 2,3.

c. De dijken langs Krammer, Volkerak en Hellegat.

1. Een overzicht van de dijken van Noord-Brabant langs Krammer, Volkerak en Hellegat vindt men op biilage 2. De rivierwaterkering bestaat achtereenvolgens uit de noordelijke dijk van het Waterschap De Prins Hendrikpolder, de dijk langs de noordzijde van de Prins Willem Frederik Karels polder, behorende tot het Waterschap de Heense Polder, de Heense en de Noordheense Dijk, de Sasdijk langs de Roosendaalse en Steenbergse Vliet, de dijken van de Volkerakpolders (nl. de

- Driebroederspolder

Driebroederspolder, de Drievriendenpolder, de Grote Karolinapolder, de Kleine Karolinapolder en de Dintelpolder), de Sasdijk en de afsluitdam van de Dintel, de dijk van het Waterschap De Sabina Henricapolder langs het Volkerak, de dijk rond het voormalige fort De Ruyter, de dijk langs de zuidzijde van de Oude Heiningse Haven, de Oude Heiningse Dijk Bij het Oostelijk einde van de voornoemde haven en tenslotte de Westdijk van het Waterschap De Ruigenhil, welke dijk zijn eindpunt vindt bij de vestingwerken ten westen van Willemstad.

Voorliggende kaden zijn aanwezig tussen de Vluchthaven te Dintelsas en hm 508 (halverwege op de dijk van de Sabina Henricapolder langs het Volkerak), voor het gedeelte van de dijk van de Sabina Henricapolder langs de Oude Heiningse Haven, voor de Oude Heiningse Dijk en voor het grootste gedeelte van de Westdijk van het Waterschap de Ruigenhil (tot hm 558). Er liggen gorzen voor de dijken van St. Philipsland af tot hm 436 op de dijk van de Drie Vriendenpolder, voor laatstgenoemde dijk tussen hm 440 en 455, voor de dijk langs het Fort de Ruyter, voor de Beaumontpolder en langs het noordelijke gedeelte van de Westdijk van het Waterschap de Ruigenhil. Een smalle strook hoog voorland is aanwezig langs de ZW-dijk van de Vluchthaven te Dintelsas. Slikken liggen voor de nog niet genoemde delen van de dijk van de Drievriendenpolder, langs de Volkerakdijk van de Kooi- en Karolinapolder en langs het noordelijk deel van de Volkerakdijk van de Sabina Henricapolder.

2,3. De lengteprofielen van de vorengenoemde dijken vindt men op bijlage 5, eerste gedeelte. Zoals reeds in par. 2 medege-deeld is, zijn deze profielen grotendeels van 1943. Het lengteprofiel van de dijk van de Prins Hendrikpolder is echter van 1918-1928, terwijl het lengteprofiel van het nog niet verhoogde gedeelte van de dijk van de Volkerakpolders getekend is volgens de waterpassingen van dwarsprofielen op elke hm in 1947. Het lengteprofiel over het Westelijk gedeelte van de dijk van de Kooi- en Karolinapolder, dat in 1946 verhoogd is, is getekend met een hoogte van 5.60+, volgens het plan van de Ned.Heide Mij. Gemiddelde dijkshoogten en hoogste en laagste punten per km vindt men op bijlage 12.

De dijk van de Prins Hendrikpolder langs het Krammer lag in 1918-1928 bijna over de gehele lengte boven de verplichte hoogte van 5.50 m+NAP en ongeveer op de gewenste hoogte, welke varieert van 5.80 tot 6.05 m+NAP. Bij hm 32 en ten Oosten van de bocht bij hm 43 was de dijk ca. 0.40 m lager dan de gewenste hoogte.

De dijk van de Prins Willem Frederik Karelspolder langs het Krammer ligt even hoog als het aansluitende gedeelte van de dijk van de Prins Hendrikpolder. De verplichte hoogte (5.82 m+NAP, zie ook onder b) ligt ca. 0,30 m hoger dan de dijk is, terwijl de gewenste hoogte 6.05 m+NAP is.

De Zeedijk van de Heense Polder en de dijk van de Noordheen polder zijn 0,55-1,35 m hoger dan de verplichte hoogte van 5.02 m+NAP en tot 0.45 m lager dan de gewenste hoogte, welke varieert van 5.80 tot 6.05 m+NAP. Het oostelijke gedeelte van de dijk van de Heense Polder is in 1936 op de tegenwoordige hoogte gebracht. Van hm 384 af, dus onmiddellijk ten Westen van Steenbergse Sas, is de dijk van de Noordheen polder erg hoog, nl. 6.37 m+NAP.

De dijk langs het boezemland van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet is erg hoog, nl. gem. 6.10 m+NAP, dit is 1.35 m hoger dan de verplichte hoogte van 4.77 m+NAP en 0-0,30 m hoger dan de gewenste hoogte, welke variëert van 5.80 tot 6.05 m+NAP. De dijk is op de tegenwoordige hoogte gebracht in 1937. In de dijk liggen een schut- en een uitwateringssluis. Aan de Westzijde van de schutsluis bevindt zich een coupure in de dijk; in deze coupure is de dijkshoogte ca. 5.15 m+NAP.

De dijken van de Volkerakpolders tussen Steenbergse Sas en Dintelsas hebben een nogal afwisselende hoogte. De dijk van de Drie Broederspolder is 0 tot 0.50 m lager dan de verplichte hoogte (5.42 m+NAP) en 0.40-1,15 m lager dan de gewenste hoogte (variërende van 5.80 tot 6.05 m+NAP). De dijk van de Drie Vriendenpolder is op het nog niet verhoogde gedeelte tot hm 450 0 tot 0.45 m hoger dan de verplichte hoogte (welke slechts 4.71-4.88 m+NAP is), maar 0.55-1.15 m lager dan de gewenste hoogte (welke variëert van 5.70 tot 5.80 m+NAP). Het laagste punt ligt bij hm 422; volgens de waterpassing van 1947 is de dijkshoogte hier 4.67 m+NAP. De dijk van de Drie Broederspolder en het nog niet verhoogde gedeelte van de dijk van de Drie Vriendenpolder zijn bij de stormvloed van 1 Februari 1953 op verschillende plaatsen zwaar beschadigd. Het opgehoogde gedeelte van de dijk van de Drie Vriendenpolder vanaf hm 450 ligt op de gewenste hoogte van 5.70 m+NAP, dit is ca. 1.00 m boven de verplichte hoogte van 4.71 m+NAP. De eveneens verhoogde dijken van de beide delen van de Kooien Karolinapolder langs het Volkerak liggen op of boven de gewenste hoogte van 5.60 m+NAP en 1.00-1.50 m boven de verplichte hoogte van 4.46 m+NAP. Bij de verhoging van de dijken is de dijk tussen hm 472 en 475 recht getrokken. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk van de Kleine Karolinapolder op enkele plaatsen zwaar beschadigd. De dijk van de Kleine Karolinapolder langs de Vluchthaven te Dintelsas, welke ook reeds verhoogd is, ligt ca. 0.15 m beneden de gewenste hoogte van 5.25 m+NAP (tot welke hoogte de dijk oorspronkelijk opgehoogd is) en 0.60-0.70 m boven de verplichte hoogte van 4.46 m+NAP. Het laatste gedeelte van de dijk van de Volkerakpolders ligt voor de Dintelpolder. Dit dijkvak, ter lengte van ca. 50 m, is ca. 0.20 m hoger dan de verplichte hoogte van 4.46 m+NAP, maar ca. 0.60 m lager dan de gewenste hoogte van 5.25 m+NAP. Het laagste punt ligt op 4.64 m+NAP, volgens de waterpassing van 1943.

- Volgens nr. 40 der notulen van de Eerste Gewone Zitting 1948 der Staten van Noord-Brabant is het Waterschap de Volkerakpolders in eerste instantie opgericht ter verbetering van de dijken langs het Volkerak. Tengevolge van de oorlogsomstandigheden is de financiëring daarvan zeer onbevredigend verlopen, zodat in 1947 het werk stopgezet is. De dijk was toen over ca. 3600 m (van hm 450-487) verzwaaard en opgehoogd tot de in 1928 bepaalde, gewenste hoogte. Daar het uitgevoerde werk veel meer gekost had dan in 1938 door de Ned. Heide Mij begroot was en het uitvoeren van de verzwaring van het overige dijksgedeelte tussen hm 397 en 450 zoveel aan het Waterschap zou kosten dat dit de draagkracht ervan zou overschrijden, is na 1947 niet meer voortgegaan met dijksverzwaringen.

De dijk langs het boezemland van Mark en Dintel is 0-0.25m

hoger dan de verplichte hoogte (variërende van ca. 4.65 tot 4.91 m+NAP), maar 0,35-0,85 m lager dan de gewenste hoogte (5.55 m+NAP). In de dijk liggen een schut- en een uitwateringssluis. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk beschadigd ten Oosten van de uitwateringssluis.

De dijk langs het Volkerak van de Sabina Henricapolder, welke in 1931 opgehoogd en verzwaard is, is 0,40-0,95 m hoger dan de verplichte hoogte van 4.71 m+NAP, maar 0-0.45 m lager dan de gewenste hoogte van 5.55 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 ontstonden verschillende zware doorbraken in deze dijk. Het laagste punt van alle dijken tussen St. Philipsland en Willemstad ligt voor het voormalige fort De Ruyter langs de Oude Heiningse Haven. De dijkhogte was hier in 1943 4.38 m+NAP. Er zijn hier echter achterliggende vestingwallen. De dijk van de Sabina Henrica polder en de Beaumontpolder langs de Oude Heiningse Haven is 0-0.45 m hoger dan de verplichte hoogte van 4.40 m+NAP, maar 0.45-0.90 m lager dan de gewenste hoogte van 5.30 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk doorgebroken ten Oosten van het voormalige fort De Ruyter.

De Oude Heiningse Dijk is 0.15-0.25 m hoger dan de verplichte hoogte van 4.25 m+NAP, maar 0.55-0.90 m lager dan de gewenste hoogte, welke variëert van 5.00 tot 5.30 m+NAP. Ook deze dijk is bij de stormvloed van 1 Februari 1953 doorgebroken, en wel ten Zuiden van het voormalige fort De Hel.

De Westdijk van het Waterschap De Ruigenhil, welke in 1929 verhoogd is, is 0.40-0.75 m hoger dan de verplichte hoogte van 4.75 m+NAP, maar 0-0.40 m lager dan de gewenste hoogte, die oploopt van 5.30 tot 5.65 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk doorgebroken op ca. 300 m van het voormalige Fort de Hel en ten Westen van Willemstad. In 1950 is begonnen met het maken van een steenglooiing langs het noordelijk gedeelte van de dijk.

De zakking van de dijkskruin tussen 1918-1928 en 1943 van die dijksgedeelten die in de tussenliggende jaren niet opgehoogd zijn, vindt men op biilage 15. Deze zakkingen zijn te bepalen voor de dijken van de Prins Willem Frederik Karelspolder, de Heense Polder (voor zover niet opgehoogd in 1936), de in 1943 nog niet verzwaarde delen van de dijken van de Volkerakpolders en de dijk langs de Oude Heiningse Haven. Uit deze zakkingen volgt een gemiddelde zakking tussen St. Philipsland en Willemstad van 1918-1928 tot 1943 van ca. 0.15 m (zo groot was ook de gemiddelde zakking van de dijken van de Polders van Halsteren).

Op biilage 16 ziet men de gemiddelde dijkhogten met daarbij aangegeven de stormvloedstanden van 7 April 1943 en 1 Februari 1953, en de veekrand op 7 April 1943 vanaf de Prins Willem Frederik Karelspolder tot Willemstad. Op 7 April 1943 lag de veekrand op de kruin van de dijk van de Prins Willem Frederik Karelspolder, op enkele plaatsen op de kruin van de dijk van de Drie Broederspolder, over vrijwel de gehele lengte op de kruin van het nog niet verhoogde gedeelte van de dijk van de Drie Vriendenpolder, bij hm 470 zelfs op de kruin van de opgehoogde dijk van de Kooi- en Karolinapolder, bij hm 520 op de kruin van de Volkerakdijk van de Sabina Henrica polder en op de kruin van de dijk van dezelfde polder langs de Oude Heiningse Haven. Op de andere plaatsen variërende de waakhogte sterk.

Meer dan 1.00 m waakhoogte was slechts aanwezig op de dijk langs het boezemland van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet (waakhoogte ca. 1.50 m) en op de Westdijk van het Waterschap De Ruigenhil van hm 559 tot 563. Daar de stormvloedstand op 1 Februari 1953 nog 0.70 tot 0.85 m hoger was dan op 7 April 1943 blijkt dus uit bijlage 16, dat alleen de beide hiervoor genoemde dijkvakken een voldoende hoogte hebben. De hoogte van de overige dijken tussen de Prins Hendrikpolder en Willemstad moet onvoldoende geacht worden.

4. Karakteristieke dwarsprofielen over de hiervoor beschreven dijken vindt men op bijlage 18 (een karakteristiek dwarsprofiel over de Westdijk van het Waterschap De Ruigenhil vindt men op het begin van bijlage 19). De dwarsprofielen over de dijken van de Prins Hendrikpolder en de Prins Willem Frederik Karelpolder zijn van 1918-1928. De dwarsprofielen over de Heense en de Noordheense Dijk zijn deels van 1918-1928, deels van 1943. Het dwarsprofiel over de dijk langs het boezemland van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet is getekend volgens een bestektekening van de N.V. Grontmij. voor de verzwaring in 1937. De dwarsprofielen over de nog niet verhoogde delen van de dijken van de Volkerakpolders zijn van 1947; die over de wel opgehoogde delen zijn getekend volgens plantekeningen van de Ned.Heide Mij. Het dwarsprofiel over de dijk langs het boezemland van Mark en Dintel is van 1918-1928. De dwarsprofielen over de dijk van de Sabina Henricapolder langs het Volkerak zijn van 1943 evenals het dwarsprofiel over de Westdijk van het Waterschap De Ruigenhil. De dwarsprofielen over de dijken ten Zuiden en ten Oosten van de Oude Heiningse Haven (Sabina Henricapolder en Polder Oude Heiningen) zijn van 1918-1928.

Uit de dwarsprofielen blijkt dat het buitentalud verdedigd is langs de dijk van de Prins Hendrikpolder (de voorliggende Slikken van de Heense liggen echter thans boven HW), en langs die dijksgedeelten waarvoor slikken liggen, dus langs delen van de dijk van de Drie Vriendenpolder, langs de dijk van de Kooi- en Karolinapolder langs het Volkerak en langs het noordelijk deel van de dijk van de Sabina Henricapolder langs het Volkerak.

5. De plaats en de aard der beschadigingen van de hiervoor beschreven dijken bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn aangegeven op bijlage 27. Deze beschadigingen vindt men ook op de lengteprofielen op bijlage 5, eerste gedeelte. Men ziet geen beschadigingen ten westen van Steenbergse Sas; de dijken liggen hier op of niet ver beneden de gewenste hoogte. Ten Oosten van Steenbergse Sas zijn de laagste dijken het meest beschadigd. Zie voor de beschadiging van afzonderlijke dijkvakken verder de bespreking van de lengteprofielen onder 2,3.

d. De dijken langs het Hollands Diep tussen Willemstad en het dorp Moerdijk.

1. Een overzicht van de dijken van Noord-Brabant langs het Hollands Diep tussen Willemstad en Moerdijk vindt men op bijlage 2. De rivierwaterkering bestaat achtereenvolgens uit de hoogwaterkering van Willemstad (bestaande uit de steunberen, vestingwallen en de tussenliggende dijk in de stad), de Oostdijk van het Waterschap De Ruigenhil, de Buitendijk van het

voormalige Waterschap De Vier Polders, gaande zuidelijk van de Kwistgelden, de dijk langs de Noordgrens van de Losekaatspolder, de schutsluis met de beide ter weerszijden daarvan gelegen dijksgedeelten ter gezamenlijke lengte van ca. 100 m bij de Haven van Zevenbergen of Rode Vaart en ten slotte het gedeelte van de Klaverpolderse Dijk tussen de Rode Vaart en het dorp Moerdijk.

Rond de stad Willemstad bevindt zich nog een hoge binnenwaterkering, bestaande uit de stadswallen. Ter plaatse van de Landpoortstraat (gedeelte van de weg Dinteloord-Willemstad) bevindt zich in de Oostelijke wal een coupure met een hoogte van 1.21 m+NAP. Rondom de Polder Kwistgelden loopt Noordelijk van de Buitendijk nog een andere dijk die van Noordschans tot hm 664a stormvloedkerend is; het Oostelijke gedeelte loopt echter bij de hoogste stormvloed nog over (zoals ook op 1 Februari 1953 het geval was). In de N.O.hoek van de Losekaatspolder bevond zich (voor 1 Februari 1953) tussen hm 697.40 en de schutsluis een achterliggende dijk, welke volgens de Rivierkaart hoger was dan de eigenlijke bandijk; op de Waterstaatskaart is dan ook deze achterliggende dijk als de rivierwaterkering aangegeven (zie ook onder 2,3).

De hoogwaterkering van Willemstad wordt gedeeltelijk beschermd door voorliggend terrein; het buitenwater komt echter via de haven tot aan de dijk in de stad. De voorliggende dijk van de Kwistgelden is al genoemd. Voor de dijken tussen Willemstad en Moerdijk liggen verder bijna overal kaden. De dijken zijn alleen rechtstreeks waterkerend ter plaatse van de sluisen, onmiddellijk ten Oosten van de Polder Kwistgelden tussen hm 674.50 en 675.50 (hier liggen gorzen voor de dijk) en ten Zuiden van Moerdijk van hm 708 tot 717 (hier liggen slikken langs de dijk).

2,3. De lengteprofielen van de vorengenoemde hoofdwaterkeringen vindt men op bijlage 5, tweede gedeelte. Zoals reeds uit par. 2 blijkt, zijn deze lengteprofielen van verschillende oorsprong. Slechts 6.25 km van de 15 km dijk van Willemstad tot Moerdijk kon getekend worden volgens de waterpassingen van de Provinciale Waterstaat in 1943. Voor de oorsprong van de overige delen van het lengteprofiel wordt verwezen naar par. 2 (5e tot 9e).

Gemiddelde dijkshoogten en hoogste- en laagste punten per km vindt men op bijlage 12.

De hoogwaterkering van Willemstad heeft een zeer afwisselende hoogte. De hoogte van de steunberen en vestingwallen is 5.00-7.00 m+NAP. De hoogte van de tussenliggende dijk in Willemstad is echter veel minder, nl. 4.05 m+NAP (gewenste hoogte 4.12+); in deze dijk ligt bij hotel Bellevue een ondiepe coupure met een hoogte van 3.82 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is een dam op de dijk gemaakt; deze is echter doorgebroken zodat het water over de dijk in de stad liep. Ook de gedichte coupure bij de Landpoortstraat is later bezweken, door water dat van de landzijde op de stad aan kwam.

Tussen de Oostelijke steunbeer en het begin van de Oostdijk van het Waterschap de Ruigenhil ligt in Willemstad nog een gedeelte dijk van ca. 70 m lang met een hoogte van 4.60 m+NAP volgens de waterpassing van 1943 (gewenste hoogte

evensens 4.60 m+NAP).

De Oostdijk van het Waterschap De Ruigenhil, waarop in 1929 een betonmuur is aangebracht, heeft een keerhoogte die 0.10-0.28 m meer is dan de gewenste hoogte van 4.60 m+NAP, dus 0.60-0.75 m meer dan de verplichte hoogte van 4.10 m+NAP. De hoogte van de kruin van de aarden dijk is zeer verschillend; deze varieert van 0.50 m boven de verplichte hoogte tot 0.45 m beneden de verplichte hoogte. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk doorgebroken ter plaatse van de Nieuwesluis en 400 m ten Oosten daarvan; de kruin van de aarden dijk is hier erg laag (3.65-3.75 m+NAP). Ter plaatse van de Bovensluis is het buitentalud van de dijk beschadigd. Er wordt aan herinnerd dat de dijk ter plaatse van de sluisen niet enigszins beschermd is door voorliggende kaden.

Het gedeelte van de Buitendijk van het voormalige Waterschap De Vierpolders tussen Tonnekreek en Noordschans is 0.15-0.65 m hoger dan de verplichte hoogte van 3.87 m+NAP, maar 0.05-0.55 m lager dan de gewenste hoogte van 4.60 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is dit dijksgedeelte zeer zwaar beschadigd door overstromend water, dat o.a. enkele zware doorbraken veroorzaakte. Het gedeelte van de Buitendijk ten Zuiden van de Polder Kwistgelden ligt volgens de hoogtecijfers van de Rivierkaart 0-0.65 m hoger dan de verplichte hoogte van 3.87 m+NAP, maar 0.20-0.85 m lager dan de gewenste hoogte van 4.70 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is dit dijksvak ondanks de bescherming door de voorliggende dijk van de Polder Kwistgelden over de gehele lengte zwaar beschadigd. Daar waar de voorliggende dijk niet de hoogste stormvloeden kan keren vielen in de Buitendijk gaten tot maaiveldhoogte. Het gedeelte van de Buitendijk tussen de Polder Kwistgelden en de Losekaatspolder heeft een zeer afwisselende hoogte; dit dijksvak is 0-0.65 m hoger dan de verplichte hoogte van 3.87 m+NAP, maar 0.40-1.15 m lager dan de gewenste hoogte welke oploopt van 4.90 m tot ca. 5.10 m+NAP. Het laagste punt bij hm 683 heeft volgens de waterpassing van 1943 slechts een hoogte van 3.83 m + NAP. Uit de aard der zaak is ook dit dijksgedeelte bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zwaar beschadigd, vooral op het lage gedeelte.

Voor de dijk van de (ongereguleerde) Losekaatspolder is geen verplichte hoogte bekend. De dijk is echter 1.15 m - 1.50 m lager dan de gewenste hoogte, welke oploopt van ca. 5.10 tot 5.20 m+NAP. Het gedeelte van de dijk in de N.O. hoek van de polder is in 1947 opgehoogd, maar slechts tot 3.68 m+NAP, omdat de achterliggende dijk hoger was (hoogte volgens de Rivierkaart 4.05 m+NAP). Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk vrijwel weggevaagd. Bij het dijksherstel zijn de beide dijken in de N.O. hoek van de polder door één nieuwe dijk vervangen, welke een ander tracé gekregen heeft.

De hoogte van het dijksvak met de daarin gelegen schutsluis ter plaatse van de Haven van Zevenbergen loopt op van 3.75 tot 4.20 m+NAP, terwijl de gewenste hoogte 5.20 m+NAP is. Een verplichte hoogte is niet bekend.

De dijk tussen de Haven van Zevenbergen of Rode Vaart en het dorp Moerdijk lopende langs de beide delen van het Lokkersgors (behorende tot het Waterschap De Royale Polder) is 0.60 - 1.00 m lager dan de gewenste hoogte, welke afneemt van 5.20 tot ca. 5.15 m+NAP. Ook hier is geen verplichte hoogte bekend.

Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk op verschillende plaatsen doorgebroken.

Voor de beschrijving van het lengteprofiel van de dijk in het dorp Moerdijk wordt verwezen naar e.

Uit bijlage 15 blijkt dat tussen Willemstad en Moerdijk moeilijk de zakking van de dijkskruin bepaald kan worden, mede in verband met de zeer verschillende gegevens. Men zou een zakkingsgetal (0.25 m) kunnen bepalen voor de kruin van de aarden dijk op de Oostdijk tussen 1918-1928 en 1939, maar dit getal is niet betrouwbaar omdat in 1929 op de dijk werkzaamheden zijn verricht in verband met het plaatsen van de betonmuur.

Op bijlage 16 ziet men dat de veekrand bij de stormvloed van 7 April 1943 tussen de Oostdijk van het Waterschap De Ruigenhil en Moerdijk, daar waar de dijk niet beschermd werd door de voorliggende dijk van de Polder Kwistgelden, op of dicht bij de kruin van de dijk lag. Op de genoemde Oostdijk was het veek tot halverwege tegen de betonmuur geslagen, d.i. tot ca. 0.50 m van de bovenkant. Daar de stormvloedstand op 1 Februari 1953 nog 0.70 à 0.75 m hoger was dan op 7 April 1943 volgt dus uit bijlage 16, dat de gehele dijk tussen Willemstad en Moerdijk veel te laag is.

Een lengteprofiel over de voorliggende dijk rond de Polder Kwistgelden vindt men op bijlage 6. De gemiddelde hoogte van Noordschans tot hm 664a is 5.25 m+NAP (zie ook bijlage 12); dit dijksgedeelte is nergens lager dan 5.00 m+NAP. Van de bocht bij hm 664a tot de aansluiting aan de dijk van de Vier Polders bij hm 674.50 echter is de gemiddelde hoogte slechts 3.90 m+NAP; bij hm 665a is de dijk slechts 3.70 m+NAP hoog. Voor dit gedeelte ligt nog een kade. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is dit gedeelte doorgebroken. In 1929 was de dijk van de Kwistgelden reeds op 4.00 à 4.40 m+NAP gebracht; daarna is in 1937 en 1938 deze dijk van Noordschans tot hm 664a op 5.25 m+NAP gebracht.

4. Karakteristieke dwarsprofielen over de dijken tussen Willemstad en Moerdijk vindt men op bijlage 19. De dwarsprofielen over de Oostdijk van het Waterschap De Ruigenhil zijn opgenomen door het Waterschap in 1929. De dwarsprofielen over de Buitendijk van het voormalige Waterschap De Vierpolders dateren van 1918-1928, behalve het profiel op hm 692.20 dat opgenomen is in 1943. Het dwarsprofiel over de dijk van de Losekaatspolder bij hm 696 is opgenomen in 1918-1928, terwijl het profiel op hm 698.20, waar de dijk in 1947 opgehoogd is, getekend is volgens bestek nr. 180 van 1947. Het dwarsprofiel over de dijk van het Waterschap De Royale Polder bij hm 706 dateert van 1943, dat bij hm 711 is opgenomen in 1918-1928.

Bij de dwarsprofielen valt op de geringe zwaarte van het dwarsprofiel van de dijk van de Losekaatspolder, ook waar geen achterliggende dijk aanwezig is. Op het buitentalud van de dijk van de Royale Polder tussen hm 708 en 717, waar slikken langs de dijk liggen, is gedeeltelijk een verdediging aanwezig.

Enkele dwarsprofielen over de voorliggende dijk van de Polder Kwistgelden zijn getekend op bijlage 20.

Van het lage gedeelte tussen hm 664a en hm 674.50 op de dijk van de Vierpolders zijn geen dwarsprofielen aanwezig; om een indruk te krijgen is hiervoor getekend een dwarsprofiel over het gedeelte tussen Noordschans en hm 664a vóór de op-hoging in 1937-1938. De dwarsprofielen over het hoge gedeelte tussen Noordschans en hm 664a zijn opgenomen in 1943. Het buitentalud van dit dijkvak is gedeeltelijk verdedigd met betonplaten.

*P. W. van der ...
Bouw. Bode (1944)*

5. De plaats en de aard der beschadigingen van de dijken tussen Willemstad en Moerdijk bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn aangegeven op bijlage 27. Deze beschadigingen vindt men ook op de lengteprofielen op bijlage 5 tweede gedeelte en bijlage 6. Alle dijken zijn meer of minder zwaar beschadigd. Zie voor de beschadigingen van de afzonderlijke dijkvakken onder 2,3.

e. De dijken langs het Hollands Diep en de Amer tussen het dorp Moerdijk en Geertruidenberg.

1. Een overzicht van de verschillende dijken tussen Moerdijk en Geertruidenberg vindt men op bijlage 2. De hoofdwaterkering bestaat achtereenvolgens uit het gedeelte van de Klaverpolderse Dijk tussen het dorp Moerdijk en de spoorbrug, de Buitendijk van het Waterschap De Royale Polder, lopende tot de Haven van Lage Zwaluwe, de Nieuwlandse Dijk door de bebouwde kom van Lage Zwaluwe, de Buitendijk langs de Nieuwe Zwaluwse Polder, de nieuwe dijk ten Noorden van de Harmoniepolder, het Gat van de Ham, de Koekoekpolders en de Hamplaat, het gedeelte van de Zeedijk van de Emiliapolder tussen de Hamplaat en Drimmelen, de Standhazense Dijk, de dijk langs de Noordzijde van de stad Geertruidenberg (bekend onder de naam van Zeeglacis) en de kademuren en hoge gronden langs de haven en de Donge te Geertruidenberg.

Er zijn verschillende voorliggende waterkeringen. Bij Lage Zwaluwe liggen buitenkaden rond de Prinses Louisapolder en de Polder Kwistgeld. Voor de Buitendijk van de Nieuwe Zwaluwse Polder van hm 795 tot de Harmoniepolder ligt sinds 1951 een dijk met een hoogte van 3.50 m+NAP. Voor de Standhazense Dijk ligt een nieuwe hoge dijk met een hoogte van 6.50 m+NAP, welke eindigt bij de waterkeringen rond de nieuwe Amer-centrale. Van de Westzijde van het terrein van de nieuwe centrale loopt naar de Standhazense Dijk bij hm 934.50 een kort dijkvak dat ongeveer even hoog is als de Standhazense Dijk. Daardoor is in feite de Standhazense Dijk tussen Drimmelen en hm 935 geen hoofdwaterkering meer. Tussen de Amer-centrale en Geertruidenberg tenslotte liggen kaden langs de Buitengronden.

Voor de Klaverpolderse Dijk en de Buitendijk van de Royale Polder liggen smalle gorzen. Voor de Buitendijk van de Nieuwe Zwaluwse Polder liggen bredere gorzen. Ook voor de nieuwe dijk langs de Hampolders c.a. ligt op vele plaatsen voorland boven HW. Uiteraard is dit niet het geval ter plaatse van het Gat van de Ham en de Hamplaat. Tussen de Hamplaat en Drimmen liggen gorzen en hoge terreinen voor de dijk. Op bijlage 2 is ook nog de hm-verdeling aangegeven op de oorspronkelijke hoofdwaterkering ten Zuiden van de Hampolders c.a. In dit rapport is de nieuwe dijk langs de Amer reeds als de officiële hoofdwaterkering beschouwd, hoewel deze ter plaatse van het Gat van de Ham op 1 Februari 1953 nog niet geheel op hoogte was en de bekleding hier nog niet gereed was. Als bijlage 10 is bij dit rapport een overzicht gevoegd, afkomstig van de Afd. Dijkverhogingen van de Rijkswaterstaat Directie Benedenrivieren, waarop is aangegeven de stand van de werkzaamheden op 31 December 1952 van de aanleg van nieuwe dijken aan weerszijden van de Bergse Maas en de Amer en rond de Biesbosch.

- 2,3. Omdat van de dijken tussen Moerdijk en Geertruidenberg geen lengteprofielen aanwezig zijn, zijn de dijkshoogten, ontleend aan diverse gegevens, genoteerd op een situatietekening, schaal 1:50.000 (bijlage 7). Van het gedeelte van de Klaverpolderse Dijk in Moerdijk en verder Oostelijk tot het begin van de nieuwe dijk bij hm 725 is nog wel een lengteprofiel getekend (zie op bijlage 5), met behulp van een gedetailleerde waterpassing, uitgevoerd door de Rijkswaterstaat Directie Benedenrivieren na de stormvloed van 7 April 1943, gaande tot de uitwateringssluis bij hm 723.60 en van een oude waterpassing, in 1939 toegezonden door de Rijkswaterstaat Directie Noord-Brabant (zie ook par.2). De hoogten van de nieuwe dijken, aangegeven op bijlage 7, zijn ontleend aan bestekken e.d. van de Rijkswaterstaat en de hoogten van de oude dijken aan waterpassingen voor de Rivierkaarten, zoals in par.2 voor de afzonderlijke dijkvakken is aangegeven. Voor alle hierna te noemen dijken zijn geen verplichte hoogten bekend.

Gemiddelde dijkshoogten en hoogste en laagste punten vindt men op bijlage 1 in een schematisch lengteprofiel tussen Moerdijk en Geertruidenberg.

De dijk in het dorp Moerdijk is veel te laag, nl. 1.30-1.85 m lager dan de gewenste hoogte van 1928 van 5.15 m+NAP. Het laagste punt ligt volgens de waterpassing van 1943 in de bocht in de dijk bij hm 719.50; hier was de hoogte slechts 3.29 m+NAP. Na de stormvloed van 7 April 1943 is op de dijk een waterkerende muur aangebracht die reikte tot ca. 4.00 m+NAP. Ter plaatse van de haven was er een coupure in deze muur. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is deze muur echter bezweken.

Het gedeelte van de Klaverpolderse Dijk tussen de bebouwde kom van Moerdijk en het begin van de nieuwe dijk bij hm 725 heeft een hoogte van ca. 4.45 m, dat is 0.70 m lager dan de gewenste hoogte van 5.15 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk doorgebroken tussen de uitwateringssluis en het begin van de nieuwe dijk.

Nadat reeds in 1929 de Klaverpolderse Dijk ten Westen van de spoorbrug verzwaaard was, zijn tussen 1947 en 1952 de Klaverpolderse Dijk vanaf hm 725 en het gedeelte van de

Buitendijk langs de Oostgorspolder en de Schuddebeurspolder verzwaaard en verhoogd, zodat zij thans 1.40 tot ca. 2.50 m boven de gewenste hoogte liggen (deze hoogte neemt af van ca. 5.15 tot ca. 4.75 m+NAP). Waarschijnlijk moet de hoogte van 6.50 m+NAP voor de Klaverpolderse Dijk zonder overhoogte en de hoogten van 7.00 tot 7.25 m+NAP langs de Oostgorspolder en de Schuddebeurspolder met overhoogte gerekend worden (alle hoogten volgens het bestek). Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is op meerdere plaatsen de verse kleibekleding aan de buitenzijde van de verhoogde dijken weggeslagen.

Ter plaatse van de uitwateringssluis tussen de Schuddebeurspolder en de Vegetaspolder was de dijk vóór 1 Februari 1953 nog niet opgehoogd. De hoogte was hier 4.25 m+NAP (in 1933), d.i. ca. 0.50 m lager dan de gewenste hoogte. De dijk is hier dan ook op 1 Februari 1953 doorgebroken. (Bij het dijksherstel is de dijk ter plaatse opgehoogd tot ca. 5.50 m+NAP).

Het gedeelte van de Buitendijk langs de Vegetaspolder tot hm 769 is reeds in 1940-1941 op een hoogte van 6.50 m+NAP gebracht, d.i. ca. 1.75 m hoger dan de gewenste hoogte van 4.75 m+NAP. De dijk is hierbij langs de voorliggende Prinses Louisa Polder doorgetrokken tot aan de Haven van Lage Zwaluwe. Het gedeelte van de Buitendijk langs de Vegetaspolder van hm 769 tot de Haven van Lage Zwaluwe is 0.60-0.80 m lager dan de gewenste hoogte van 4.75 m+NAP (volgens de waterpassing van 1933).

De Nieuwlandse Dijk in de bebouwde kom van Lage Zwaluwe is veel te laag, nl. 1.20-1.50 m lager dan de gewenste hoogte van 4.75 à 4.70 m+NAP. Het laagste gedeelte ligt volgens de waterpassing van 1933 voor de Rivierkaart op het Oostelijke deel van de dijk, waar deze slechts 3.20 m+NAP hoog was. De bij stormvloed aan te brengen noodkeringen reiken tot ca. 3.75 m+NAP.

De Buitendijk langs de Nieuwe Zwaluwe Polder is 0.60-1.20 m lager dan de gewenste hoogte, welke afneemt van 4.70 tot 4.60 m+NAP. Het laagste punt ligt volgens de waterpassing van 1933 bij de uitwaterings- en inlaatsluist van de Gaatse Wetering bij de bebouwde kom van Lage Zwaluwe, waar de dijkshoogte toen 3.50 m+NAP was. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk hier doorgebroken en bij hm 793, waar de dijkshoogte in 1933 3.65 m+NAP was.

De dijken ter weerszijden van de bebouwde kom van Lage Zwaluwe waren in 1929 gedeeltelijk opgehoogd.

Het nieuwe dijkvak langs de Westzijde van de Harmoniepolder, dat de aansluiting vormt tussen de Buitendijk van de Nieuwe Zwaluwe Polder en de nieuwe hoge dijk langs de Hampolders, ca. heeft slechts een hoogte van 3.75 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is dit dijksgedeelte doorgebroken. De hoogte van de voorliggende nieuwe dijk ter plaatse is 3.50 m+NAP.

De nieuwe, hoge dijk langs de Hampolders en het gedeelte van de dijk van de Emiliapolder tussen de Hamplaat en hm 903 (waar de dijk van de rivier af buigt) zijn tussen 1948 en 1953 aangelegd met een hoogte van 6.50 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is het Westelijke gedeelte van de nieuwe dijk beschadigd; de dijk was nog niet geheel op hoogte en de bekleding was nog niet overal aangebracht.

De dijk van de Emiliapolder is in Drimmelen nog erg laag en wel 0.35-0.55 m lager dan de gewenste hoogte van 4.00 m+NAP. Volgens de waterpassingen van 1936-1937 voor de Rivierkaart was de dijkshoogte bij hm 905 (bij de Geref. Kerk) 3.43 m+NAP. Er ligt hoog terrein voor de dijk. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is er wel water over de dijk gelopen, maar de dijk en de daarin gelegen waterschaps sluis zijn niet bezwaken.

De Standhazense Dijk langs de Emiliapolder tussen Drimmelen en de dwarsdijk naar de nieuwe Amer-centrale is volgens de waterpassingen van 1936-1937 0-0.70 m lager dan de gewenste hoogte van 4.00 m+NAP. Het laagste punt, bij hm 910 dicht bij Drimmelen, had in 1936-1937 een hoogte van 3.28 m+NAP. Dit dijkvak is thans echter in feite een binnendijk geworden door de aanleg van de hoge voorliggende dijk (hoogte 6.00-6.50 m+NAP) ten Oosten van Drimmelen langs de Bergse Maas tussen 1940 en 1952 en door de aanleg van waterkeringen bij de bouw van de Amer-centrale (hoogte dwarsdijk ca. 3.60 m+NAP, zie bijlage 7). De hoogte van de terreinen van de nieuwe Amer-centrale is ca. 6.00 m+NAP. Het gedeelte van de Standhazense Dijk tussen de Amer-centrale en Geertruidenberg is 0.10-0.35 m lager dan de gewenste hoogte van 4.00 m+NAP.

De dijk langs de Noordzijde van de stad Geertruidenberg is 0.30-0.60 m lager dan de gewenste hoogte van 4.00 m+NAP. Het laagste punt bij hm 945 had bij de waterpassingen in 1936-1937 een hoogte van 3.38 m+NAP.

De hoogte van de voorliggende kaden langs de linker-oever van de Donge ten Noorden van Geertruidenberg is volgens de Rivierkaart 2.30 tot 2.90 m+NAP.

Uit bijlage 13 blijkt duidelijk de zéér ongelijke hoogte van de dijken tussen Moerdijk en Geertruidenberg als gevolg van de nog niet voltooide aanleg van nieuwe dijken.

4. Karakteristieke dwarsprofielen over de hoofdwaterkering tussen Moerdijk en Geertruidenberg vindt men op bijlage 21. Om een indruk te krijgen van de afmetingen van de dijk tussen de uitwateringssluis ten Noorden van Moerdijk bij hm 723.60 en het begin van de nieuwe dijk bij hm 725 is hiervoor getekend een dwarsprofiel bij hm 731 vóór de ophoging, welk profiel dateerde van 1918-1928. De dwarsprofielen over de nieuwe dijken zijn ontleend aan dezelfde bestekken e.d. als waaraan de dijkshoogten zijn ontleend (zie par 2). Er is geen dwarsprofiel bekend van de dijk in de bebouwde kom van Lage Zwaluwe. De dwarsprofielen over de Buitendijk van de Nieuwe Zwaluwse Polder dateren van + 1926; ze zijn bijgewerkt i.v.m. de dijksverhoging in 1929. De dwarsprofielen over de Standhazense Dijk en de dijk aan de Noordzijde van Geertruidenberg dateren van + 1938.

Het buitentalud van de Klaverpolderse Dijk is verdedigd, behalve in de hoek ten Westen van de spoorbrug, waar brede gorzen liggen. Verder is het buitentalud van alle nieuwe, hoge dijken meer of minder zwaar verdedigd, behalve langs de Emiliapolder tussen de Hamplaat en hm 903.

Enkele dwarsprofielen over de voorliggende nieuwe hoge dijk langs de Bergse Maas ten Oosten van Drimmelen zijn getekend op bijlage 22. Het buitentalud is verdedigd.

5. De plaats en de aard der beschadigingen van de dijken tussen Moerdijk en Geertruidenberg bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn aangegeven op bijlage 27. De beschadigingen van de dijk in het dorp Moerdijk en verder Oostelijk tot het begin van de nieuwe dijk bij hm 725 vindt men ook op het lengteprofiel op bijlage 5. Zie verder de beschrijving van de afzonderlijke dijkvakken onder 2,3.

a t/m e.

Verschillen van de dijkshoogten t.o.v. verplichte en gewenste hoogten tussen de Belgische grens en Geertruidenberg.

In bijgaande overzichtstabel zijn voor elk dijkvak tussen de Belgische grens en Geertruidenberg de verplichte en de gewenste hoogten van 1928, de verschillen van de bestaande dijkshoogten t.o.v. die hoogten en de laagste punten genoteerd.

Verplichte hoogten zijn slechts bekend tot aan de Losekaatspolder bij de Rode Vaart. Aanzienlijk beneden de verplichte hoogte liggen het niet verhoogde gedeelte van de dijk van Geertruidapolder bij Bergen op Zoom, de dijken van de Polders van Halsteren ten Zuiden van Tholen en de dijk van de Drie Broederspolder langs het Volkerak.

De hoogten die in 1928 gewenst werden geacht liggen aanzienlijk boven de verplichte hoogten en wel 0.40 tot 1.15m. Ongeveer op of boven de gewenste hoogte liggen alleen de dijk van de Hogerwaardpolder, het korte dijkvak van de Oud-Glimespolder, de muur op de dijk van de Beciuspolder, de dijk van de Prins Hendrikpolder langs het Krammer, de dijk langs het boezemland van de Roosendaalse en de Steenbergse Vliet, de opgehoogde dijken van de Drie Vriendenpolder (vanaf hm 450) en van de Kooi- en Karolinapolder, de muur op de Oostdijk van het Waterschap de Ruigenhil en de nieuwe dijken tussen Moerdijk en Geertruidenberg.

f.

De dijken in het gebied ten Zuiden van de Bergse Maas tussen Geertruidenberg en Drongelen.

1. Een overzicht van de verschillende dijken ten Zuiden van de Bergse Maas tussen Geertruidenberg en Drongelen vindt men op bijlage 3. Ter plaatse van de Donge is de hoofdwaterkering van Noord-Brabant eigenlijk onderbroken. De in de Donge aanwezige keersluis te Geertruidenberg doet geen dienst meer. Ook bij de stormvloed van 1 Februari 1953 was de keersluis niet gesloten, met als gevolg grote overstromingen langs de Donge. De hoofdwaterkering vanaf de Donge te Raamsdonksveer tot tegenover Drongelen wordt achtereenvolgens gevormd door de Oostelijke oprit naar de spoorbrug, de Rijksweg Raamsdonksveer-Keizersveer (de Keizersdijk), de Rijksweg grondbergplaats, het dijkvak tussen deze grondbergplaats en de Voorhaven en verder tot het einde van het Zuiderafwateringskanaal, de sluis en het gemaal aan de mond van dit kanaal, de Oostelijke dijk langs dit kanaal, de Achterste Dijk, de dijk langs de Kerkvaart, de Langstraatse Bandijk van Waspijk tot Baardwijk en de Westelijke dijk langs het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen, welke eindigt bij de uitwateringssluis in de mond van het kanaal.

Alle bovengenoemde dijken liggen meer of minder ver van de Bergse Maas af. Vóór de Keizersdijk liggen De Gecombineerde Aanwassen, waarin verschillende kaden liggen. Aan de Noordzijde van deze Aanwassen ligt de nieuwe hoge dijk Keizersveer-Dongemond. Voor de dijk tussen de Rijksgrondbergplaats en de Voorhaven en voor het eerste gedeelte van de dijk aan de Oostzijde van het Zuiderafwateringskanaal ligt terrein boven HW (het laatstgenoemde gedeelte is ca. 200 m lang). Verdergaande tot tegenover Drongelen toe vindt men overal bekade Buitenpolders vóór de hoofdwaterkering. Deze Buitenpolders vormen het gebied van het Oude Maasje. Tussen de mond van het Oude Maasje en de mond van het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen ligt een nieuwe hoge dijk. Slechts voor de dijk langs de ZW-zijde van de Voorhaven van het Zuiderafwateringskanaal ter lengte van ca. 150 m en voor de allereerste 50 m van de dijk aan de Oostzijde van het kanaal is geen voorland aanwezig.

Een overzicht van de nieuwe hoge dijken langs de Bergse Maas vindt men ook op biilage 10. Vóór de nieuwe dijk tussen de mond van het Oude Maasje en de mond van het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen zijn bekade uiterwaarden aanwezig. Bij de mond van het Oude Maasje loopt de dijk uit op een hoog gronddepot.

2,3. De hoogten van de verschillende dijken tussen Geertruidenberg en Drongelen zijn genoteerd op biilage 8. De hoogten van de hoofdwaterkering tussen Raamsdonksveer en Scharlo zijn ontleend aan waterpassingen voor de Rivierkaarten van 1937. De hoogten van de Keizersdijk komen vrij goed overeen met een niet-gedateerd lengteprofiel, toegezonden door de Rijkswaterstaat, Dir. Noord-Brabant (brief ΔC nr.649 van 1953). De hoogten van de dijk langs de Kerkvaart en van de Langstraatse Bandijk tussen Waspik en Baardwijk zijn ontleend aan waterpassingen van de Meetkundige Dienst in Delft van + 1943. De hoogte van de dijk aan de Westzijde van het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen is ontleend aan bestek nr. 197 van 1906 omdat geen nieuwere gegevens beschikbaar zijn. Gemiddelde dijks-hoogten en hoogste en laagste punten per km vindt men op biilage 13 in een schematisch lengteprofiel over de hoofdwaterkering tussen Geertruidenberg en Drongelen. Hierop is ook de gemiddelde hoogte van de voorliggende kaden aangegeven.

Verplichte en gewenste hoogten zijn voor de onderhavige dijken niet bekend. De hoogte van de oprit naar de spoorbrug bij Raamsdonksveer is slechts op één plaats bekend; hier was de hoogte in 1937 3.74 m+NAP. De hoogte van de Keizersdijk varieert van 3.20 m tot 3.60 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk aan de binnenzijde over de gehele lengte zwaar beschadigd.

De hoogte van het dijkvak dat de Zuidelijke begrenzing vormt van de Rijksgrondbergplaats is 3.30 m tot 3.60 m+NAP. De grondbergplaats zelf echter vormt een veel hogere waterkering. Het laagste punt in deze kering ligt ten Oosten van km 3, waar de hoogte in 1937 4.85 m+NAP was. Het dijkvak tussen de Rijksgrondbergplaats en de sluis in de mond van het Zuiderafwateringskanaal is slechts 3.00 m à 3.45 m+NAP hoog. Vóór het lage gedeelte ligt terrein met een hoogte van ca. 2.50 m+NAP.

De hoogte van de dijk aan de Oostzijde van het Zuiderafwateringskanaal is 3.70 à 4.20 m+NAP. Op bijlage 13 ziet men dat dit dijkvak het enige is tussen Raamsdonksveer en Baardwijk dat een min of meer voldoende hoogte heeft.

De Achterste Dijk heeft een hoogte, variërende van 3.15 tot 3.50 m+NAP. Op bijlage 8 zijn langs de dijk aan de Westzijde van de Kerkvaart en langs de Langstraatse Bandijk die dijkhoogten onderstreept welke minder dan 3.00 m+NAP zijn. Men ziet dat de dijk aan de Westzijde van de Kerkvaart overal lager is dan 3.00 m+NAP; de hoogte varieert van 2.75 m tot 3.00 m+NAP.

Het gedeelte van de Langstraatse Bandijk tussen de Kerkvaart bij Waspik en de Labbegatse Vaart is ook bijna overal lager dan 3.00 m+NAP. Te Waspik en te Capelle is de toestand buitengewoon ongunstig; hier wordt de kering op de dijk gevormd door betonnen muurtjes met tal van doorgangen. Volgens de waterpassing van 1943 is de hoogte van de dijk zelf te Waspik ter plaatse van de muurtjes slechts 2.30 à 2.65 m+NAP. De muurtjes geven de dijk een keerhoogte van 2.75 à 3.00 m+NAP. De hoogte van de dijk zelf te Capelle ter plaatse van de muurtjes ten Oosten van de Capelse Haven is slechts 2.25 à 2.75 m+NAP. De muurtjes geven hier de dijk een keerhoogte van 2.85 à 3.00 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk doorgebroken ca. 100 m ten Oosten van de Vrouwkensvaart bij het einde van de keermuurtjes in de kom der gemeente Waspik. Belangwekkend is een waterpassing van de vloedmerken van 1 Februari 1953, verricht door de Provinciale Waterstaat te Waspik bij de Vrouwkensvaart en te Capelle bij de Capelse Haven. De hoogte van deze merken was resp. 2.808 m en 2.911 m+NAP. De waterstand op de Bergse Maas bij de mond van het Oude Maasje was ca. 3.75 m+NAP. Op zijn weg van de mond van het Oude Maasje tot aan de Langstraatse Bandijk tussen de Vrouwkensvaart en de Capelse Haven heeft de stormvloed op 1 Februari 1953 dus ca. 0.90 m aan hoogte verloren tengevolge van de aanwezigheid van verschillende tussenliggende kaden met een hoogte van omstreeks 3.00 m+NAP. Het gedeelte van de Langstraatse Bandijk tussen de Labbegatse Vaart en Baardwijk is over het algemeen hoger dan 3.00 m+NAP. Te Besoyen en te Waalwijk is de dijk plaatselijk echter lager dan 3.00 m+NAP. Het laagste punt ligt tussen de Waalwijkse Haven en de sluis ten Oosten daarvan, waar de hoogte slechts 2.80 m+NAP is. Te Baardwijk wordt de dijk iets hoger; de hoogte varieert hier van 3.45 tot 3.90 m+NAP. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de Langstraatse Bandijk tussen Waspik en Besoyen over de gehele lengte aan weerszijden van de dijk beschadigd (het water kwam van twee zijden). De dijk langs de Westzijde van het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen is in 1906 aangelegd met een hoogte van 5.40 m+NAP op de kruinlijnen en van 5.60 m+NAP in het midden van de kruin. Waarschijnlijk is de dijk daarna nooit meer gewaterpast; op de topografische kaart is een hoogte van 5.40 m+NAP genoteerd.

wel:
Fw 1942 door
B.R.C.

De hoogten van de voorliggende waterkeringen, gevormd door de kaden door de Gecombineerde Aanwassen en in het gebied van het Oude Maasje zijn ook genoteerd op bijlage 8. Deze hoogten zijn eveneens ontleend aan waterpassingen voor de Rivierkaarten. Men ziet dat de kaden langs het Oude Maasje, de Kerkvaart, de Vrouwkensvaart en de Capelse Haven

ongeveer even hoog zijn als de Langstraatse Bandijk tussen de Kerkvaart en de Labbegatse Vaart. De kade langs de Westzijde van de Labbegatse Vaart heeft ook ongeveer deze hoogte, maar de kade langs de Oostzijde heeft een zeer laag gedeelte nabij de Langstraatse Bandijk (hoogte van de kade hier 1.80 à 2.20 m+NAP). De kade langs de Westzijde van de Waalwijkse Haven is weer vrij hoog, maar de kade langs de Oostzijde heeft slechts een hoogte van 2.00 à 2.30 m+NAP. Ook de kaden aan de Noordzijde van de Buitenpolders van Besoyen en Waalwijk tussen de Sprangslot en het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen hebben slechts een geringe hoogte, nl. 2.05 à 2.40 m+NAP.

Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn de kaden ter weerszijden van het Oude Maasje over grote lengten geheel weggeslagen.

Tenslotte zijn op bijlage 8 ook aangegeven de hoogten van de nieuwe dijken langs de Bergse Maas volgens het plan van aanleg van 1940. Bovendien zijn bij de nieuwe dijk tussen kmr 236+500 en kmr 244+500 genoteerd de hoogten volgens een waterpassing van de Meetkundige Dienst in Delft in 1951. Hieruit blijkt dat de hoogte van 6.50 m+NAP volgens het plan van aanleg nog niet aanwezig is bij Capelse Veer; hier komt de weg naar het veer op de dijk; het laagste punt ligt hier op 4.40 m+NAP, terwijl het voorliggende terrein hoger is dan de dijk. Men ziet ook op bijlage 10 dat de dijk bij Capelse Veer nog niet de volle hoogte heeft; op deze bijlage ziet men tevens, dat de dijk ook nog niet de volle hoogte heeft tegenover Drongelen, bij het Drongelense Veer.

4. Karakteristieke dwarsprofielen over de hoofdwaterkering tussen Raamsdonksveer en het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen vindt men op bijlage 23. Er is echter geen enkel dwarsprofiel over de Achterste Dijk, de dijk langs de Kerkvaart en de gehele Langstraatse Bandijk aanwezig. Van de Keizersdijk zijn enkele dwarsprofielen aanwezig van recente datum, ontvangen van de Rijkswaterstaat, Dir. Noord-Brabant. Het dwarsprofiel over de dijk aan de Oostzijde van het Zuiderafwateringskanaal is zeer oud; het is ontleend aan het bestek nr.170 van 1890-1894. Het profiel van de dijk aan de Westzijde van het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen is ontleend aan het bestek nr. 197 van 1906-1910. Van de Langstraatse Bandijk is alleen de kruinsbreedte bekend voor het gedeelte tussen de Kerkvaart en de Sprangslot waar de Provinciale weg op de dijk ligt; de kruinsbreedte is hier 8.70 m, met uitzondering van een gedeelte tussen Waspik en Capelle waar de kruinsbreedte 11.00 m is.

Op bijlage 24 zijn enkele dwarsprofielen getekend over de nieuwe dijken ten Zuiden van de Bergse Maas tussen de Dongemonde en Drongelen volgens de plannen van + 1940.

5. De plaats en de aard der beschadigingen van de hoofdwaterkering en de kaden in het gebied ten Zuiden van de Bergse Maas tussen Geertruidenberg en Drongelen bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn aangegeven op bijlage 28. De beschadigingen zijn reeds genoemd bij de bespreking van de verschillende dijkvakken onder 2,3. Op bijlage 28 zijn ook enkele beschadigingen aangegeven van de kaden in het stroomgebied van de Donge ten Zuiden van Geertruidenberg en Raamsdonksveer, waar grote oppervlakken land overstroomd zijn omdat bij Geertruidenberg-Raamsdonksveer de hoofdwaterkering onderbroken is.

g. De Westdijk van het Land van Altena.

1. Een overzicht van de dijken van het Land van Altena langs de Bergse Maas en langs de Biesbosch vindt men op biilage 3. De dijk langs de Bergse Maas wordt niet in dit rapport behandeld, omdat deze valt onder de Buitengewone Riviercorrespondentie. Deze hoge dijk (hoogte ca. 6.50 m+NAP; zie ook biilage 10), eindigt bij het gemaal bij de Perenboom. De verbinding met de Westdijk van het Land van Altena wordt gevormd door de Noorderafsluitdijk met de daarin gelegen sluis in de mond van het Noorder Afwateringskanaal. De Westdijk van het Land van Altena, de rivierwaterkering langs de Biesbosch vormende, begint bij de Perenboom en bestaat achtereenvolgens uit de Buitendijk langs het Waterschap de Zuidhollandse Polder tot aan de Rijksweg te Nieuwendijk, de Nieuwendijk, de Kilboersdijk, de Groenendijk, het Zuidelijk deel van de Oost-Schenkeldijk, de Krouwerskade, de Vervoornse Kade en de Vissersdijk, welke eindigt bij de Hoogstraat te Werkendam.

De Krouwerskade, Vervoornse Kade en Vissersdijk worden als de hoofdwaterkering beschouwd, maar de achterliggende Oost-Schenkeldijk en de Werkense Dijk zijn veel hoger.

Er zijn tal van voorliggende waterkeringen aanwezig. Bij de Perenboom en Keizersveer bestaan deze uit de hoogwaterkerende kade langs de Zuidzijde van de ongereguleerde Pereboompolder, een gedeelte van de oude Rijksweg Keizersveer-Sleeuwijk (deze beide dijkvakken zijn op de Waterstaatskaart als hoofdwaterkering aangegeven), een oplopend stuk dijk tussen de oude Rijksweg en de oprit naar de Keizersveerbrug en de oprit zelf tot aan de Buitendijk. De beide laatste dijkvakken zijn even hoog of aanzienlijk hoger dan de hoofdwaterkering. Ten Westen van Keizersveer loopt langs de Bergse Maas tot aan het Spijkerboersgat (tegenover de Mond der Donge) een dijk welke een hoogte heeft van ca. 3.00 m+NAP. Tussen Keizersveer en Vierbannen bestaan de vóór de Buitendijk liggende waterkeringen uit de vrij hoge kaden van het Waterschap De Steen van Kloosteroord, de Grote Kurenpolder en de Schiethoekpolder, de Nathalspolder en de Polder Nieuw-Boerenverdriet. Tussen Vierbannen en de Emmikhovense Sluis (bij km 5.240) ligt vóór de Buitendijk de kade van de Polder Oud-Boerenverdriet. Tussen het dorp Nieuwendijk en de buurtschap Kille liggen vóór de dijk de kaden van de Polder Boerenverdriet, de Polder Prik- en Schanswaard en het Waterschap de Karnemelkpolder. Vóór het Zuidelijk deel van de Oost-Schenkeldijk en de Krouwerskade ligt de kade van de Wilhelminapolder. En voor het Noordelijk gedeelte van de Vissersdijk ligt de kade van de Hoofdlanden.

Bij Vierbannen en tussen de Emmikhovense Sluis en het dorp Nieuwendijk, waar de Bleke Kil langs de dijk stroomt, liggen gorzen voor de Buitendijk. Tussen Kille en de Wilhelminapolder en tussen de Wilhelminapolder en de Hoofdlanden, waar de Bakkerskil langs de dijk stroomt, ligt in 't geheel geen voorland voor de dijk of zijn smalle slikken aanwezig.

2,3. Er is geen lengteprofiel van de Westdijk van het Land van Altena vóór de stormvloed van 1 Februari 1953 aanwezig. Om een indruk te krijgen van de hoogte van de dijk voor de watersnoodramp moet men de Rivierkaarten raadplegen. Na het herstel van de schade aangericht door de stormvloed is echter in de zomer van 1953 een lengtewaterpassing over de dijk

verricht en zijn dwarsprofielen opgenomen door de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant. Met behulp van het lengteprofiel getekend door de Provinciale Waterstaat met een lengteschaal van 1:1000 en een hoogteschaal 1:100, waarbij echter geen hoogtecijfers genoteerd waren, is dezerzijds een lengteprofiel getekend met een lengteschaal van 1:10.000 en een hoogteschaal 1:100 (bijlage 9).

Gemiddelde dijkshoogten en hoogste en laagste punten per km vindt men op bijlage 14. Op deze bijlage zijn ook de gemiddelde hoogten van de voorliggende waterkeringen en van de achterliggende Oost-Schenkeldijk en Werkense Dijk aangegeven.

Verplichte en gewenste hoogten zijn voor de Westdijk van het Land van Altena niet bekend.

Op het lengteprofiel op bijlage 9 zijn ter vergelijking ook aangegeven de hoogten volgens de waterpassingen voor de Rivierkaarten (1935-1947). Deze komen vrijwel overal goed overeen met de tegenwoordige hoogten. Het gedeelte van de Buitendijk langs de Perenboompolder is erg laag, de hoogte hiervan is thans 2.90 tot 3.50 m+NAP. In 1937 was volgens de Rivierkaart de minste hoogte 3.25 m+NAP. De voorliggende buitenkade van de Perenboompolder is niet veel lager dan de hoofdwaterkering. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn beide waterkeringen zeer zwaar beschadigd. Het gedeelte van de Buitendijk tussen de oude en de nieuwe Rijksweg, dat ook erg laag is, is eveneens ernstig beschadigd.

Het gedeelte van de Buitendijk langs de Schiethoekpolder is hoger dan de voorgaande dijk. Hier is de hoogte thans 3.20 tot 3.85 m+NAP. Het aantal gewaterpaste punten van 1937 is te gering om het toenmalige laagste punt te bepalen. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is ook dit gedeelte van de Buitendijk zeer zwaar beschadigd.

Het gedeelte van de Buitendijk langs de Nathalspolder heeft thans een hoogte van 3.20 tot 3.65 m+NAP. Deze hoogten komen vrij goed overeen met de toestand van 1937. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is het dijkvak doorgebroken in de bocht bij het dorp Hank.

Het gedeelte van de Buitendijk langs de Polder Nieuw-Boerenverdriet heeft thans een hoogte van 3.25 tot 3.80 m+NAP. In 1937 was de dijk 0.10 à 0.15 m hoger. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk ten Zuiden van Vierbannen beschadigd en doorgebroken bij km 3.400.

Het gedeelte van de Buitendijk tussen de Hillegatse Sluis en de Vierbanse Sluis te Vierbannen is betrekkelijk hoog. De hoogte is thans 3.70 à 3.80 m+NAP. Hier zijn geen voorliggende bekadingswerken aanwezig. De lengte van dit dijkvak is ca. 100 m. Het gedeelte van de Buitendijk langs de Polder Oud-Boerenverdriet, dus tussen Vierbannen en de Emmikhovense Sluis, heeft thans een hoogte van 3.35 tot 3.75 m+NAP. In 1937 was de dijk hier even hoog. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk doorgebroken bij de bocht bij km 5.

Het laatste gedeelte van de Buitendijk, langs de Bleke Kil tussen de Emmikhovense Sluis en Nieuwendijk heeft thans een hoogte van 3.15 tot 3.75 m+NAP. Vooral het gedeelte bij Nieuwendijk vanaf km 6 is erg laag. In 1935-1936 was volgens de waterpassing voor de Rivierkaart de dijk ongeveer even hoog. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is dit dijkvak over een grote lengte beschadigd.

Het gedeelte van de Nieuwendijk waarop de Rijksweg ligt heeft een nogal afwisselende hoogte. Bij de Almsluis is de dijkshoogte thans ca. 4.15 m+NAP, maar daar waar de Rijksweg van de dijk af gaat (bij km 7.040) is de dijkshoogte slechts ca. 3.25 m+NAP en daar waar de Rijksweg op de dijk komt (bij km 6.580) slechts 3.20 m+NAP. In 1935-1936 waren de dijkshoogten ongeveer hetzelfde. Het grootste deel van het onderhavige dijkvak wordt niet beschermd door voorliggende kaden, maar deze zijn wel aanwezig voor de bovengenoemde laagste punten.

Het verdere gedeelte van de Nieuwendijk en het gedeelte van de Kilboersdijk langs het Waterschap De Karnemelkspolder hebben thans een hoogte van 3.40 tot 3.80 m+NAP. Deze hoogten waren in 1935-1936 ook ongeveer aanwezig. Dit dijkvak is het enige dat bij de stormvloed van 1 Februari 1953 niet noemenswaard beschadigd is.

Het gedeelte van de Kilboersdijk langs de Bakkerskil tussen Kille en de Papsluis heeft thans een hoogte van 3.45 tot 4.00 m+NAP. De dijk is het laagst bij Kille. In 1935-1936 was de dijk 0.10 à 0.15 m hoger. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is dit dijkvak zwaar beschadigd; bij de uitwateringsluis van de Werkense Boezem is een stroomgat ontstaan.

De Groenendijk langs de Bakkerskil en rond het fort Bakkerskil (ten Zuiden van de Wilhelminapolder) is thans vrij hoog; de hoogte is 3.80 tot 4.40 m+NAP. In 1935-1936 was de dijk veel lager. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 is de dijk op twee plaatsen doorgebroken; bij het dijksherstel, uitgevoerd onder toezicht van de Genie, is blijkens het lengteprofiel de dijk aanzienlijk hoger gemaakt dan deze voorheen was.

Het Zuidelijk deel van de Oost-Schenkeldijk langs de Wilhelminapolder is thans 3.60 tot 3.80 m+NAP hoog. In 1935-1936 was de dijk even hoog. De Krouwerskade is veel lager; thans is de hoogte daarvan 3.05 tot 3.45 m+NAP. In 1935-1936 was de dijk ongeveer even hoog.

De Vervoornse Kade langs de Bakkerskil heeft thans een hoogte van 3.10 tot 3.45 m+NAP. In 1935-1936 was de dijk 0 à 0.20 m hoger. Ook de Vissersdijk is, wat betreft het gedeelte langs de Bakkerskil, erg laag. De hoogte is thans 3.15 tot 3.55 m+NAP. In 1947 was volgens de waterpassing voor de Rivierkaart de dijk 0 à 0.10 m hoger. Bij de stormvloed van 1 Februari 1953 zijn de Vervoornse Kade en de Vissersdijk wel overstroomd, maar niet bezweken. Wel is tussen km 12.150 en 12.650 het binnentalud beschadigd.

Het gedeelte van de Vissersdijk langs de Hoofdlanden heeft een oplopende hoogte. De hoogte loopt op van 3.35 m tot 4.10 m+NAP. In 1947 was de dijk 0 à 0.15 m hoger.

Het achterliggende gedeelte van de Oost-Schenkeldijk heeft volgens de Rivierkaart van 1935-1936 een hoogte van 3.75 tot 4.35 m+NAP, d.i. 0.70 à 0.90 m meer dan de hoogte van de Krouwerskade. De achterliggende Werkense Dijk is volgens de Rivierkaarten tot dicht bij Werkendam 4.00 tot 4.55 m+NAP hoog, d.i. 0.90 à 1.35 m hoger dan de Krouwerskade en de Vervoornse Kade. Bij Werkendam is de Werkense Dijk echter slechts 3.55 tot 3.60 m+NAP hoog.

Op het lengteprofiel van bijlage 9 zijn nog aangegeven de vloedmerken van 1 Februari 1953, waarvan de hoogte gewaterpast is door de Provinciale Waterstaat van Noord-Brabant. Het blijkt dat het vloedmerk overal op of boven de dijkskruin lag. Dijksverhoging wordt echter thans niet overwogen in verband met de plannen voor het indijken van de Biesbosch.

Men ziet op bijlage 9 tevens de hoogten van de voorliggende waterkeringen volgens de waterpassingen voor de Rivierkaarten. Evenals de hoogten van de achterliggende dijken bij Werkendam zijn deze hoogten ook genoteerd op bijlage 8.

4. Karakteristieke dwarsprofielen over de Westdijk van het Land van Altena vindt men op bijlage 25. Deze zijn opgenomen in Juli 1953. Het eerste dwarsprofiel op bijlage 25 echter, is een profiel over de Oude Rijksweg aan de Westzijde van de Perenboompolder volgens een opname van de Rijkswaterstaat, Dir. Noord-Brabant.

Uit de dwarsprofielen over de Westdijk van het Land van Altena blijkt niet of er langs de Bleke Kil en de Bakkerskil een verdediging op het buitentalud aanwezig is en waar een weg op de dijk ligt. Dezerzijds is met behulp van de topografische kaarten aangegeven waar een weg op de dijk ligt.

Dwarsprofielen over de voorliggende kade van de Perenboompolder en de achterliggende Oost-Schenkeldijk en Werkense Dijk zijn niet aanwezig.

5. De plaats en de aard der beschadigingen van de Westdijk van het Land van Altena en enkele beschadigingen van voorliggende kaden en binnenkaden bij de stormvloed van 1 Februari 1953 vindt men op bijlage 28. Voor opmerkingen omtrent de beschadigingen wordt verwezen naar de beschrijving van de afzonderlijke dijkvakken onder 2,3. De beschadigingen van de Westdijk van het Land van Altena zijn ook op het lengteprofiel daarvan aangegeven; vrijwel de gehele dijk is beschadigd.

Algemene opmerking.

Tenslotte wordt nog opgemerkt, dat de in dit rapport behandelde dijken van Noord-Brabant in de oorlogsjaren 1940-1945 verschillende beschadigingen hebben ondergaan, welke schade in de jaren na de oorlog hersteld is. Dit is één van de oorzaken waardoor het mogelijk is, dat met name de getekende dwarsprofielen niet meer geheel juist de toestand vóór de watersnoodramp van 1 Februari 1953 weergeven.

's-Gravenhage, 31 December 1953

De Technisch Opzichter,

W. Druel

Overzicht van de waterkeringen van Noord-Brabant langs de Zeeuwse stromen en de Benedenrivieren.

BIJLAGENLIJST.

Nr.Registr.nr.	form.	Benaming	Schaal
		Overzichtstabel verschillen van de dijkhoogten t.o.v. verplichte en gewenste hoogten Belgische grens-Geertruidenberg.	
1	54.46	A3 <u>Situatie</u> gedeelte Belgische grens-St.Philipsland met plaats dwarsprofielen.	1:50.000
2	54.44	A5 Id.gedeelte St.Philipsland-Geertruidenberg.	idem
3	54.48	B2 Id.gebied langs Bergse Maas en Westdijk Land van Altena.	idem
4	54.31	A3 <u>Lengteprofielen</u> van de hoofdwaterkering van Noord-Brabant, gedeelte Belgische grens-St.Philipsland.	(lengteschaal 1:25.000 (hoogteschaal 1:100
5	54.33	A4 Id.gedeelte St.Philipsland-Moerdijk	idem idem
6	54.30	A1 Lengteprofiel van de voorliggende dijk rond de polder Kwistgelden.	idem idem
7	54.47	A2 <u>Dijkhoogten</u> tussen Moerdijk en Geertruidenberg.	1:50.000
8	54.49	B2 Dijkhoogten in het gebied ten Z.van de Bergse Maas en van voorliggende kaden en binnendijken langs Westdijk Land van Altena.	idem
9	54.32	A3 Lengteprofielen van de hoofdwaterkering van Noord-Brabant; Westdijk van het Land van Altena.	(lengteschaal 1:10.000 (hoogteschaal 1:100
10	54.51	A4 Stand werkzaamheden op 31 Dec.1952 indijking Brab.Biesbos, c.a.	1:50.000
11	54.25	A1 <u>Gemiddelde dijkhoogten</u> hoofdwaterkering Westzijde Noord-Brabant.	(lengteschaal 1:100.000 (hoogteschaal 1:100
12	54.27	A1 Id. van St.Philipsland tot Moerdijk.	idem idem
13	54.29	A1 Id.van Moerdijk tot Geertruidenberg en van Geertruidenberg tot tegenover Drongelen.	idem idem
14	54.28	A1 Id. Westdijk van het Land v.Altena 1953.	idem idem
15	54.26	A1 Gemidd.dijkhoogten N.Brabant, 1943 vergeleken met 1918-1928. (Bergen op Zoom - Moerdijk).	idem idem
16	54.24	A1 Gemidd.dijkhoogten N.Brabant met veek-rand na storm van 7 April 1943. (Bergen op Zoom-Moerdijk).	idem idem
17	54.40	A6 <u>Dwarsprofielen</u> hoofdwaterkering Noord-Brabant, Belgische grens-St.Philipsland.	1:200
18	54.39	A5 Id., St.Philipsland-Moerdijk (gedeelte St.Philipsland-De Ruigenhil)	idem
19	54.41	A4 Id., St.Philipsland-Moerdijk (gedeelte De Ruigenhil-dorp Moerdijk).	idem
20	54.34	A1 Dwarsprofielen voorliggende dijk rond de Polder Kwistgelden.	idem

Nr.	Registr.nr.	form.	Benaming	Schaal
21	54.38	A5	Dwarsprofielen hoofdwaterkering Noord-Brabant, Moerdijk-Geertruidenberg.	1:200
22	54.35	A1	Dwarsprofielen nieuwe waterkerende dijk Drimmelen-Dongemond.	idem
23	54.36	A1	Dwarsprofielen hoofdwaterkering Noord-Brabant, Geertruidenberg tot tegenover Drongelen.	idem
24	54.37	A1	Dwarsprofielen nieuwe dijken van de Dongemond tot tegenover Drongelen ten Z. van de Bergse Maas.	idem
25	54.42	A3	Dwarsprofielen hoofdwaterkering Noord-Brabant, Westdijk van het Land van Altena.	idem
26	54.45	A3	<u>Beschadigingen</u> bij de stormvloed van 1 Februari 1953. Gedeelte Belgische grens-St.Philipsland.	1:50.000
27	54.43	A5	Id.Gedeelte St.Philipsland-Geertruidenberg.	idem
28	54.50	B2	Id.Gedeelte Geertruidenberg-Drongelen en Land van Altena.	idem

OVERZICHTSTABELLEN

Hoofdwaterkering Belgische grens - Geertruidenberg.

Dijkvak	Plaats	Toestand	Verplichte hoogte	Dijk hoger of lager dan verplichte hoogte	Laagste punt	Gewenste hoogte 1928	Dijk hoger of lager dan gewenste hoogte
Grenspolder	bij Belg.grens lengte +60 m	1918-1928	5.65m+NAP	0.05-à 0.20-	5.47m+	6.30m+NAP	0.70- à 0.85-
Vijdtpolder	hm 9.60-19.20	idem	idem	0.05+à 0.15-	5.52+	idem	0.60- à 0.80-
Nieuw-Hinkelenoord	19.20-20.20	idem	idem	0.05+	5.69+	idem	0.60-
Hogerwaardpolder	hm 25.20-37.50	1930	6.70 tot 6.50+	0.05+à 0.25+	6.53+	6.90 tot 6.70*	0.05+ à 0.15-
Caterspolder	hm 92.60-103.30	1918-1928	6.50 " 5.75*	0.35+à 0.30-	5.94+	6.75+	0.05+ à 0.80-
Prins Karelpolder	103.30-109	idem	5.75+	0.40+à 0.05-	5.69+	idem	0.60- à 1.05-
Spoorweg	109. - 120.	idem	5.85+	0.10+à 0.35+	5.93+	idem	0.55- à 0.80-
Augustapolder	hml21.-134.40	1918-1928	5.85+	0.10+à 0.20-	5.63+	6.65+	0.70- à 1.00-
Geertruidapolder	hml35.-142.	1937	5.85+	0.15+à 0.35+	niet gewa-terpast	6.25+	0.05- à 0.25-
	142.-146.40	1918-1928	idem	0.35-à 0.80-	5.06+	6.25 tot 6.10+	0.75- à 1.05-
Bergen op Zoom	146.40-157	idem	5.20+	0.45+à 0.25-	4.94+	6.10 " 6.25+	0.45- à 1.30-
	157-165	idem	5.55+	0.15+à 0.45-	5.09+	6.25+	0.55- à 1.15-
Theodoruspolder	166-186	1943	5.85+	0.15-à 0.50-	5.35+	idem	0.55- à 0.90-
Auvergnepolder	186-206.50	idem	idem	0.35-à 0.90-	4.95+	6.45 tot 6.05+	0.70- à 1.10-
	206.50-230	idem	5.35+	0 à 0.60-	4.74+	6.10 " 5.70*	0.55- à 1.00-
	230-254.20	idem	4.85+	0.35+à 0.80+	5.22+	5.70+	0.05- à 0.50-
Polder Oud-Glimes	254.20-256.40	idem	idem	0.70+à 0.85+	5.55+	idem	0 à 0.15-
Rampolder	256.40-265	idem	idem		4.90+	idem	0.10- à 0.80-
Zendrechtspolder	265-275.80	idem	4.65+	0.20+à 0.65+	4.83+	5.80+	0.50- à 0.95-
	275.80-299.25	idem	idem	0.25+à 0.45+	4.88+	5.60+	0.50- à 0.70-
Beciuspolder	299.25-311.40	idem	4.80+	0.70+à 0.90+	5.50+	5.60 tot 5.70+	0 à 0.10-
Herenpolder	311.40-317	1947	4.65+	0.45+	niet gewa-terpast	5.70+	0.60-
	317-337.10	1943	idem	0.10+à 0.70+	4.76+	idem	0.35- à 0.95-
Prins Willem Fr. Karelpolder	337.10-339.40	idem	5.82+	0.30-à 0.60-	5.25+	idem	0.15- à 0.45-
Slaakdam	339.40-354a	1918-1928			5.28+	idem	0.10- à 0.40-
Prins Hendrikpolder	hm 22.40-46.50	1918-1928	5.50+	0.60+ à 0.05-	5.45+	5.80 tot 6.05+	0 à 0.45-
Prins Willem Fr. Karelpolder	hm 356.50-360.40	1943	5.82+	0 à 0.35-	5.45+	6.05+	0.20- à 0.60-
De Heense Polder	360.40-379.45	idem	5.02+	0.55+à 1.00+	5.58+	6.05 tot 5.80+	0 à 0.45-

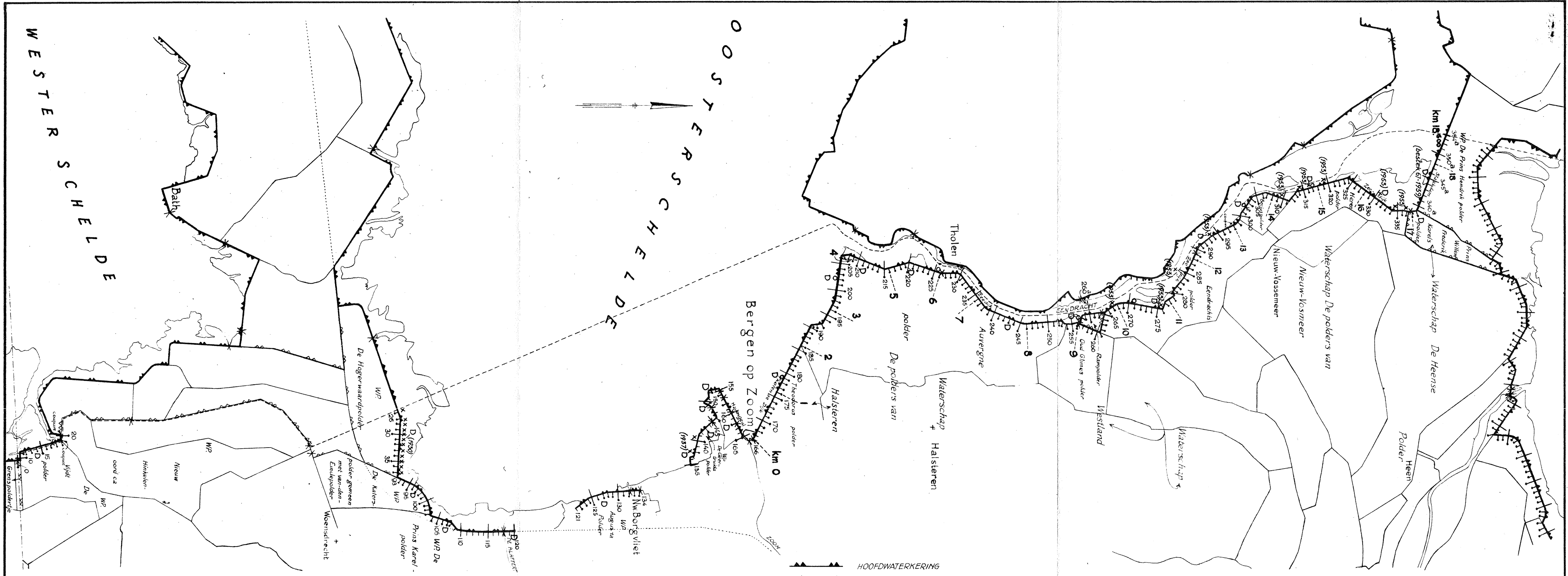
Dijkvak	Plaats	Toestand	Verplichte hoogte	Dijk hoger of lager dan verplichte hoogte	Laagste punt	Gewenste hoogte 1928	Dijk hoger of lager dan gewenste hoogte
Noordheerpolder	379.45-384.60	1943	5.02+	0.70+ à 1.35+	5.72+	6.05+	0.30+ à 0.35-
Roosendaalse en Steenb.Vliet	384.60-397	idem	4.77+	1.25+ à 1.60+	6.00+	6.05 tot 5.80+	0.35+ à 0.05-
Drie Broederspolder	397-417.80	1947	5.42+	0 à 0.50-	4.91+	idem	0.40- à 1.15-
Drie Vriendenspolder	417.80-449	idem	4.88 tot 4.71+	0.45+ à 0.15-	4.67+	5.80 tot 5.70+	0.55- à 1.15-
Kooi- en Karolinapolder	449-460.60	1943	4.71+	0.90+ à 1.15+	5.60+	5.70+	0.15+ à 0.10-
	460.60-468	1946	4.46+	1.15+	niet gewa- terpast	5.60+	0
Dintelpolder	468-481	1943	idem	1.00+ à 1.55+	5.46+	idem	0.40+ à 0.15-
	481-486.90	idem	idem	0.60+ à 0.70+	5.09+	5.25+	0.10- à 0.15-
Mark en Dintel	486.90-487.50	idem	idem	0.20+ à 0.25+	4.64+	idem	0.55- à 0.60-
Sabina Henrica Polder	487.50-494.80	idem	ca. 4.65 tot 4.91+	0 à 0.25+	4.72+	5.55+	0.35- à 0.85-
	494.80-521	idem	4.71+	0.40+ à 0.95+	5.10+	idem	0.10+ à 0.45-
Beaumontpolder	521.-535.65	idem	4.40+	0 à 0.45+	4.38+	5.30+	0.45- à 0.90-
Polder Oude Heiningen	535.65-540.20	idem	idem	0.10+ à 0.40+	4.52+	idem	0.50- à 0.80-
Voorm.Fort De Hel	540.20-542.25	idem	4.25+	0.15+ à 0.25+	4.40+	5.30 tot 5.00+	0.55- à 0.90-
	542.25-543.25	1918-1928	idem	0.15+ tot ca. 2.00+	idem	5.30+	0.90- tot ca. 1.00+
Westdijk De Ruigenhil	543.25-568	1943	4.75+	0.40+ à 0.75+	5.14+	5.30 tot 5.65+	0.05+ à 0.40-
Westelijke steunbeer	568.-568+100	idem			5.08+	5.65+	0.55-
Willemsstad							
Vestingwallen Willemsstad					hoogte ca. 7.00+		
Dijk in Willemsstad	569.-571.	1953 (voor 1 Febr.)			4.02+	4.12+	0.05- à 0.10-
Oostelijke steunbeer		1943			5.07+	4.60+	0.45+
Willemsstad							
Dijkvak tussen beer en Oostdijk	572.-572.70	idem			4.60+	idem	0
Oostdijk De Ruigenhil	572.70-611.70	1939	4.10+	0.60+ à 0.80+	4.68+	idem	0.10+ à 0.30+
De Vierpolders	611.70-634.50	1943	3.87+	0.15+ à 0.65+	4.02+	idem	0.05- à 0.60-
	634.50-674.50	1937	idem	0 à 0.65+	3.85+	4.70+	0.20- à 0.85-
	674.50-693.40	1943	idem	0.05- à 0.65+	3.83+	4.90 tot ca. 5.10+	0.40- à 1.15-
Losekaatspolder	693.40-697.40	idem			3.82+	ca. 5.10 tot 5.20+	1.15- à 1.30-
	697.40-698.75	1947			niet gewa- terpast	5.20+	1.50-
Haven van Zevenbergen	698.75-699.90	1943			3.75+	idem	1.00- à 1.45-
Lokkersgors (Royale Polder)	699.90-717.50	idem			4.15+	5.20 tot 5.15+	0.60- à 1.00-
Dijk in bebouwde kom	717.50-722.40	idem			dijk 3.29+	5.15+	1.30- à 1.85-
Moerdijk							
Klaverpolder	722.40-725	1939-1943			4.43+	idem	0.65- à 0.70-
	725.-743.25	1951			niet gewa- terpast	5.10+	1.40+
Oostgorspolder	743.25-750.30	1950			idem	4.80+	ca. 2.00+

Dijkvak	Plaats	Toestand	Verplichte hoogte	Dijk hoger of lager dan verplichte hoogte	Laagste punt	Gewenste hoogte 1928	Dijk hoger of lager dan gewenste hoogte
Schuddebeurspolder	750.30-760.20	1947			niet gewaterpast	ca. 4.75+	2.00+ à 2.50+
tussen Schuddebeurs- en Vegetaspolder	bij uitw.sluis	1933			4.25+	idem	0.50-
Vegetaspolder	760.60-768.50	1940			niet gewaterpast	idem	1.75+
	768.50-772.75	1933			3.95+	idem	0.60- à 0.80-
Nieuwlandse Dijk (L.Zwaluwe)	772.75-780.10	idem			dijk 3.20+	4.75 tot 4.70+	1.20- à 1.50-
De Nieuwe Zwaluwse Polder	780.10-800.20	idem			3.50+	4.70 tot 4.60+	0.60- à 1.20-
Harmoniepolder	Westzijde	1951			niet gewaterpast		hoogte ca. 3.75+
Nieuwe dijken langs Hampolders	langs Amer	1948-1951			idem		hoogte ca. 6.50+
Emiliapolder	hm 899.50-903	1951			idem		idem
	903.-907.	1936-1937			3.43+	4.00+	0.35- à 0.55-
	907.-934.50	idem			3.28+ ¹⁾	idem	0.05+ à 0.70-
	934.50-941.10	idem			3.63+	idem	0 à 0.35-
Noordzijde Geertruidenberg	941.10-951	idem			3.38+	idem	0.30- à 0.60-

+ =hoger dan verpl.hoogte
- =lager dan verpl.hoogte

+ =hoger dan gew.hoogte
- =lager dan gew.hoogte

1) wordt beschermd door voorliggende waterkering.



PLAATS VAN WAARNEMING	1931-1940		HOOGSTE STORMVL. STANDAARD VOOR 1953	STORMVL. STANDAARD 7 APRIL 1943	STORMVL. STANDAARD 1 FEBR. 1953
	Gem.H.W.	Gem.L.W.			
BATH	239 ⁺	218 ⁻	4,83 ⁺ (1906)	—	5,60 ⁺
BERGEN OP ZOOM	1,89 ⁺	—	4,85 ⁺ (1906)	4,40 ⁺	5,17 ⁺
THOLEN	1,81 ⁺	1,90 ⁻	4,50 ⁺ (1928)	4,15 ⁺	4,81 ⁺
BRUINISSE	1,48 ⁺	1,54 ⁻	3,97 ⁺ (1906)	3,59 ⁺	4,50 ⁺

WATERSTANDEN T.O.V. NAP
DE ONDERSTREEPTE STANDEN ZIJN DE HOOGST BEKENDE TER PLAATSE (1 FEBR. '53)

- Aanwezig dwarsprofiel 1918-1928
- Aanwezig dwarsprofiel van na 1918-1928 (met jaartal)
- Aanwezig dwarsprofiel waterpassing 1943
- In rapport overgenomen dwarsprofielen

- HOOFDWATERKERING
- SLUIS IN HOOFDWATERKERING
- VOORMALIGE HOOFDWATERKERING
- SPOORLIJN
- LANDSGRENS
- HECTOMETERVERDELING PROV. WATERSTAAT
- KILOMETERVERDELING VOOR BEPALING GEMIDD. DIJKSHOOGTEN

WATERKERINGEN NOORD-BRABANT LANGS DE ZEEUWSE STROMEN EN DE BENEDENRIVIEREN

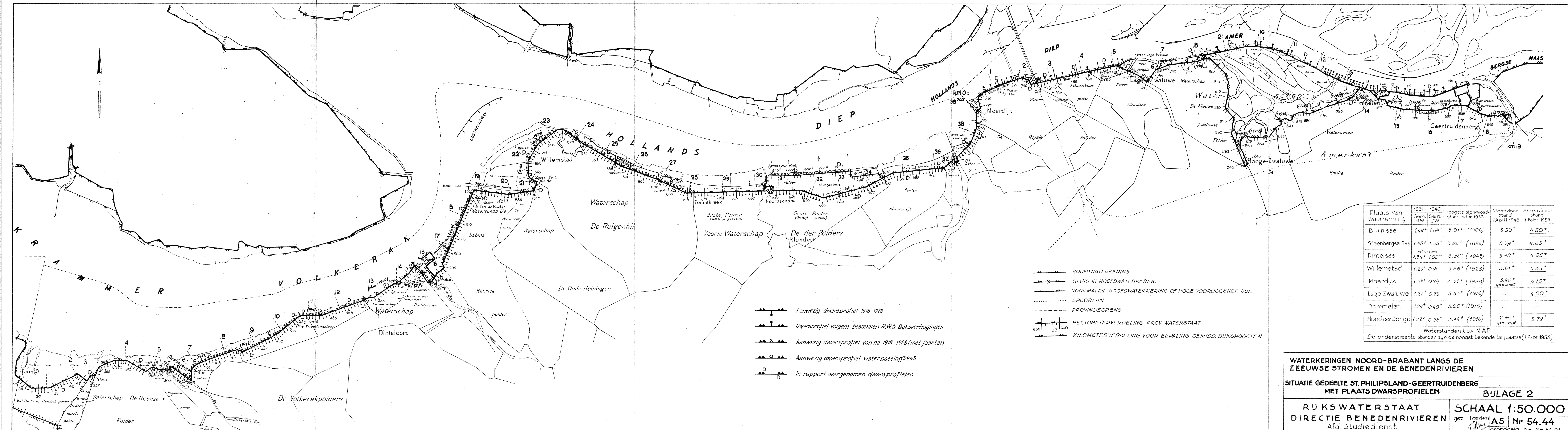
SITUATIE GEDEELTE BELGISCHE GRENST- ST. PHILIPS LAND MET PLAATS DWARSPROFIELEN

BULAGE 1

RUKSWATERSTAAT
DIRECTIE BENEDENRIVIEREN
Afd. Studiedienst

SCHAAL 1:50 000

get. gezien **A3 Nr. 54.46**
grondcalc. A3-Nr. 54.20



Plaats van waarneming	1931-1940 Gem. H.W. Gem. L.W.	Hoogste stormvloed-stand voor 1953	Stormvloed-stand 7 April 1943	Stormvloed-stand 1 Febr. 1953
Bruinisse	1.40 ⁺ 1.54 ⁻	3.91 ⁺ (1906)	3.59 ⁺	4.50 ⁺
Steenbergse Sas	1.45 ⁺ 1.53 ⁻	3.02 ⁺ (1825)	3.79 ⁺	4.65 ⁺
Dintelsas	1.34 ⁺ 1.05 ⁻	3.00 ⁺ (1943)	3.00 ⁺	4.55 ⁺
Willemstad	1.28 ⁺ 0.81 ⁻	3.66 ⁺ (1928)	3.61 ⁺	4.35 ⁺
Moerdijk	1.34 ⁺ 0.74 ⁻	3.71 ⁺ (1928)	3.40 ⁺ geschat	4.10 ⁺
Lage Zwaluwe	1.27 ⁺ 0.73 ⁻	3.53 ⁺ (1916)	—	4.00 ⁺
Drimmelen	1.24 ⁺ 0.49 ⁻	3.20 ⁺ (1916)	—	—
Mond der Donge	1.22 ⁺ 0.35 ⁻	3.14 ⁺ (1916)	2.85 ⁺ geschat	3.70 ⁺

Waterstanden t.o.v. N AP
De onderstreepte standen zijn de hoogst bekende ter plaatse (1 Febr. 1953)

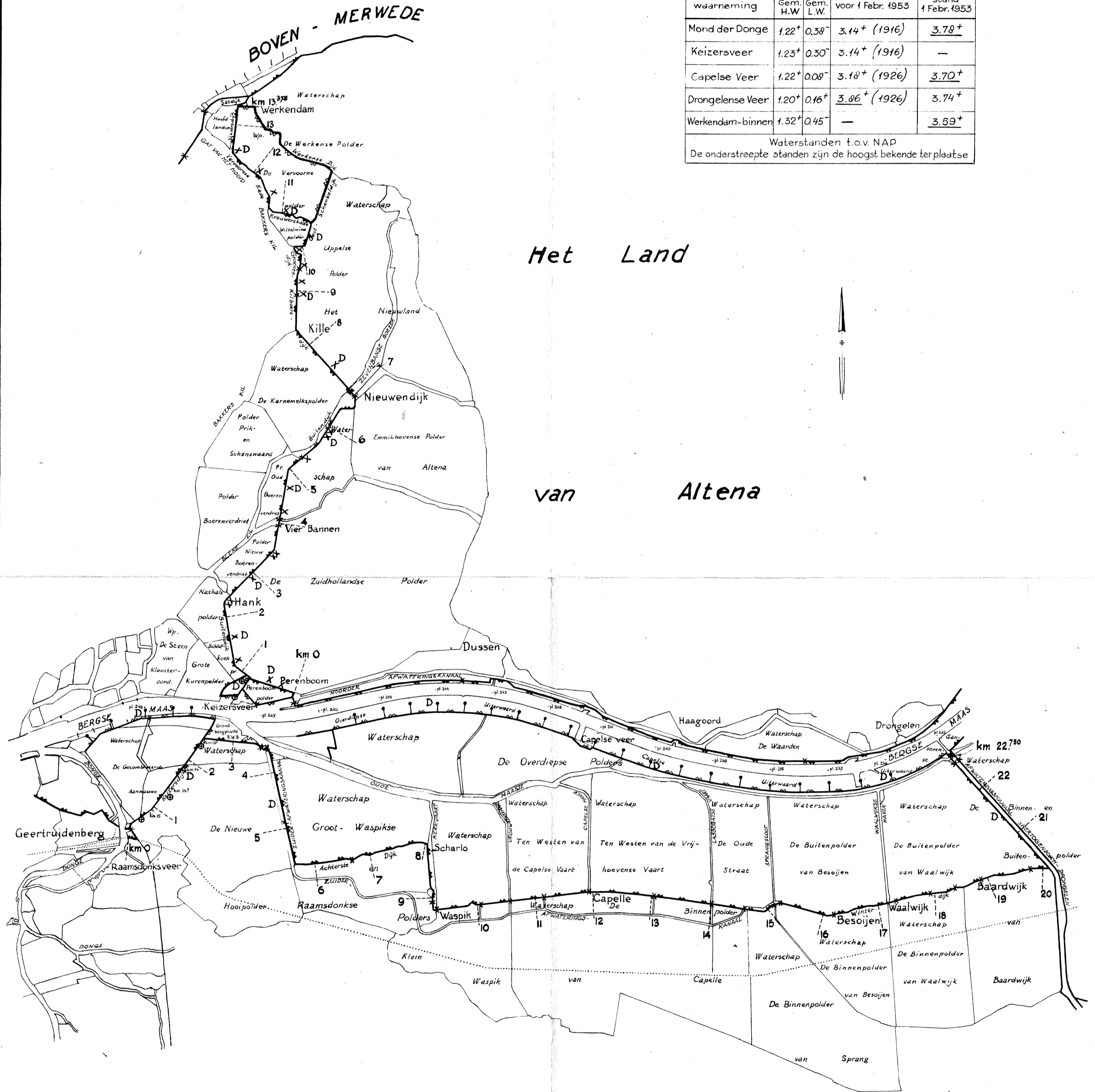
WATERKERINGEN NOORD-BRABANT LANGS DE ZEEUWSE STROMEN EN DE BENEDENRIVIEREN

SITUATIE GEDEELTE ST. PHILIPS-LAND-GEERTRUIDENBERG MET PLAATS DWARSPROFIELEN

BIJLAGE 2

RIJKSWATERSTAAT
DIRECTIE BENEDENRIVIEREN
Afd. Studiedienst

SCHAAL 1:50.000
get. gezien
A5 Nr 54.44
grondcalc. A5-Nr. 54.21



Plaats van waarneming	1931-1940		Hoogste waterstand voor 1 Febr. 1953	Stormvloedstand 1 Febr. 1953
	Gem. H.W.	Gem. L.W.		
Mond der Donge	1.22 ⁺	0.50 ⁻	3.14 ⁺ (1916)	3.78 ⁺
Keizersveer	1.23 ⁺	0.30 ⁻	3.14 ⁺ (1916)	—
Capelse Veer	1.22 ⁺	0.00 ⁻	3.18 ⁺ (1926)	3.70 ⁺
Drongelense Veer	1.20 ⁺	0.16 ⁺	3.06 ⁺ (1926)	3.74 ⁺
Werkendam-binnen	1.32 ⁺	0.45 ⁻	—	3.59 ⁺

Waterstanden t.o.v. NAP
De onderstreepte standen zijn de hoogst bekende ter plaatse

- Dwarsprofiel volgens plannen R.W.S. Dijkverhogingen ± 1940
- Aanwezig dwarsprofiel opgenomen door R.W.S. Dir. Noord-Brabant
- Aanwezig dwarsprofiel opgenomen door Prov. Waterstaat in Juli 1953
- In rapport overgenomen dwarsprofielen

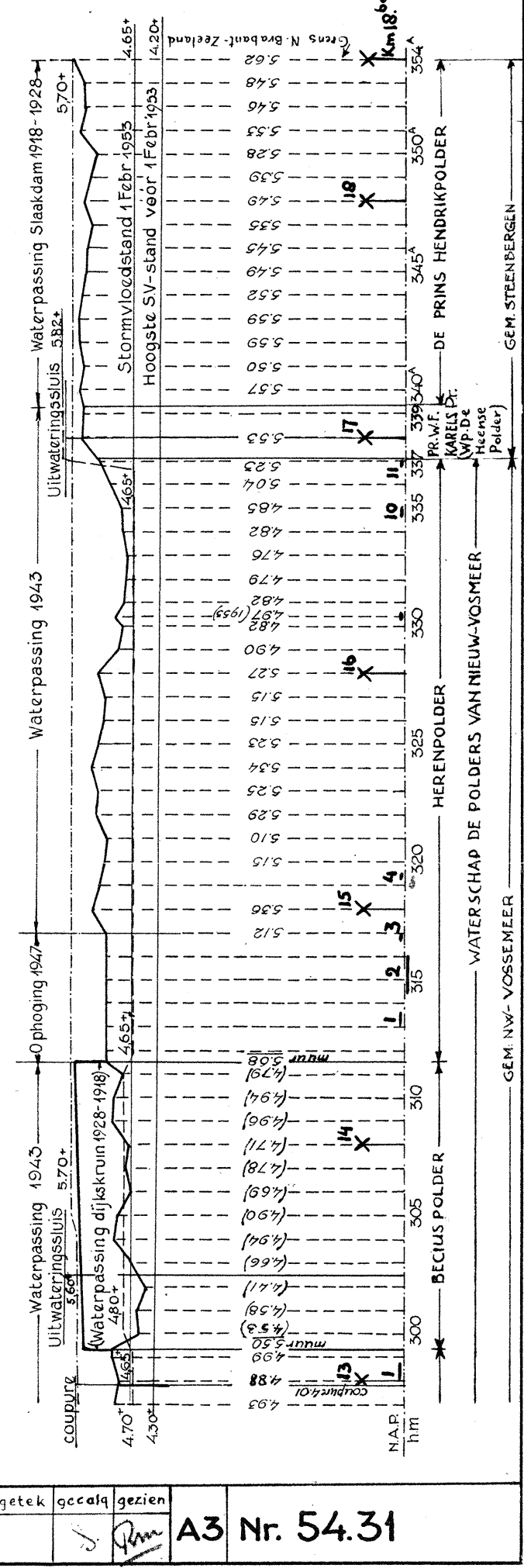
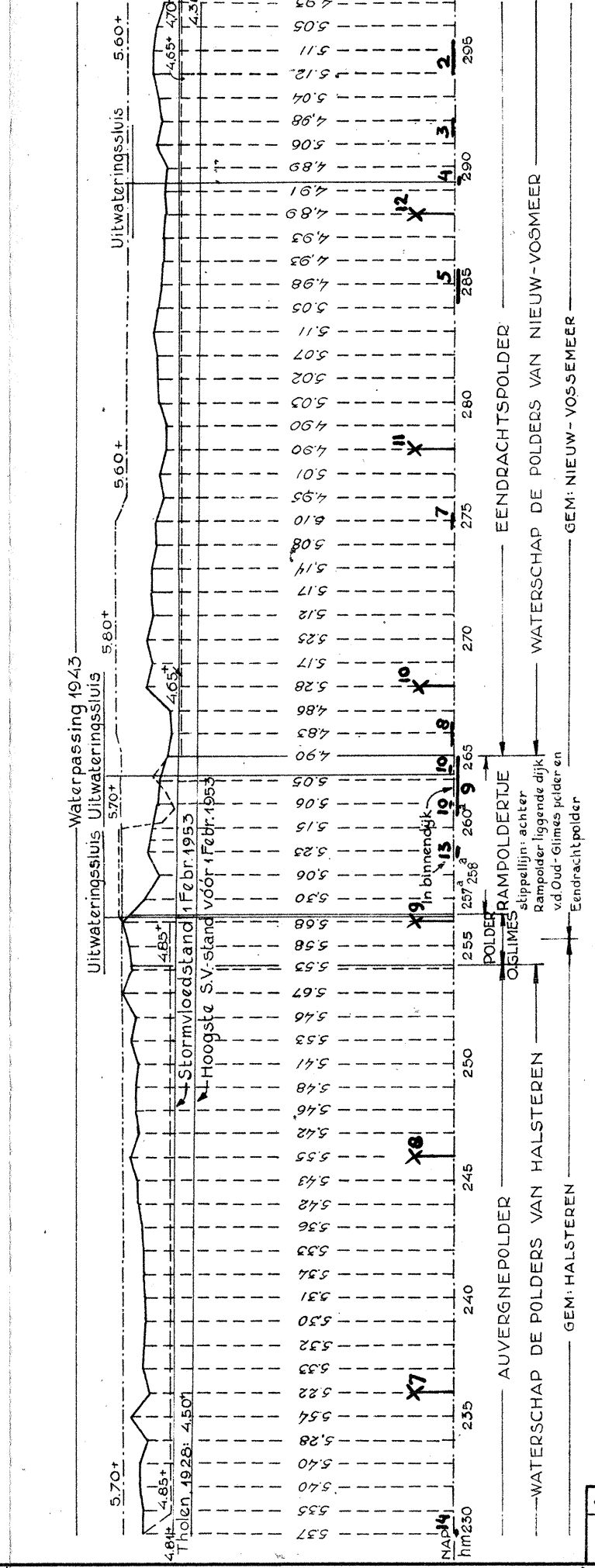
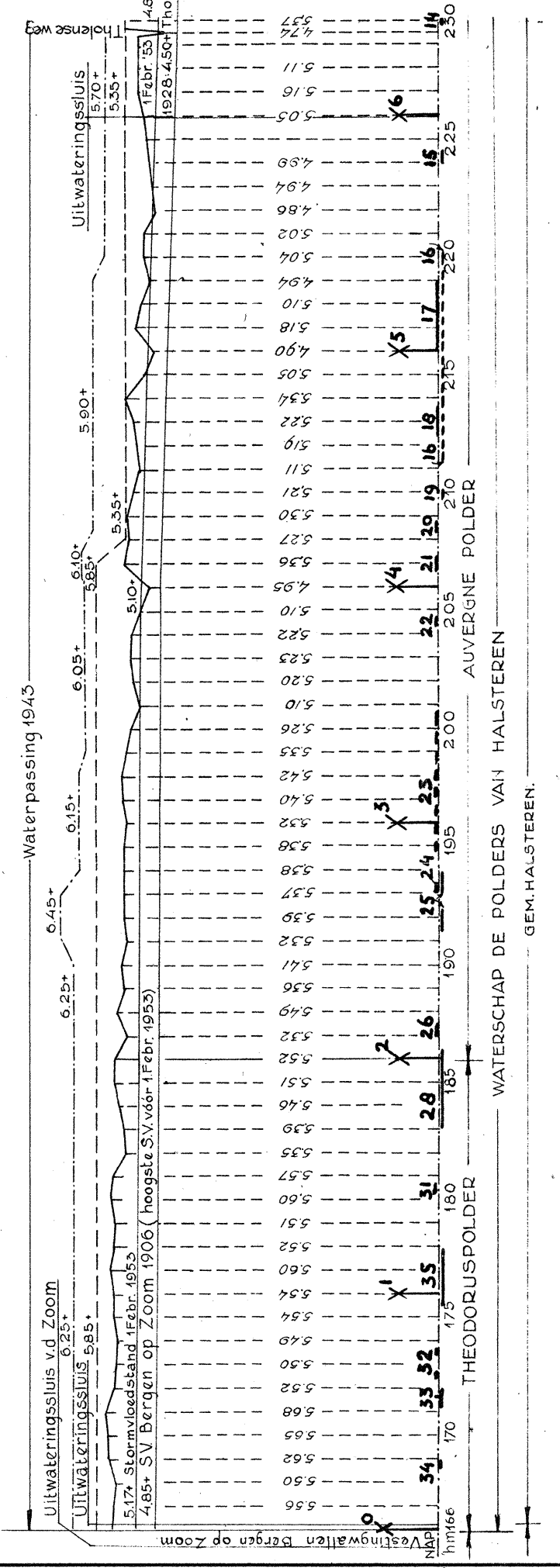
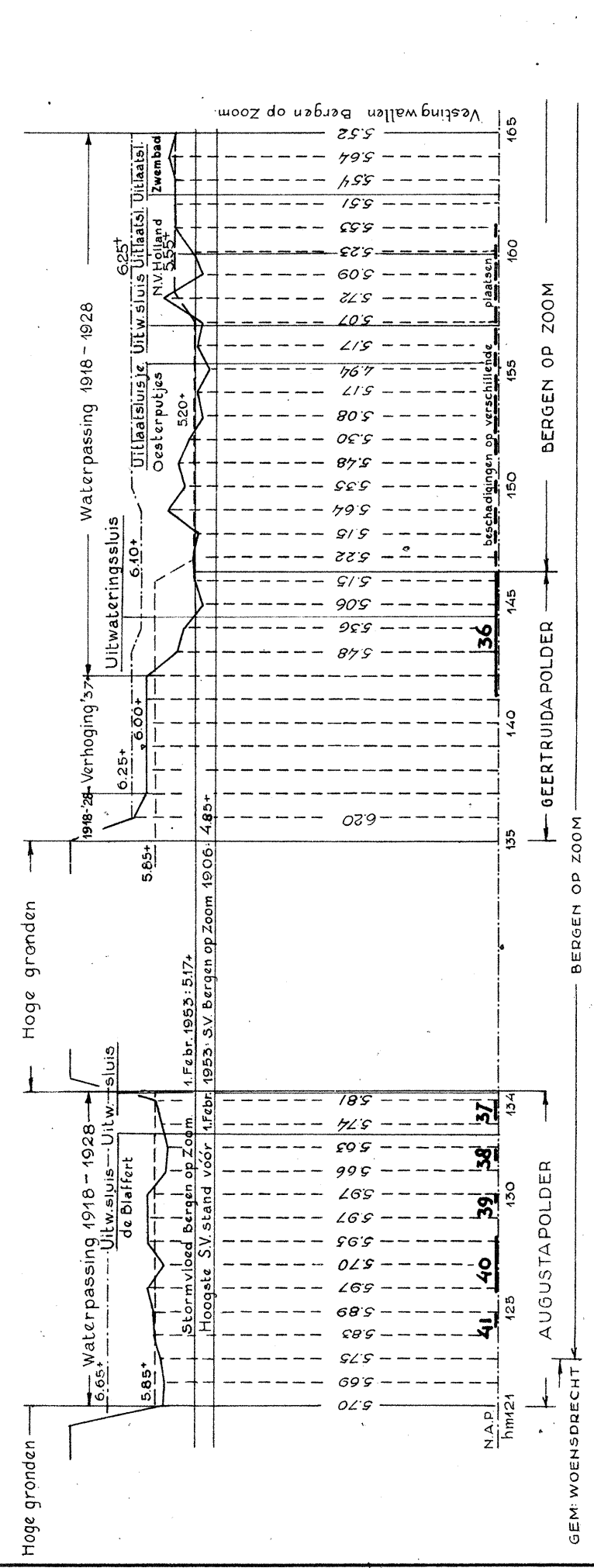
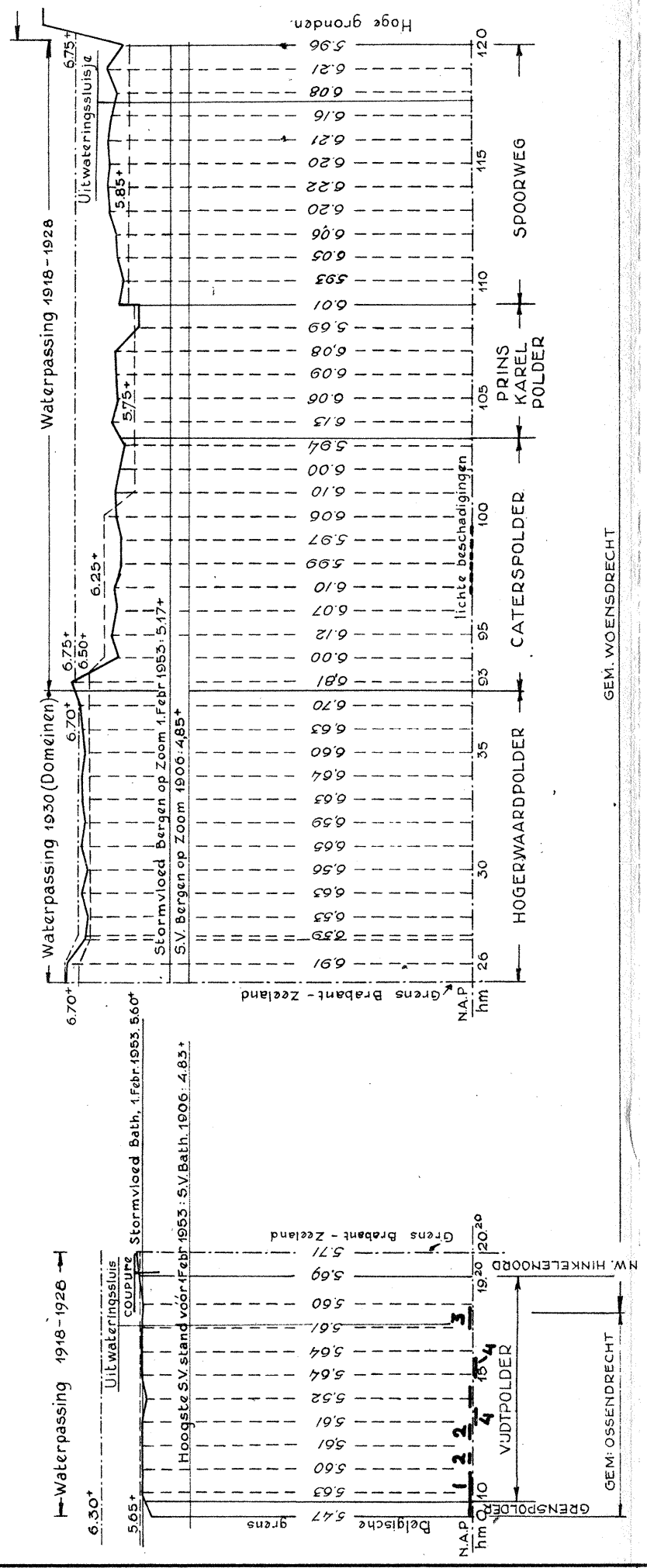
- HOOFDWATERKERING
- SLUIS IN HOOFDWATERKERING
- VOORLIGGENDE DIJK OF HOGE ACHTERLIGGENDE DIJK
- SPOORLIJN

WATERKERINGEN NOORD-BRABANT LANGS DE ZEEUWSE STROMEN EN DE BENEDENRIVIEREN			
SITUATIE GEBIED LANGS BERGSE MAAS EN WESTDIJK LAND VAN ALTANA MET PLAATS DWARSPROFIELEN		BIJLAGE 3	
RUKSWATERSTAAT DIRECTIE BENEDENRIVIEREN		SCHAAL 1:50.000	
Afd. Studiedienst		get.	gezien B2 Nr. 54.48
		grondcalq B2-Nr. 54.22	

LENGTEPROFIELEN VAN DE HOOFDWATERKERING VAN NOORD-BRABANT (GEDEELTE BELGISCHE GREN - ST. PHILIPSLAND)

LENGTESCHAAL 1:25000
HOOGTESCHAAL 1:100

— LENGTEPROFIEL VOLGENS OPNEMINGEN PROVINCIALE WATERSTAAT VAN NOORD-BRABANT
- - - VERPLICHTE HOOGTE
— GEWENSTE HOOGTE 1928
*2 km. VERDELING (VOOR BEPALING GEMIDD. DIJKHOOGTEN)
2 BESCHADIGING HOOFDWATERKERING BIJ STORMVLOED 1 FEBR. 1953

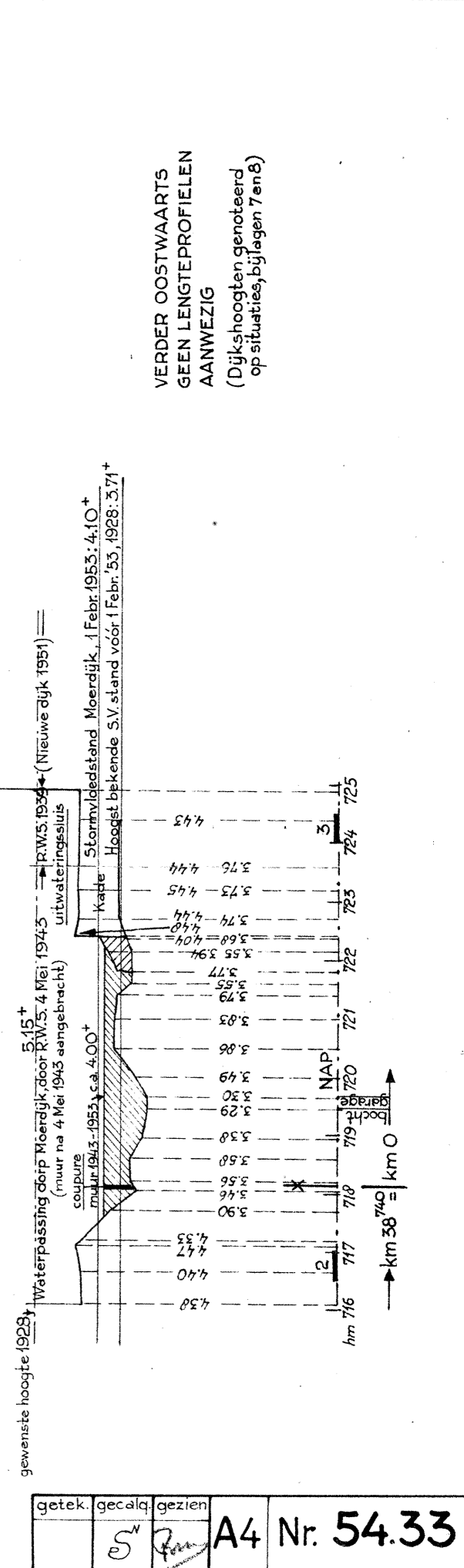
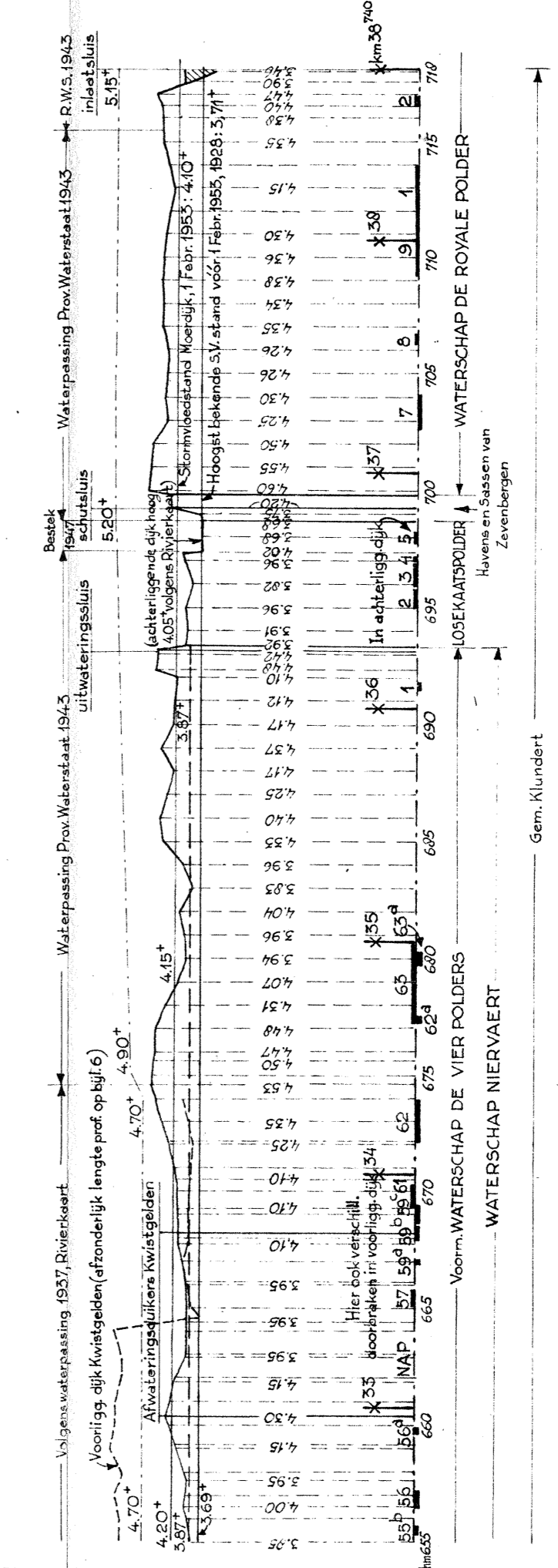
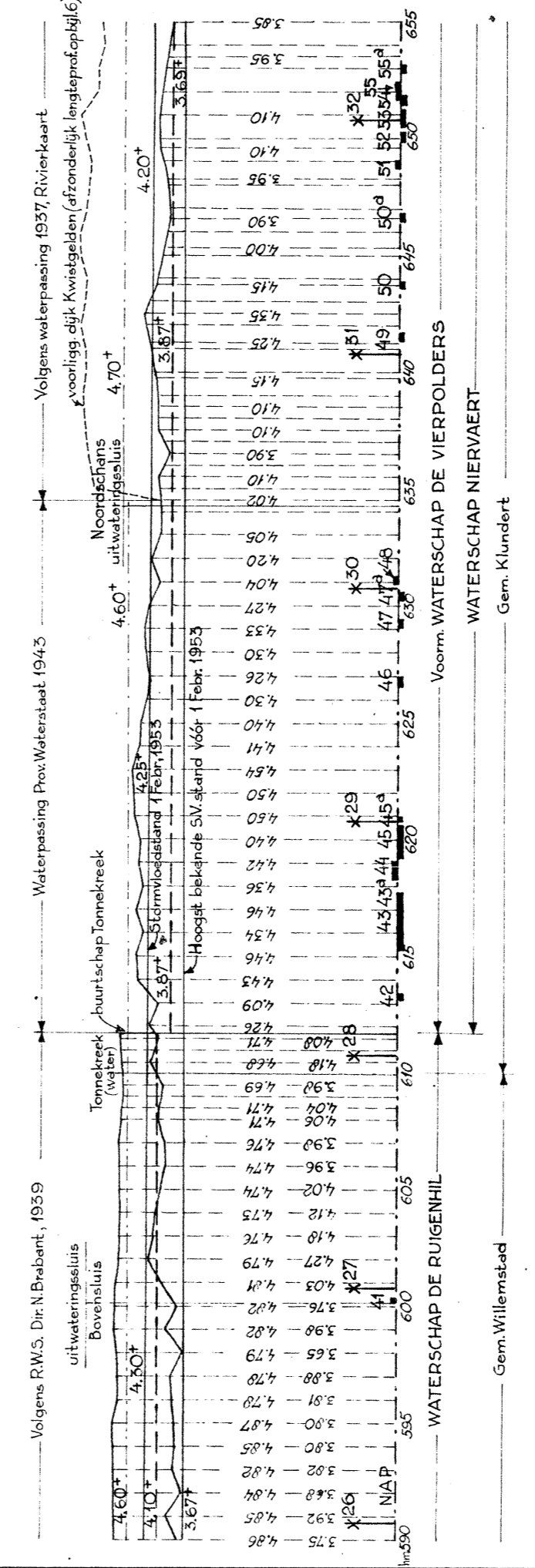
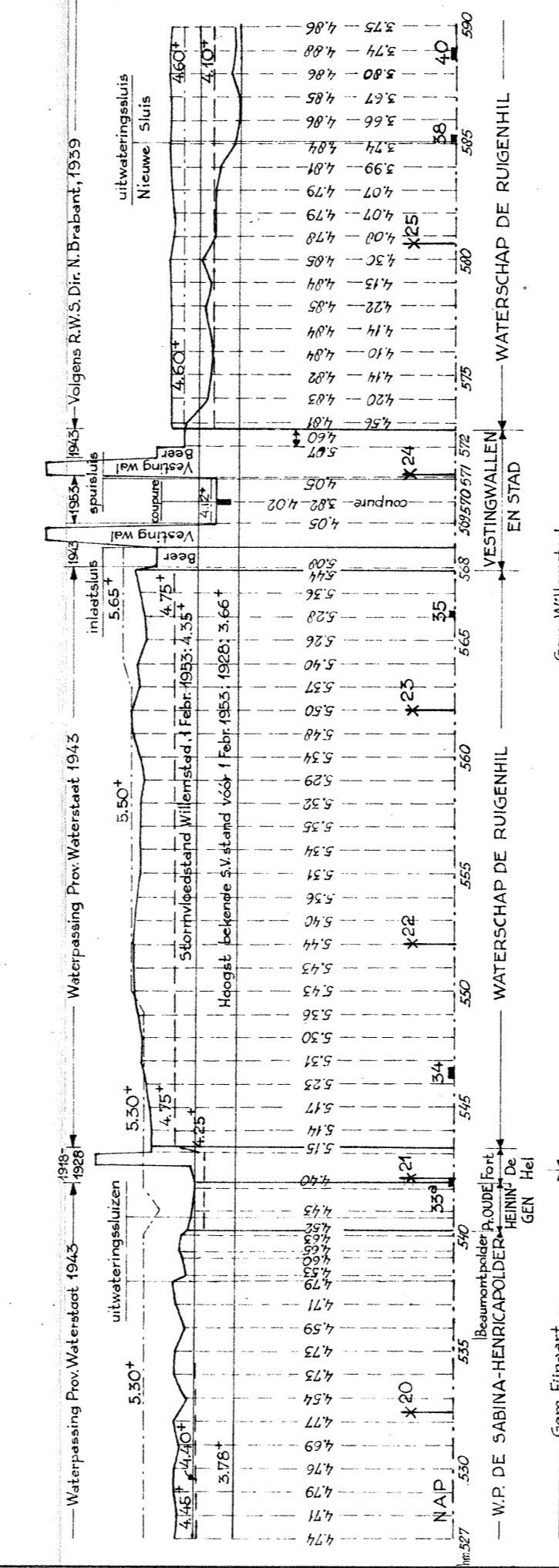
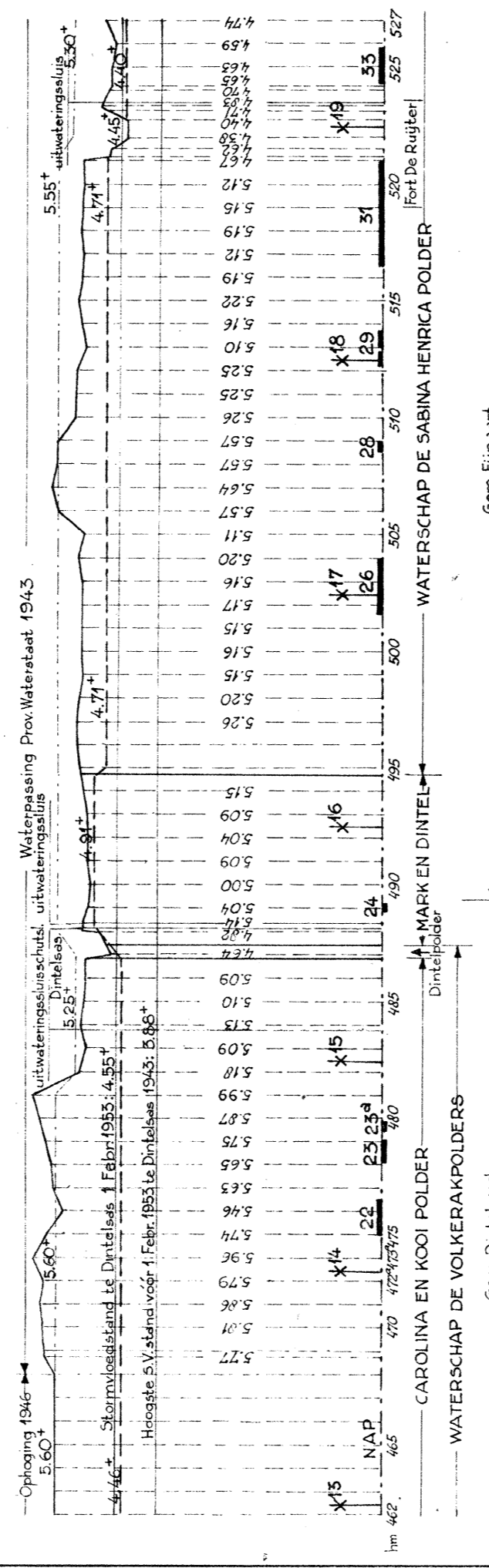
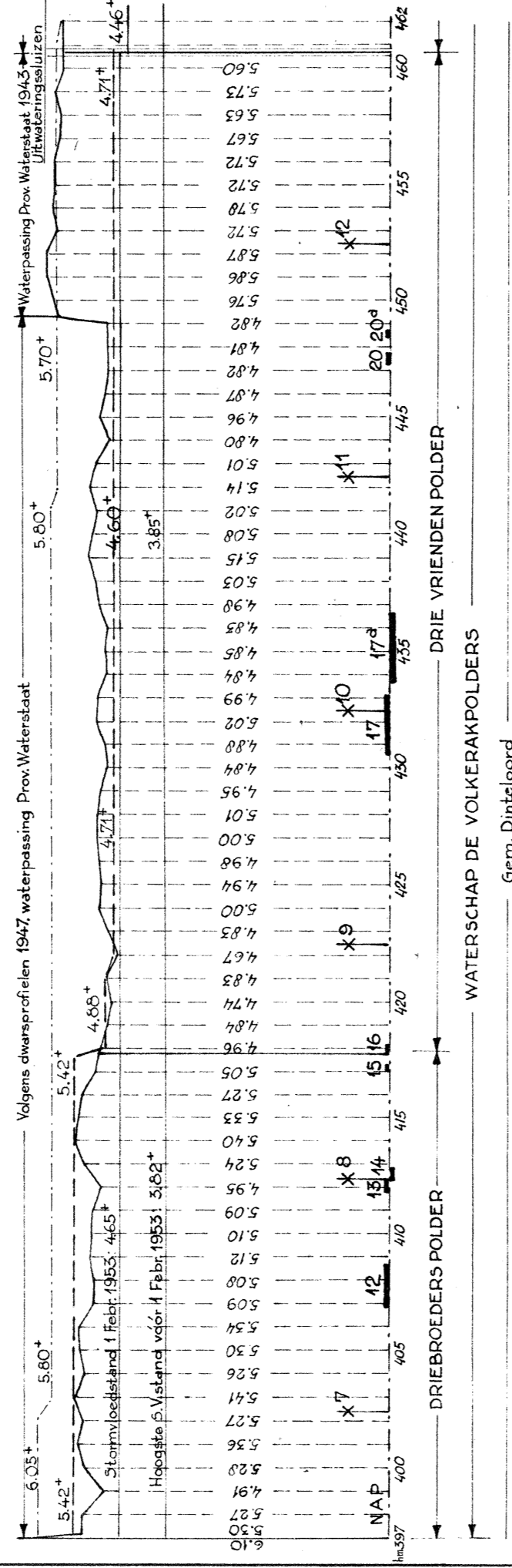
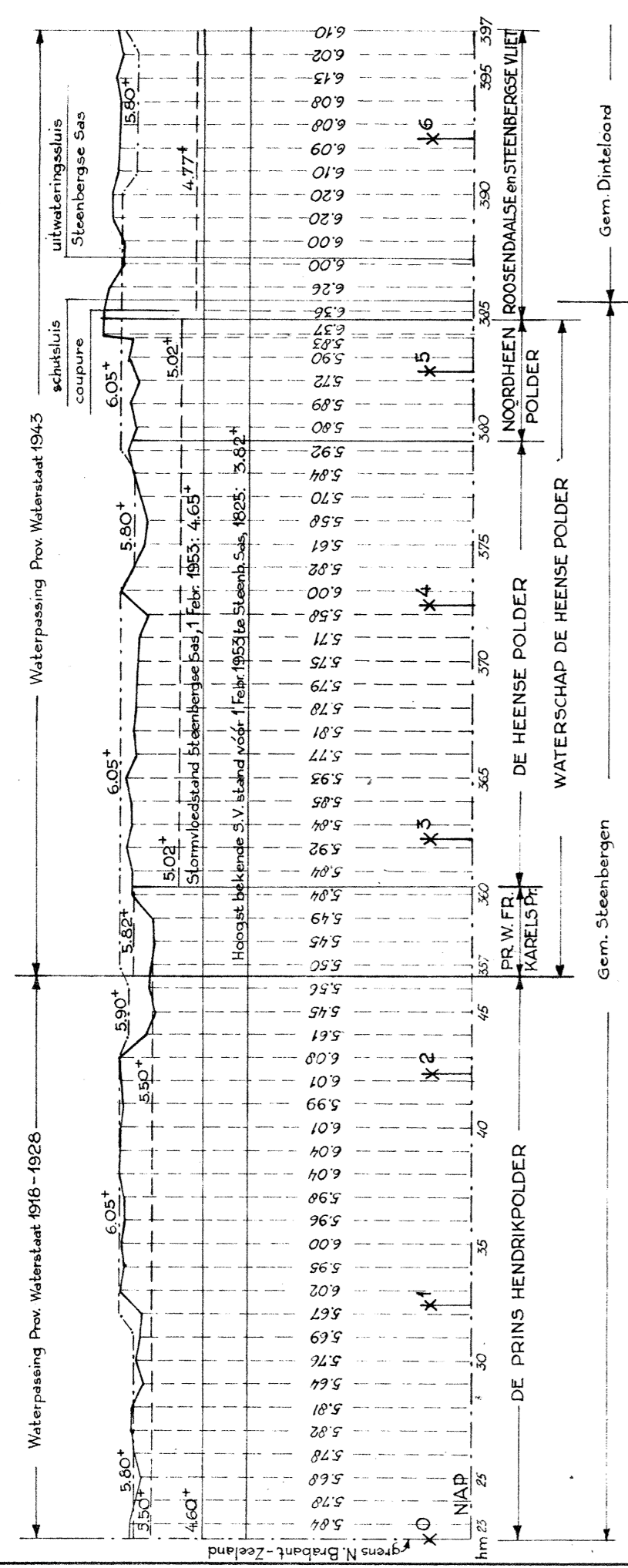


LENGTEPROFIELEN VAN DE HOOFDWATERKERING VAN NOORD - BRABANT

GEDEELTE ST. PHILIPSLAND - MOERDIJK

LENGTESCHAAL 1:25.000 (IN MOERDIJK 1:10.000)
HOOGTESCHAAL 1:100

- LENGTEPROFIELEN (volgens diverse opnemingen)
- - - VERPLICHTE HOOGTE
- - - GEWENSTE HOOGTE 1928
- * km-verdeling (voor bepaling gemidd. dijkshoogten)
- 23 beschadiging hoofdwaterkering bij stormvloed Febr. 1953



VERDER OOSTWAARTS
GEEN LENGTEPROFIELEN
AANWEZIG
(Dijkshoogten genoteerd
op situaties, bijlagen 7 en 8)

A4 Nr. 54.33

LENGTEPROFIEL VAN DE VOORLIGGENDE DIJK ROND DE POLDER KWISTGELDEN BIJ KLUNDERT

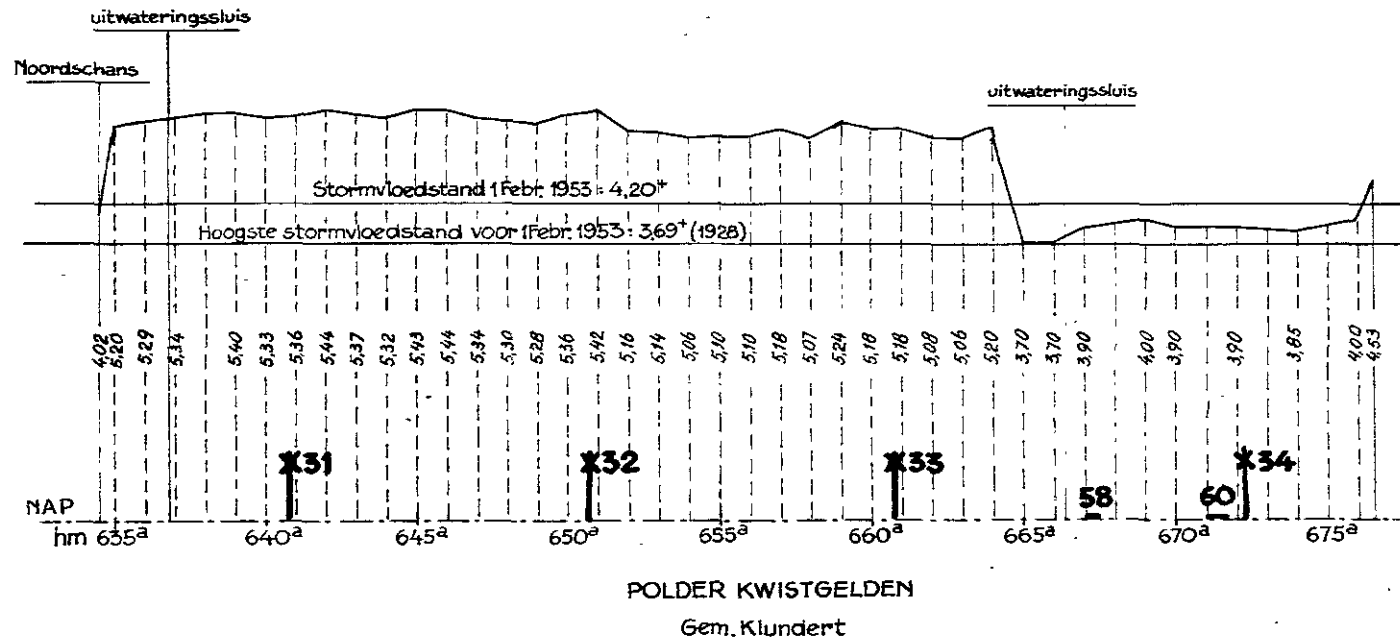
LENGTESCHAAL 1: 25.000

HOOGTESCHAAL 1: 100

— LENGTEPROFIEL VOLGENS OPNEMING VAN DE PROVINCIALE WATERSTAAT IN 1943

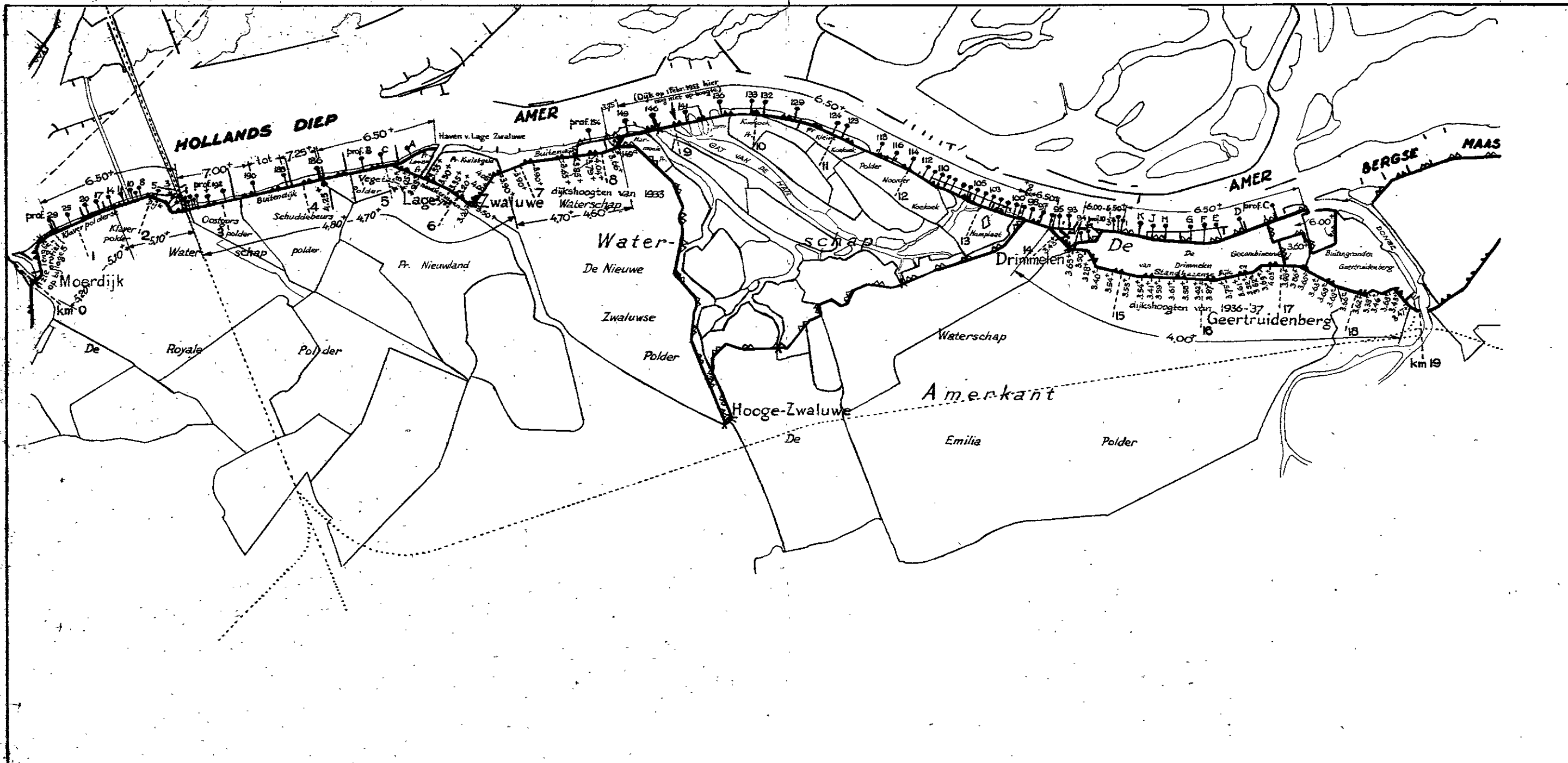
✕ km-VERDELING HOOFDWATERKERING (voor bepaling gemiddelde dijkshoogten)






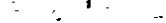



58 BESCHADIGINGEN BIJ STORMVLOED 1 FEBR. 1953

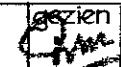


gecalculeerd, gez. 16-12-53
A1 Nr 54.30

RAPPORT N° 17.1953 BIJLAGE 6

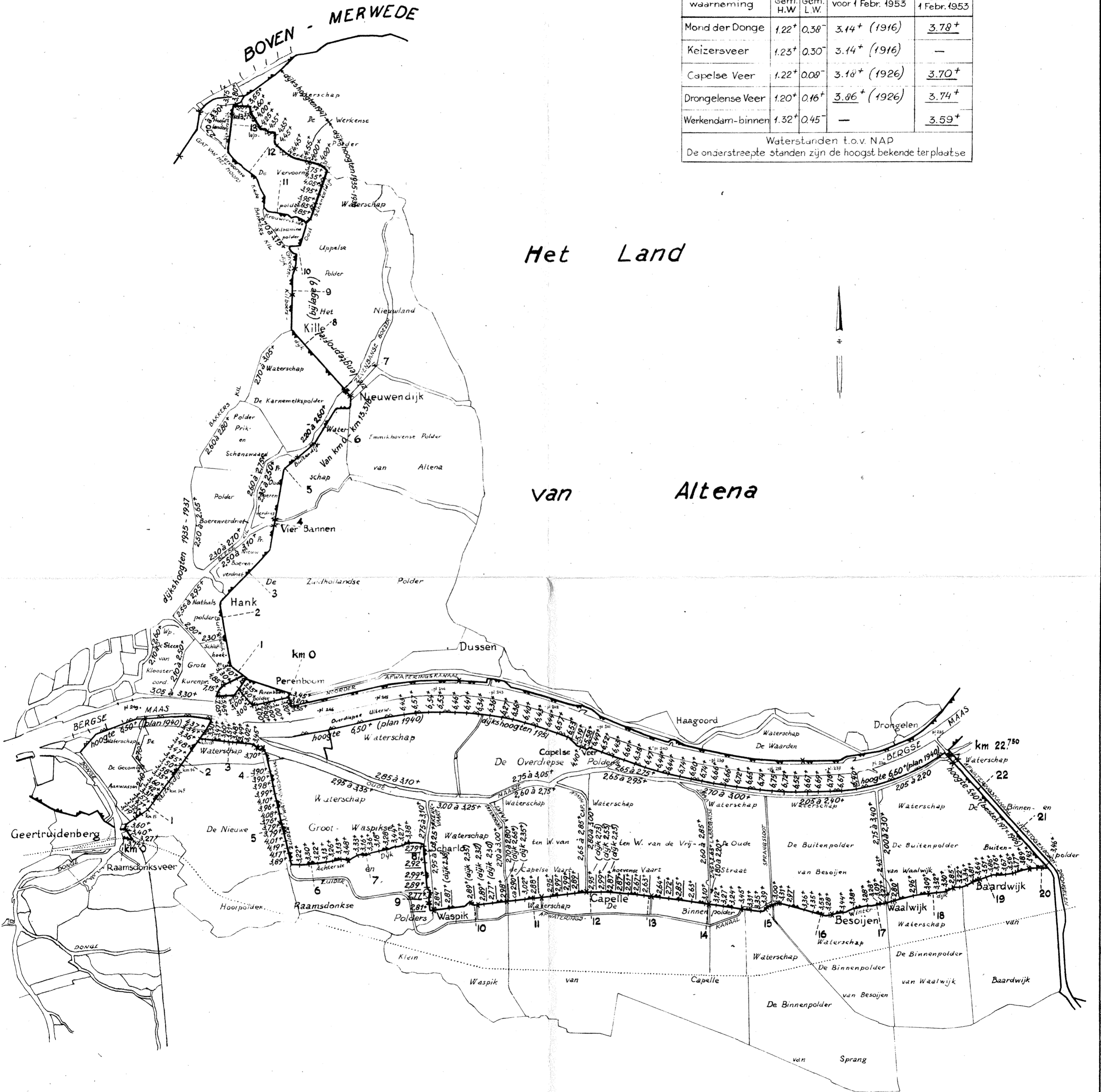


-  HOOFDWATERKERING
-  VOORMALIGE HOOFDWATERKERING OF VOORLIGGENDE HOGE DIJK
-  SPOORLIJN
-  HOOGTE VOLGENS BESTEKKEN DIJKVERHOGINGEN
-  NUMMERS DWARSPROFIELEN VOLGENS BESTEKKEN DIJKVERHOGINGEN
-  HOOGTE VOLGENS WATERPASSING RIVIERKAARTEN 1933-1937
-  KILOMETERVERDELING (VOOR BEPALING VAN GEMIDD. DIJKSHOOGTEN)
-  VOOR HM-VERDELING ZIE BIJLAGE 2
-  GEWENSTE HOOGTE 1928

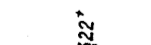
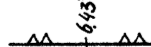
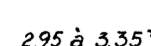
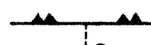
WATERKERINGEN NOORD-BRABANT LANGS DE ZEEUWSE STROMEN EN DE BENEDENRIVIEREN		BIJLAGE 7	
DIJKSHOOGTEN TUSSEN MOERDIJK EN GEERTRUIDENBERG		SCHAAL 1:50.000	
RJKSWATERSTAAT DIRECTIE BENEDENRIVIEREN Afd. Studiedienst		get. 	A2 Nr. 54.47 grondcalq. A5 - N ^o 54.21


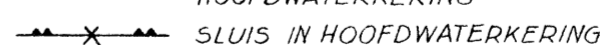
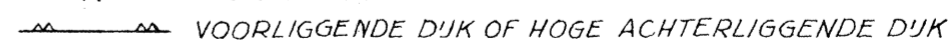
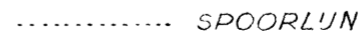
Plaats van waarneming	1931-1940		Hoogste waterstand voor 1 Febr. 1953	Stormvloedstand 1 Febr. 1953
	Gem. H.W.	Gem. L.W.		
Mond der Donge	1,22 ⁺	0,38 ⁻	3,14 ⁺ (1916)	3,78 ⁺
Keizersveer	1,23 ⁺	0,30 ⁻	3,14 ⁺ (1916)	—
Capelse Veer	1,22 ⁺	0,00 ⁻	3,18 ⁺ (1926)	3,70 ⁺
Drongelense Veer	1,20 ⁺	0,16 ⁻	3,06 ⁺ (1926)	3,74 ⁺
Werkendam-binnen	1,32 ⁺	0,45 ⁻	—	3,59 ⁺

Waterstanden t.o.v. NAP
De onderstreepte standen zijn de hoogst bekende ter plaatse



Het Land
van Altena

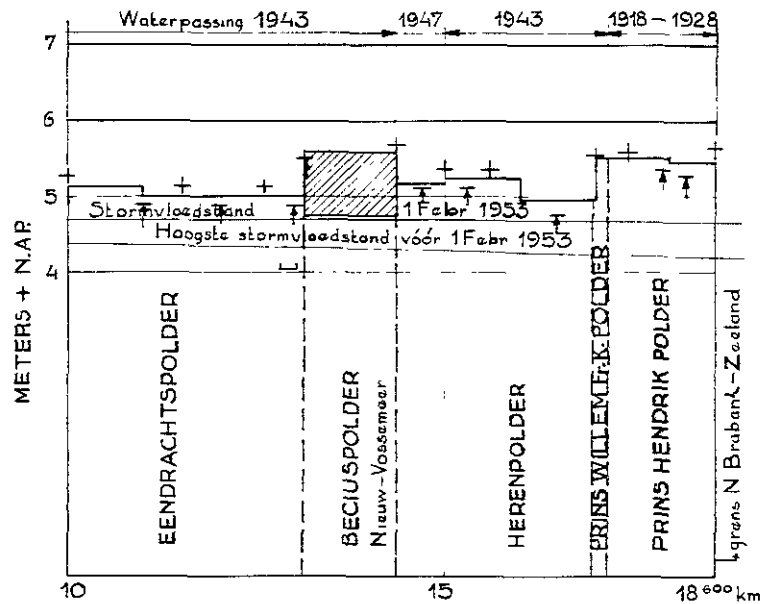
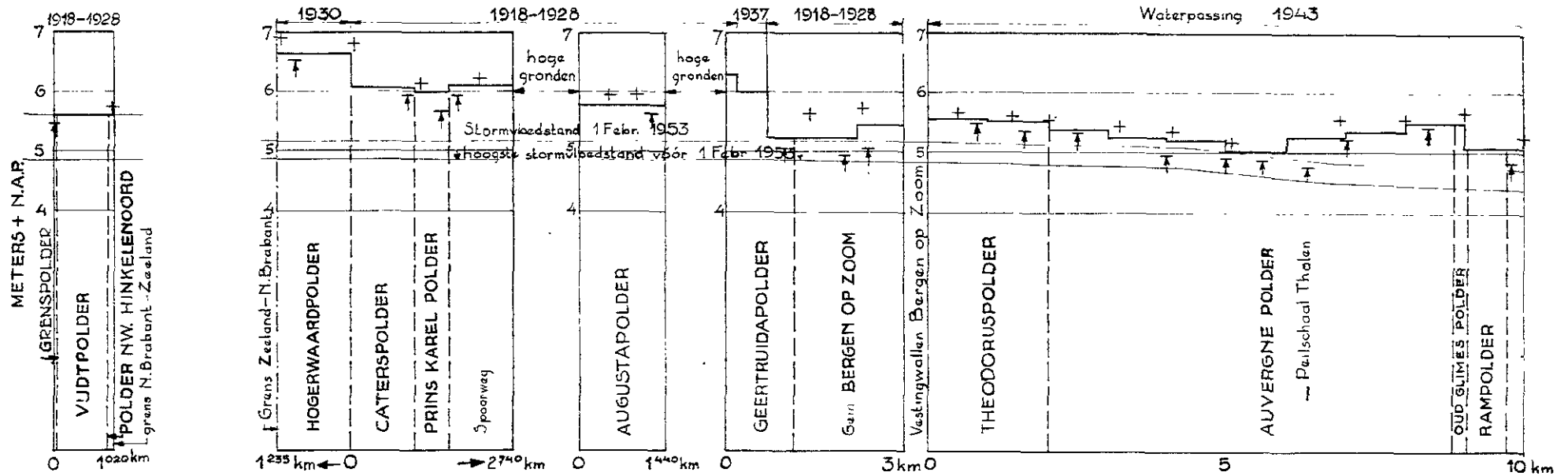
 Hoogte hoofdwaterring Geertruidenberg-Drongelen volgens waterpassing 1937-1943 voor rivierkaarten
 Dijk langs Bergse Maas: Hoogte volgens waterpassing 1951. Voorl. dijken Perenboom-polder: Hoogte volgens rivierkaarten 1937. Binnendijk langs Vervoornepolder: Hoogte volgens rivierkaarten 1935-36 en 1947.
 2,95 à 3,35⁺ Globale hoogte voorliggende kaden volgens waterpassingen 1935-1943 voor rivierkaarten
 Km.-verdeling (Bepaling gemidd. dijkhoogten)

 HOOFDWATERKERING
 SLUIS IN HOOFDWATERKERING
 VOORLIGGENDE DIJK OF HOGE ACHTERLIGGENDE DIJK
 SPOORLIJN

WATERKERINGEN NOORD-BRABANT LANGS DE ZEEUWSE STROMEN EN DE BENEDENRIVIEREN			
DIJKSHOOGTEN IN HET GEBIED TEN ZUIDEN VAN DE BERGSE MAAS EN VAN VOORLIGGENDE KADEN EN BINNENDUKEN LANGS WESTDIJK LAND VAN ALTEA		BJLAGE 8	
RUKSWATERSTAAT		SCHAAL 1:50.000	
DIRECTIE BENEDENRIVIEREN		get. gezien	
Afd. Studiedienst		B2 Nr. 54.49	
		grondcalq. B2-Nr. 54.22	

GEMIDDELTE DIJKSHOOGTEN

HOOFDWATERKERING WESTZUDE N.BRABANT (BELGISCHE GRENS - ST. PHILIPS LAND)



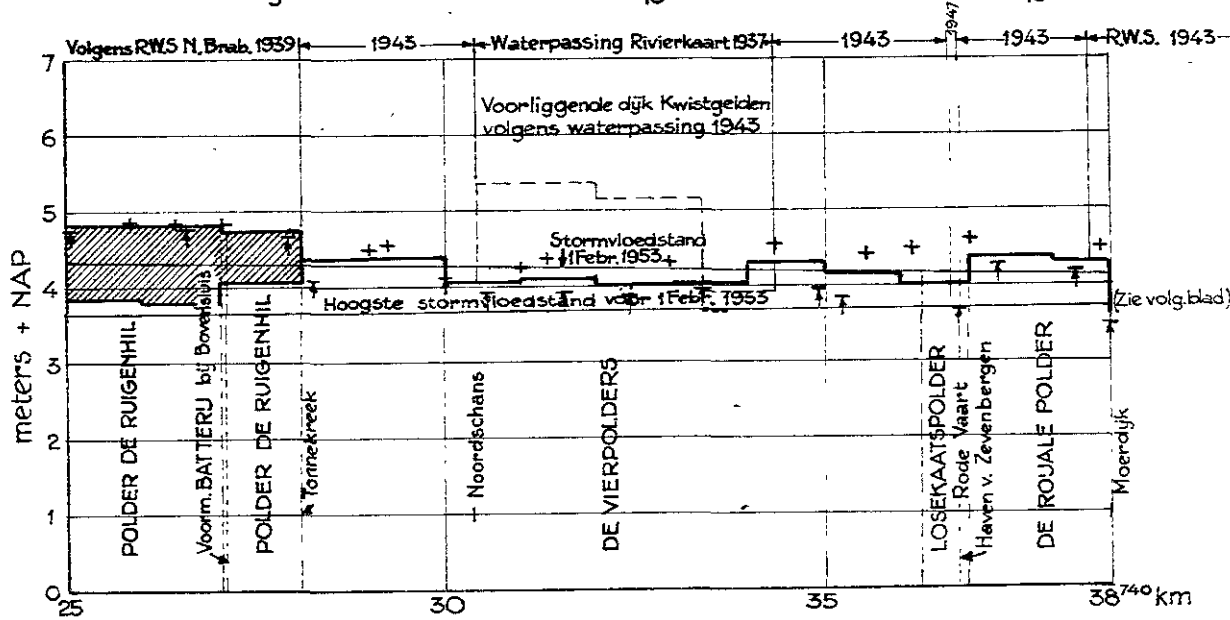
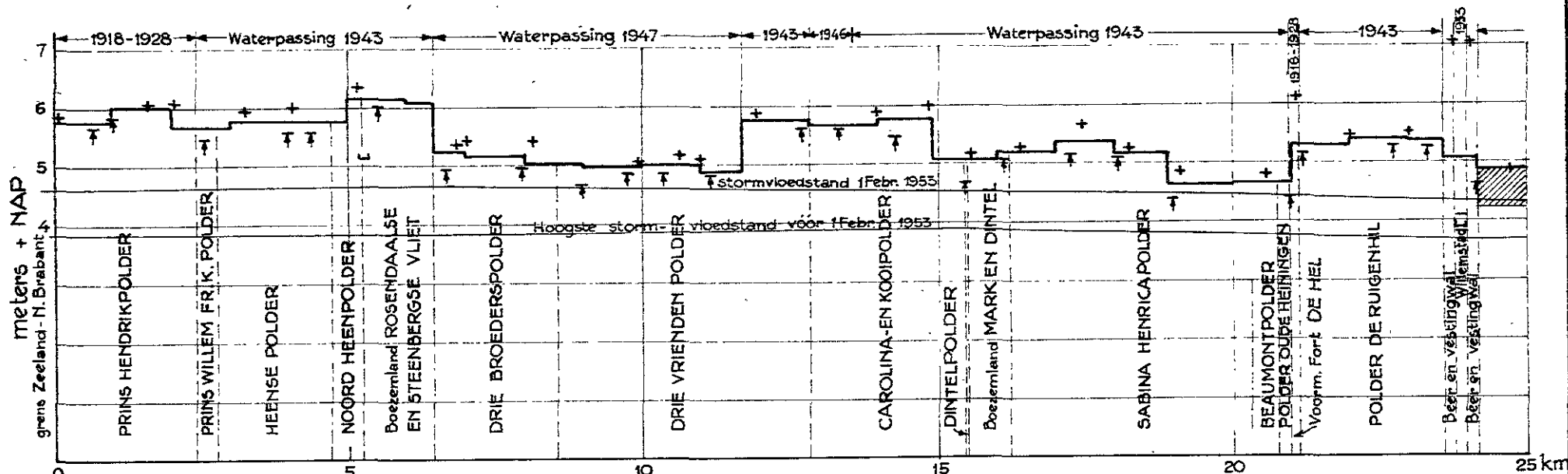
- GEMIDDELTE DIJKSHOOGTE (PER KM v. THEODORUSPOLDER $\frac{1}{m}$ PR. HENDRIKPOLDER)
- + HOOGSTE PUNT
- † LAAGSTE PUNT
- LI COUPURE
- ▨ BETONMUUR

GET.	GEQ.	GEZ.
	J.K.	
	21-12-53	

A1 Nr. 54.25

GEMIDDELDE DIJKSHOOGTEN

HOOFDWATERKERING N.BRABANT VAN ST.PHILIPSLAND TOT MOERDIJK

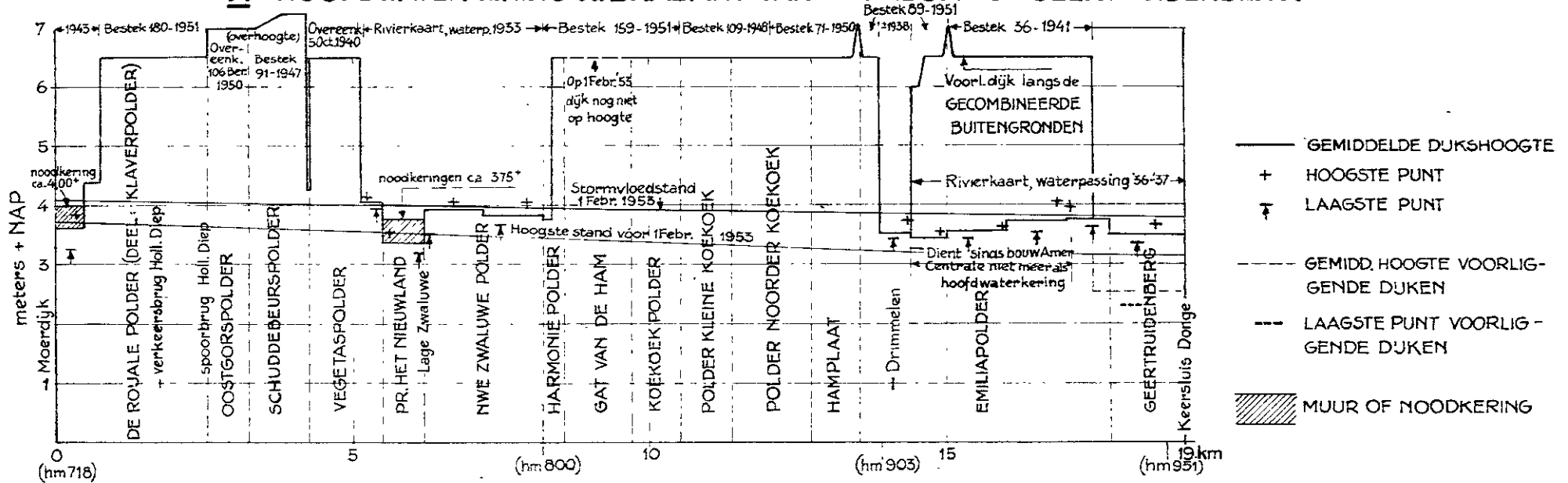


- GEMIDDELDE DIJKSHOOGTE
- + HOOGSTE PUNT
- ∩ LAAGSTE PUNT
- ∩ COUPURE
- - - GEMIDD. HOOGTE VOORLIGG. DIJK
- ∩ LAAGSTE PUNT VOORLIGG. DIJK
- ▨ MUUR OF NOODKERING

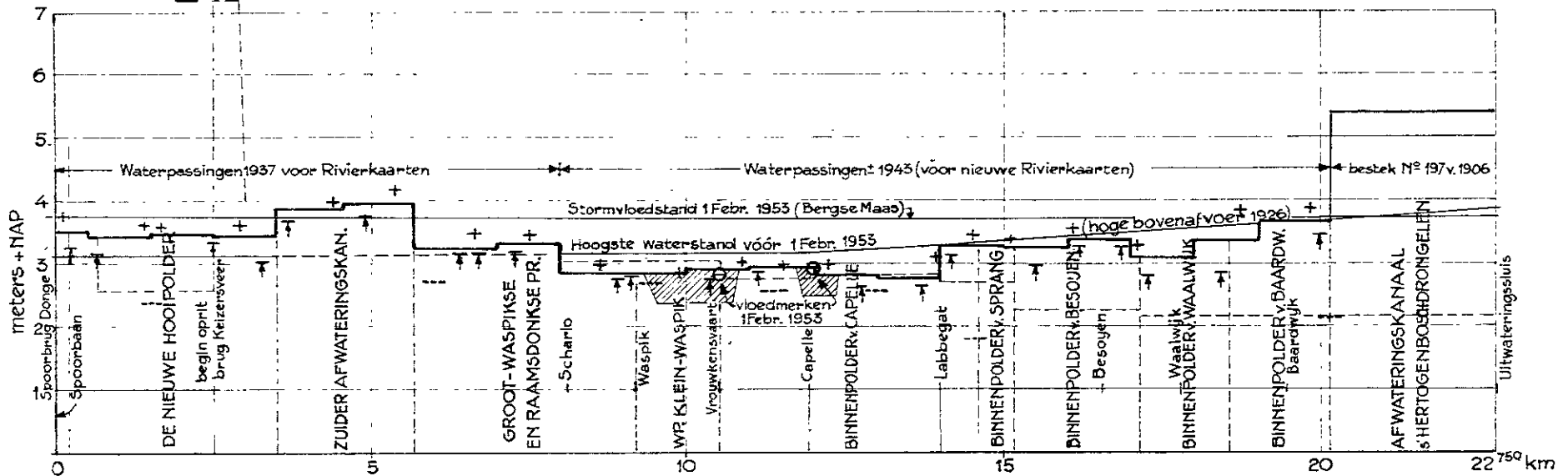
getek. gez.
22.12.53
17.12.53
17.12.53
A1 N. 54.27

GEMIDDELTE DIJKSHOOGTEN

A HOOFDWATERKERING N. BRABANT VAN MOERDIJK TOT GEERTRUIDENBERG:



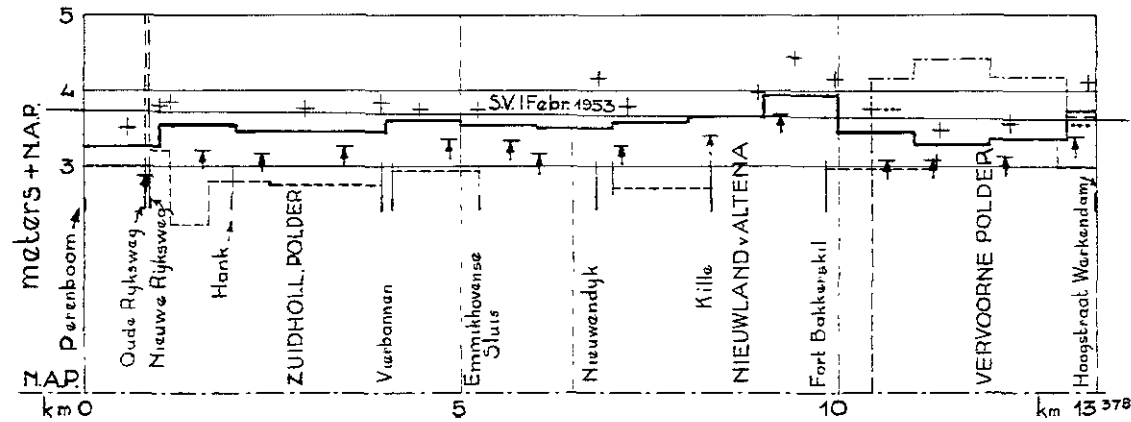
B HOOFDWATERKERING N. BRABANT VAN GEERTRUIDENBERG TOT TEGENOVER DRONGELEN:



GEMIDDELDE DIJKSHOOGTEN PER km 1953

Hoofdwaterkering N-Brabant, Westdijk van het Land van Altena

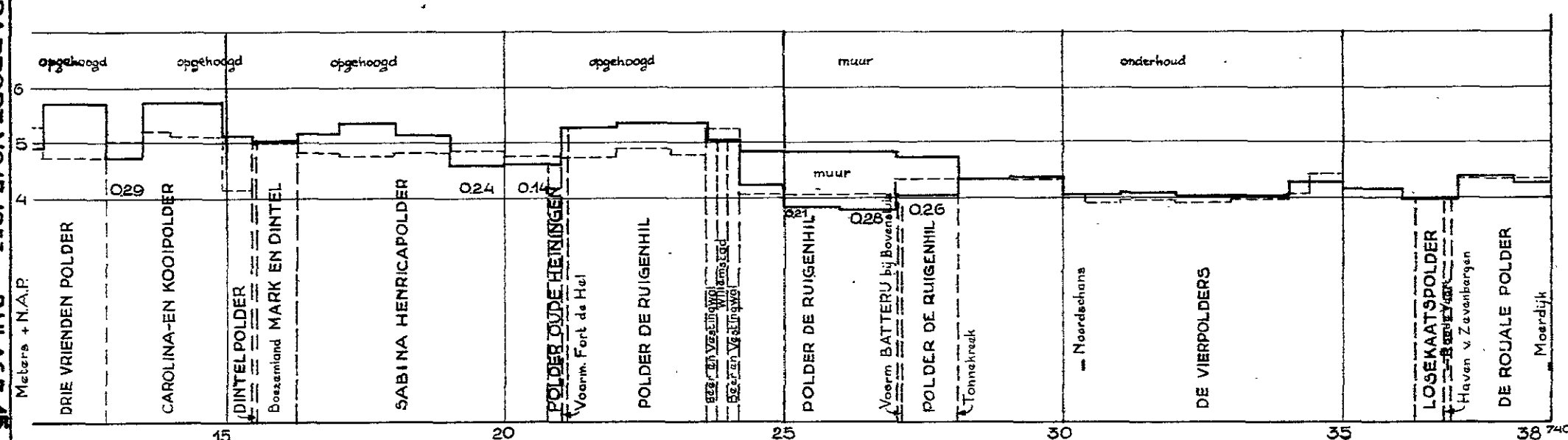
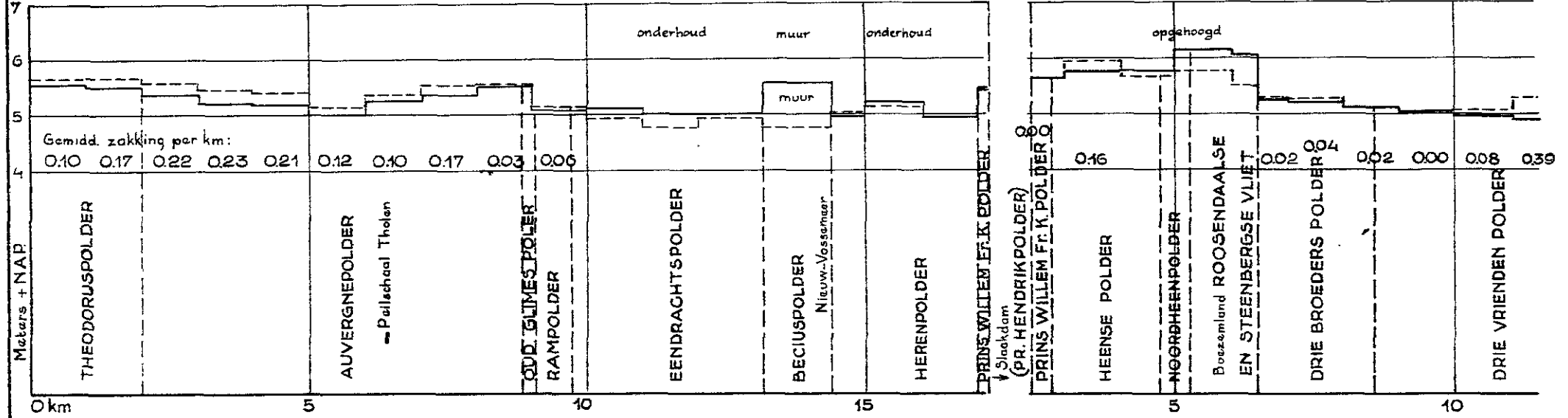
- GEMIDDELDE DIJKSHOOGTE PER km
- + HOOGSTE PUNT PER km
- ⊥ LAAGSTE PUNT PER km
- - - GEMIDDELDE HOOGTE VOORLIGGENDE DUKEN
- · - GEMIDDELDE HOOGTE ACHTERLIGGENDE DUKEN
- ... LAAGSTE PUNT ACHTERLIGGENDE DUKEN



GEC. 23-12-53	GET.	GEZ.	A1 Nr. 54.28
------------------	------	------	---------------------

GEMIDDELDE DUKSHOOGTEN N.BRABANT 1943 VERGELEKEN MET 1918-1928 (BERGEN op ZOOM - MOERDUK)

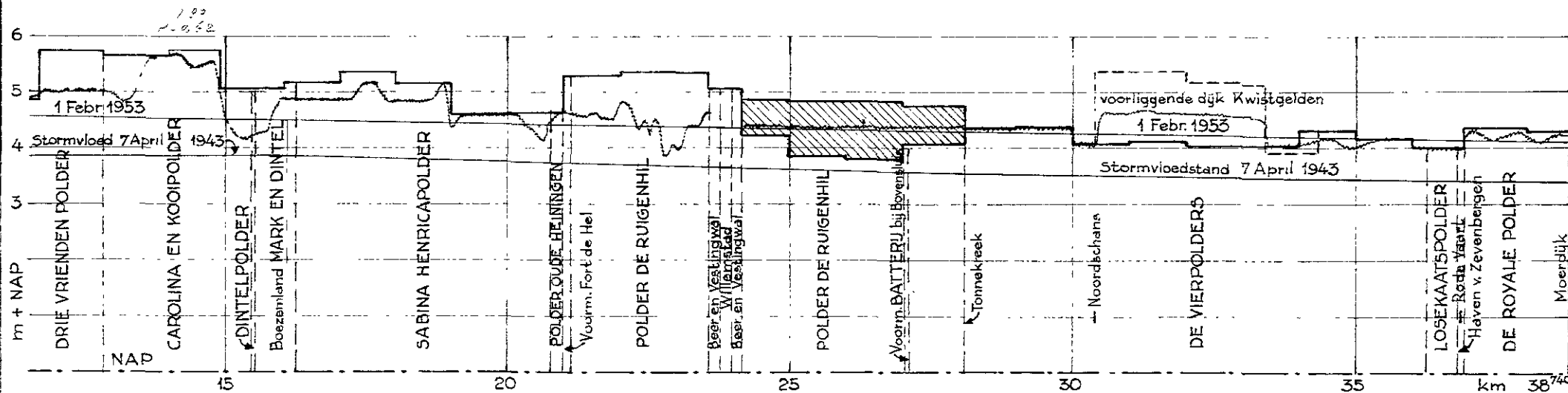
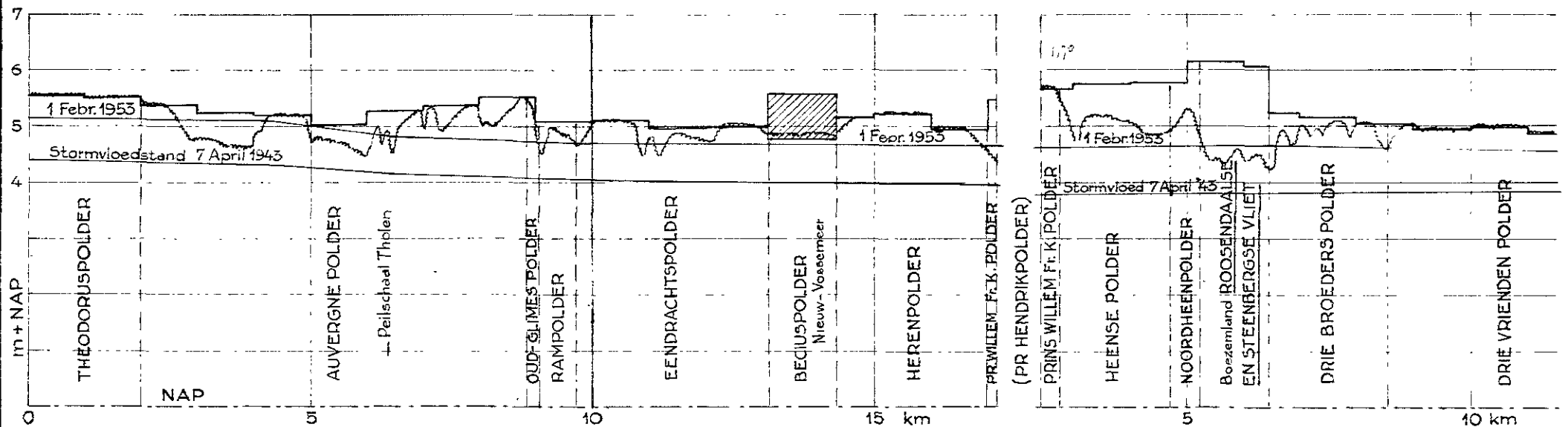
--- GEMIDD. DUKSHOOGTE PER km 1918-1928 — GEMIDD. DUKSHOOGTE PER km 1943 0.22 : GEMIDD. ZAKKING 1918-28 TOT 1943 IN m.



RAPPORT No 17.1953 BULAGE 15

GEMIDD. DIJKSHOOGTEN N. BRABANT (BERGEN OP ZOOM - MOERDIJK) MET VEEKRAND NA STORM VAN 7 APRIL 1943

— GEMIDD. DIJKSHOOGTE PER km ~~~~~ VEEKRAND NA STORMVLOED 7 APRIL 1943

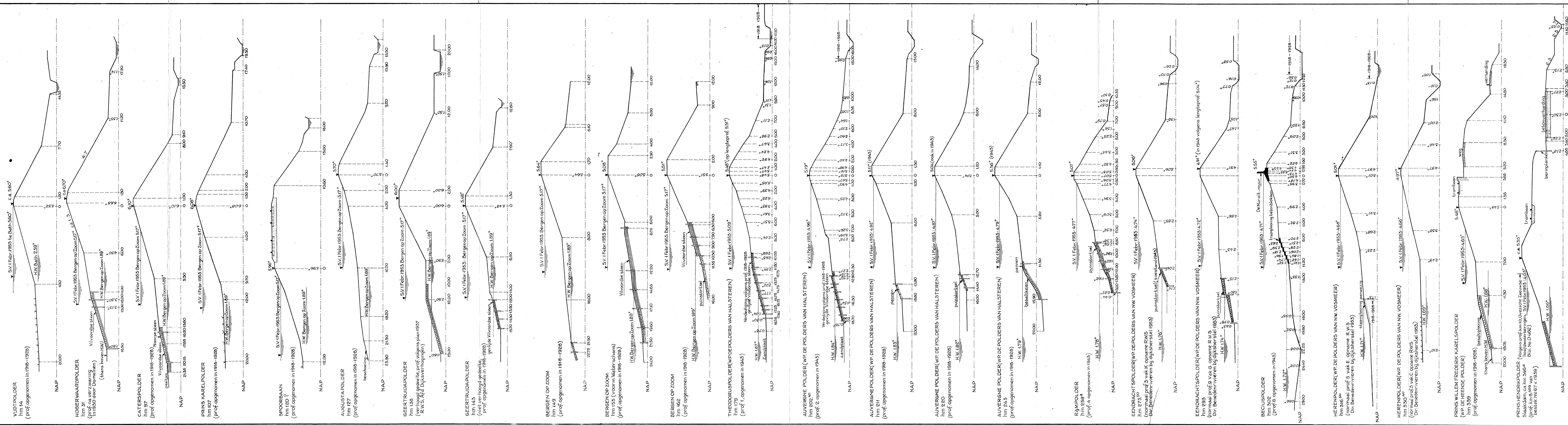


getek	gecalq	gezien
	7-1-54	
	S	

A1 Nr. 54.24

DWARSPROFIELEN HOOFDWATERKERING NOORD-BRABANT
BELGISCHE GRENΣ - ST. PHILIPSISLAND

SCHAAL 1:200



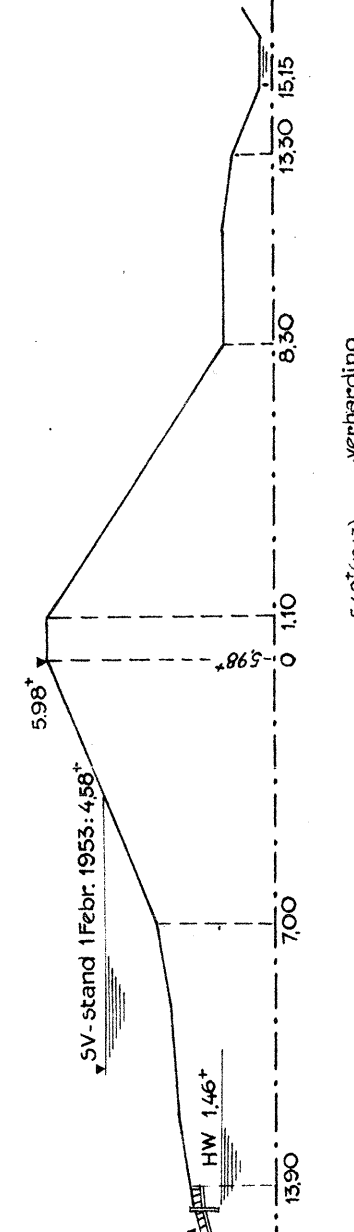
DWARSPROFIELEN HOOFDWATERKERING NOORD-BRABANT (ST. PHILIPSLAND-MOERDIJK)

GEDEELTE ST. PHILIPSLAND-WP DE RUIGENHIL

SCHAAL 1:200

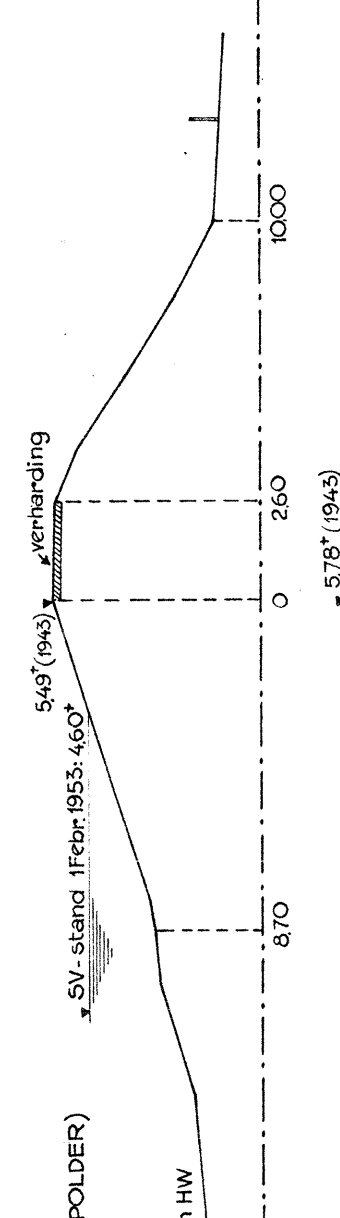
PRINS HENDRIKPOLDER
hm 37

(prof. opgenomen in 1918-1928)



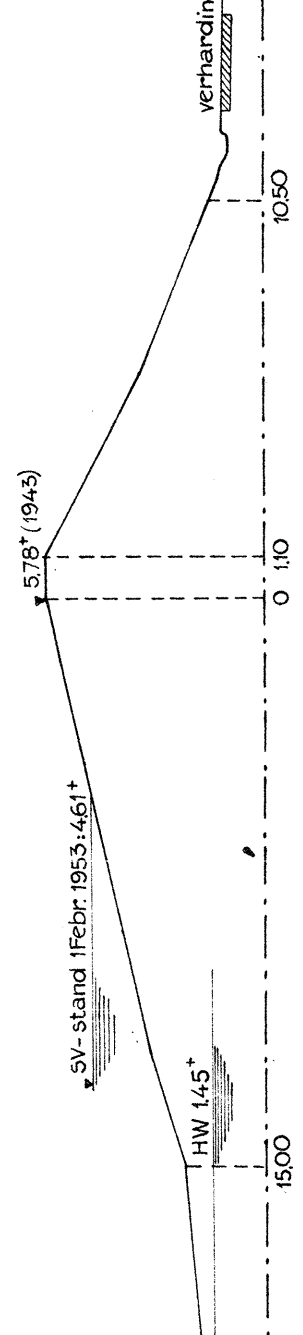
PRINS WILLEM FREDERIK
KARELPOLDER (WATERSCHAP DE HEENSE POLDER)
hm 359

(prof. opgenomen in 1918-1928)



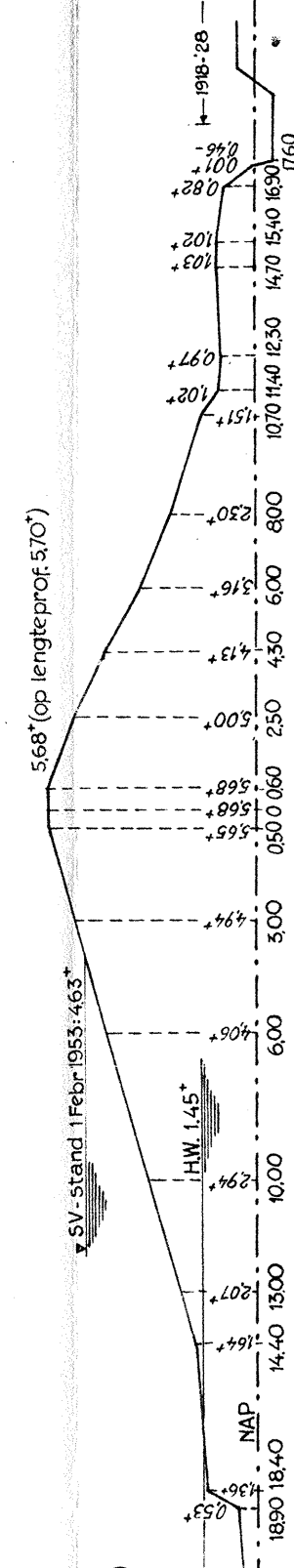
HEENSE POLDER
hm 368

(prof. opgenomen in 1918-1928)



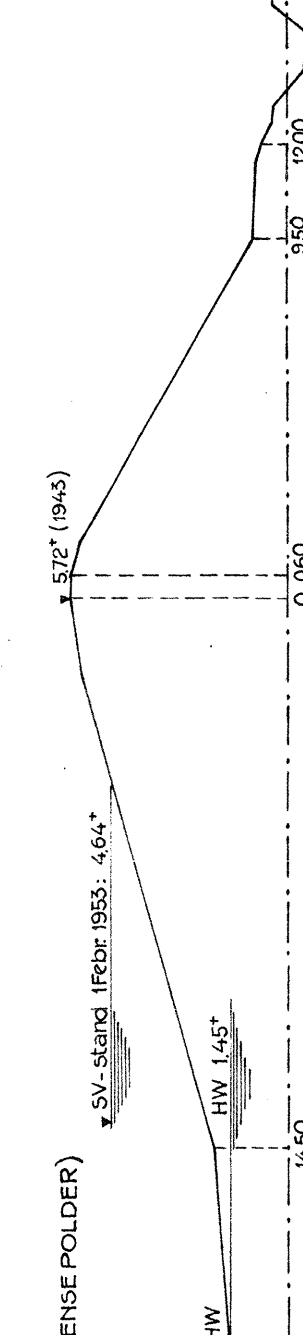
HEENSE POLDER
hm 377

(prof. opgenomen in 1943)



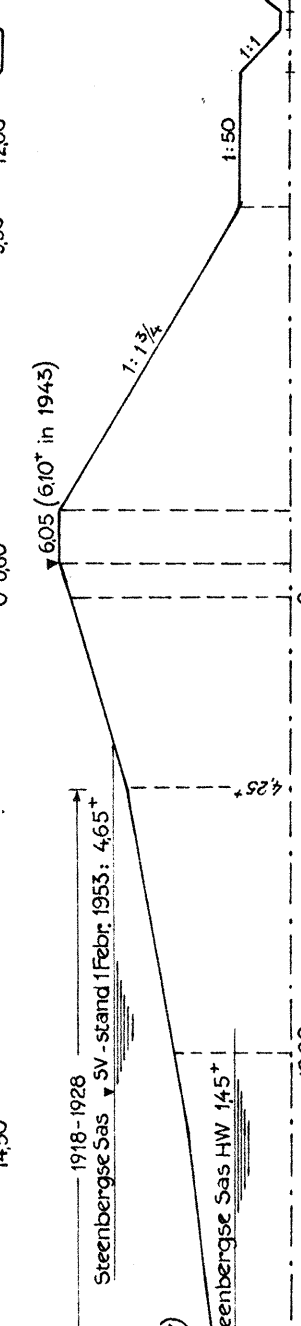
NOORDEEN POLDER (WP DE HEENSE POLDER)
hm 382

(prof. opgenomen in 1918-1928)



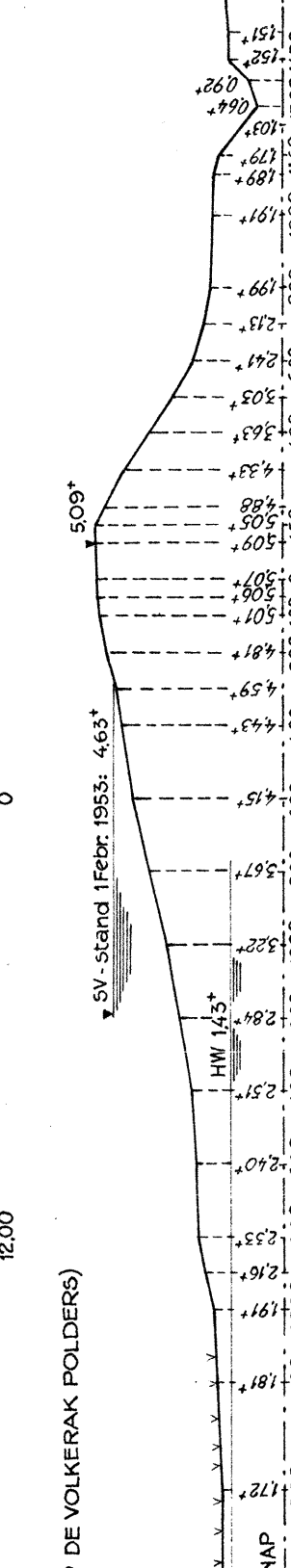
Boezemland ROSENDAALSE
EN STEENBERGSE VLIET
hm 391

(prof. volgens bestek-
tekening N.V. Gront Mij, Juni 1937)



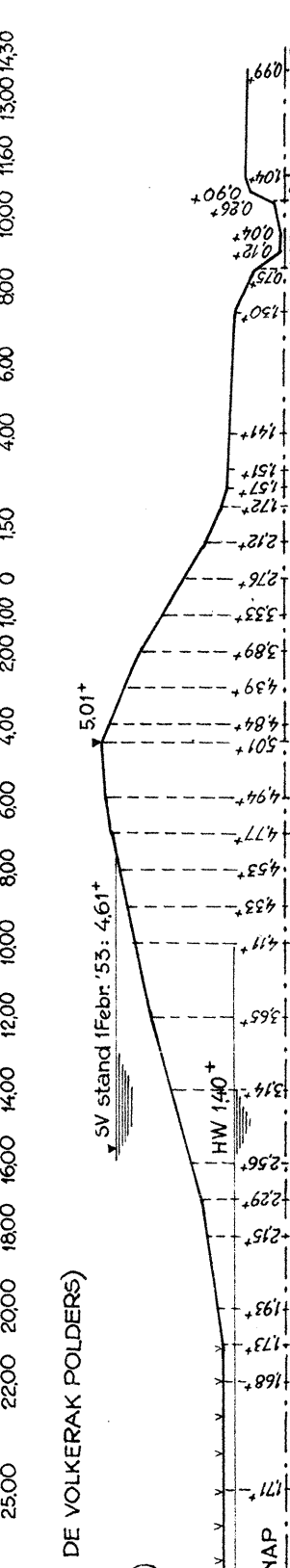
DRIE BROEDERS POLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
hm 407

(prof. opgenomen in 1947)



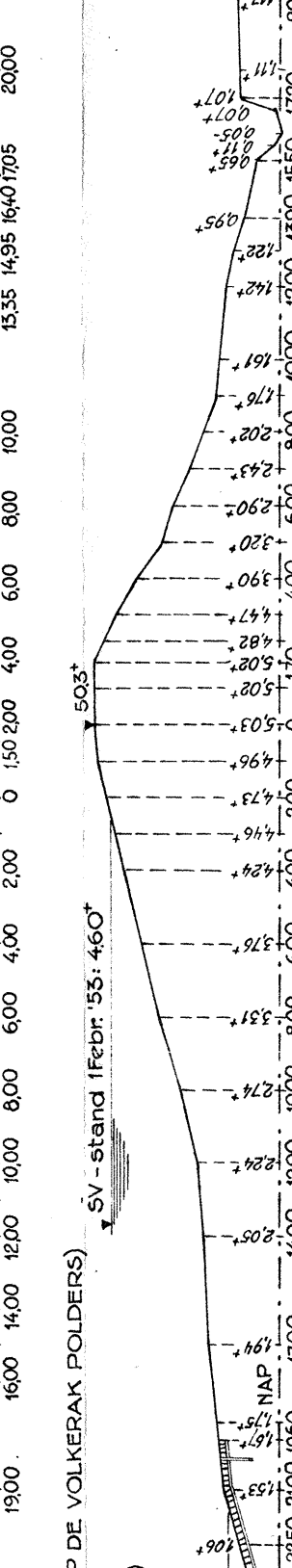
DRIE VRIENDEN POLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
hm 428

(prof. opgenomen in 1947)



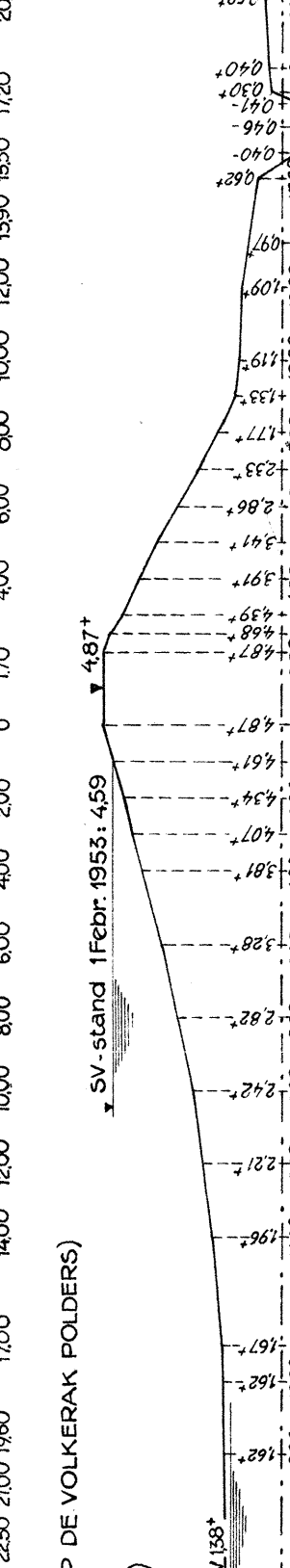
DRIE VRIENDEN POLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
hm 438

(prof. opgenomen in 1947)



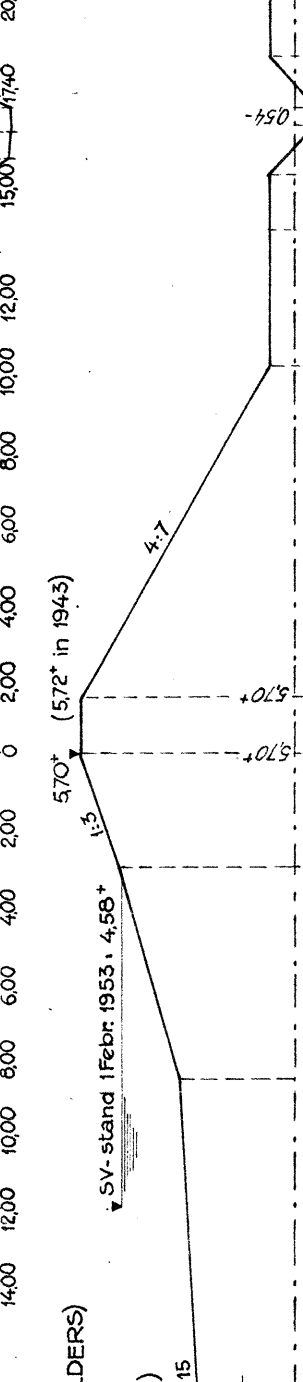
DRIE VRIENDEN POLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
hm 446

(prof. opgenomen in 1947)



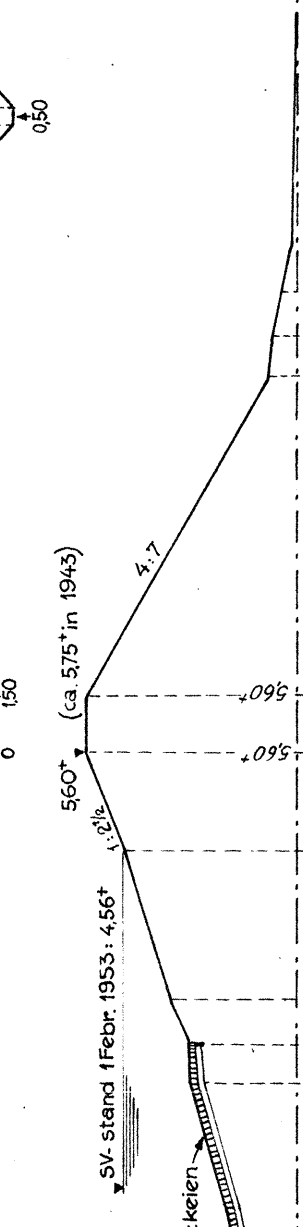
DRIE VRIENDEN POLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
hm 455

(prof. van plan dijksverzwaring Ned. Heide Mij)



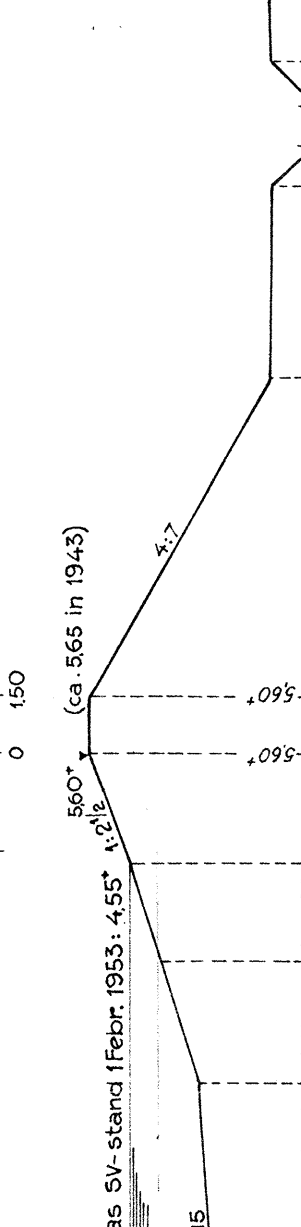
KOOI-EN KAROLINAPOLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
(DEEL: GROTE KAROLINAPOLDER)
hm 468

(prof. 25 van plan dijksverzwaring Ned. Heide Mij)



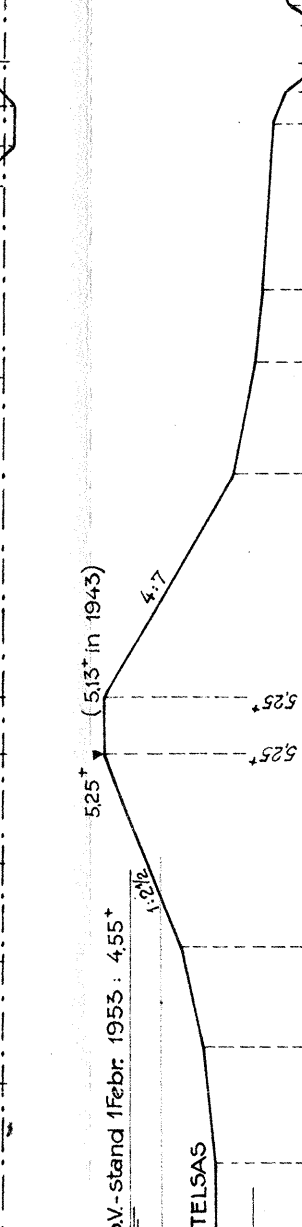
KOOI-EN KAROLINAPOLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
(DEEL: KLEINE KAROLINAPOLDER)
hm 477

(prof. 28 van plan dijksverzwaring Ned. Heide Mij)



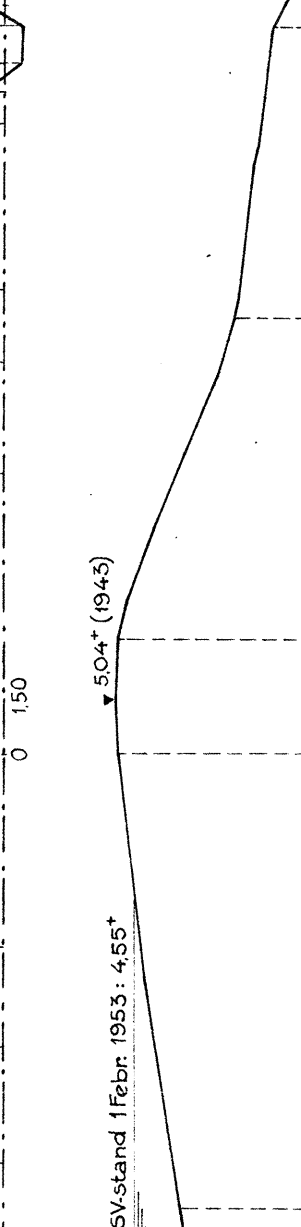
KOOI-EN KAROLINAPOLDER (WP DE VOLKERAK POLDERS)
(DEEL: KLEINE KAROLINAPOLDER)
hm 484

(prof. 33 van plan dijksverzwaring Ned. Heide Mij)



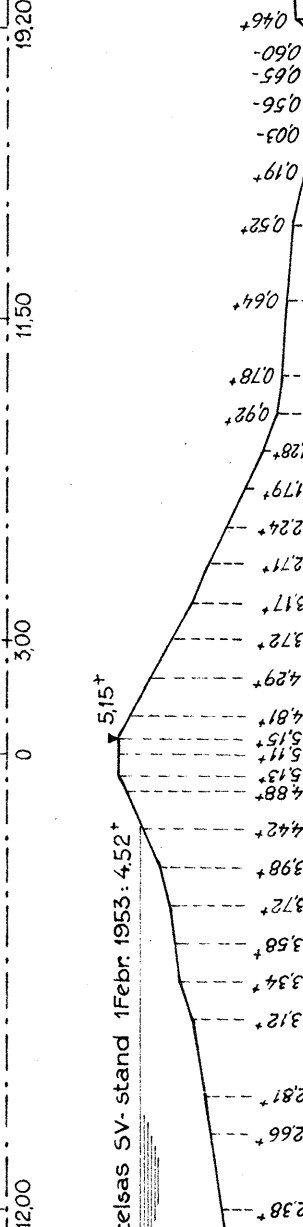
Boezemland MARK EN DINTEL
hm 492

(prof. opgenomen in 1918-1928)



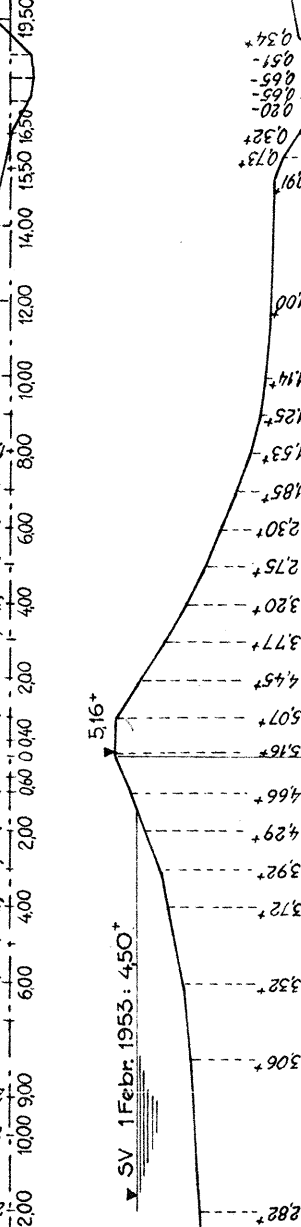
SABINA HENRICAPOLDER
hm 501

(prof. opgenomen in ± 1943)



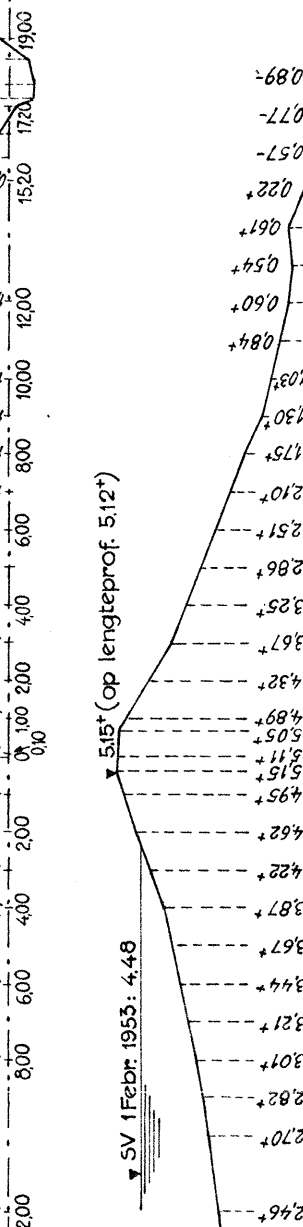
SABINA HENRICAPOLDER
hm 514

(prof. opgenomen in ± 1943)



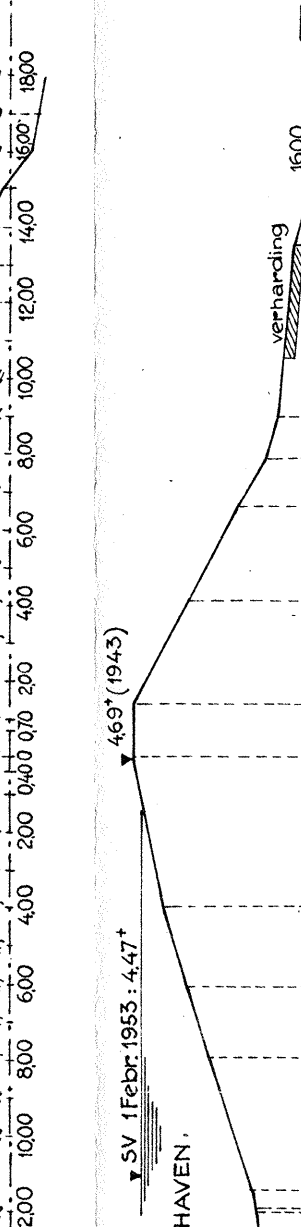
SABINA HENRICAPOLDER
hm 520

(FORT DE RUIJTER)
(prof. opgenomen in ± 1943)



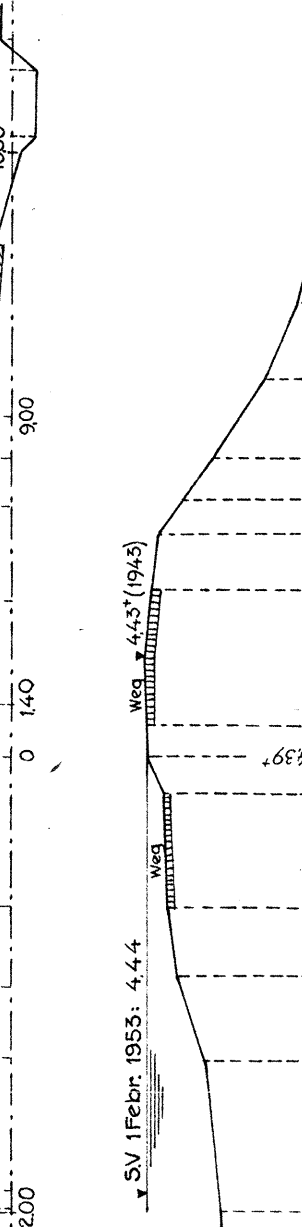
SABINA HENRICAPOLDER
hm 531

(prof. opgenomen in 1918-1928)



POLDER OUDE HEININGEN
hm 541

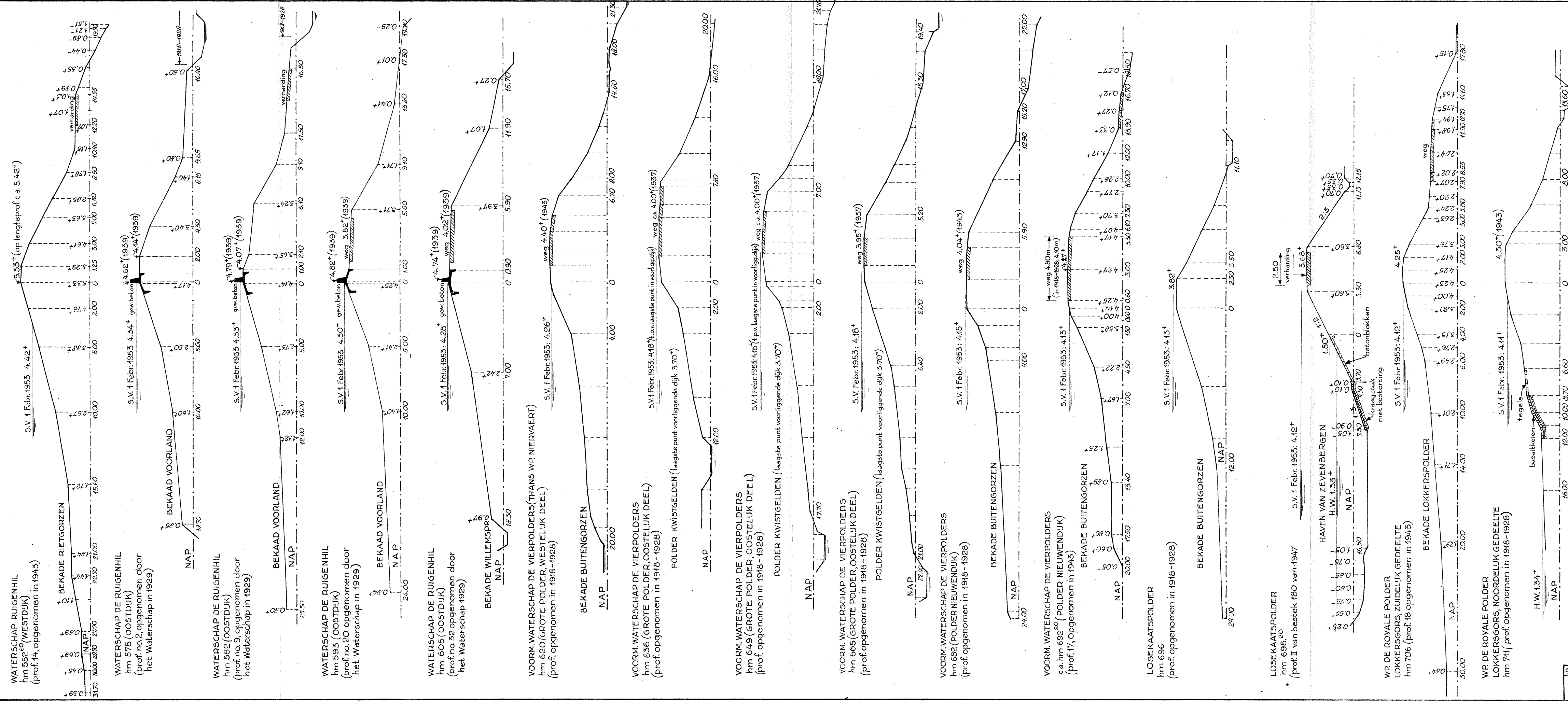
(prof. opgenomen in 1918-1928)



getekend door
11-12-53

A5 Nr 54.39

DWARSPROFIELEN HOOFDWATERKERING NOORD-BRABANT (ST. PHILIPSLAND-MOERDIJK) GEDEELTE WP. DE RUIGENHIL-DORP MOERDIJK SCHAAL 1:200



getek. gecorr. gezien.

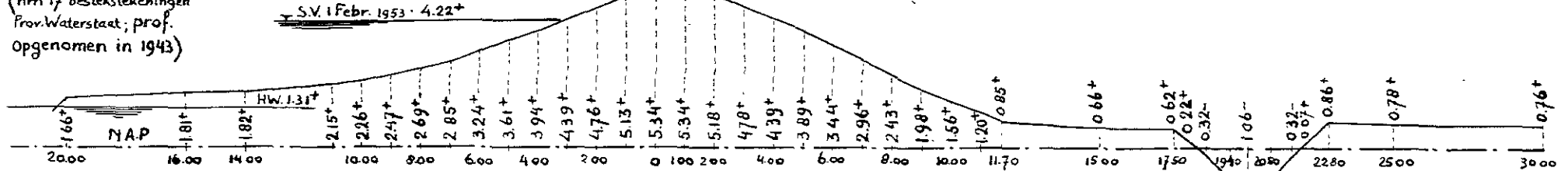
A4 Nr. 54.41

DWARSPROFIELEN VOORLIGGENDE DIJK ROND DE POLDER KWISTGELDEN BIJ KLUNDERT.

SCHAAL 1:200.

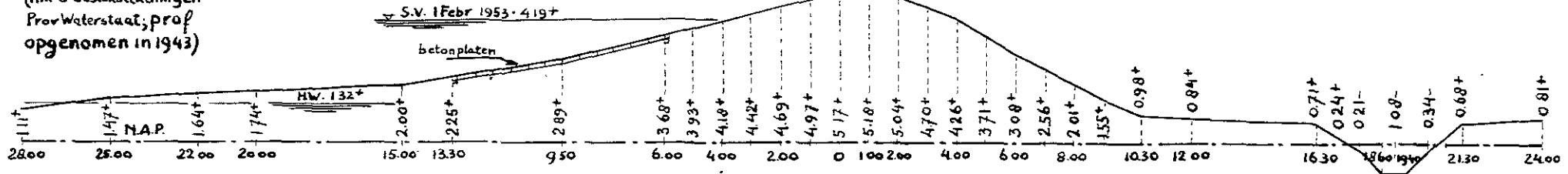
hm 647^a

(hm 17 bestekstekeningen
Prov. Waterstaat; prof.
opgenomen in 1943)



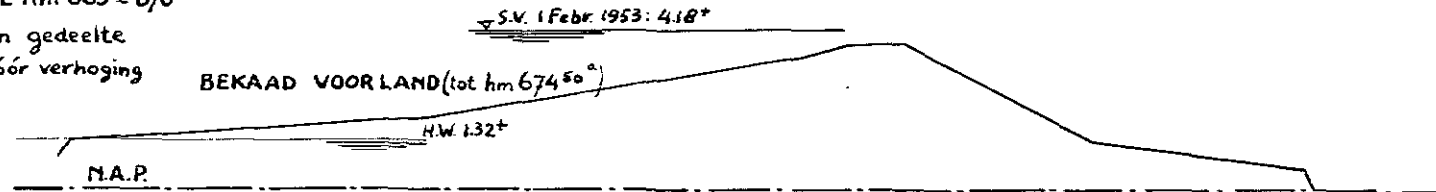
hm 661^a

(hm 3 bestekstekeningen
Prov. Waterstaat; prof.
opgenomen in 1943)



WAARSCHIJNLIJK DWARSPROFIEL
VOOR HET GEDEELTE hm 665^a-676^a

(overgenomen van gedeelte
hm 635^a-664^a vóór verhoging
1937-1938)



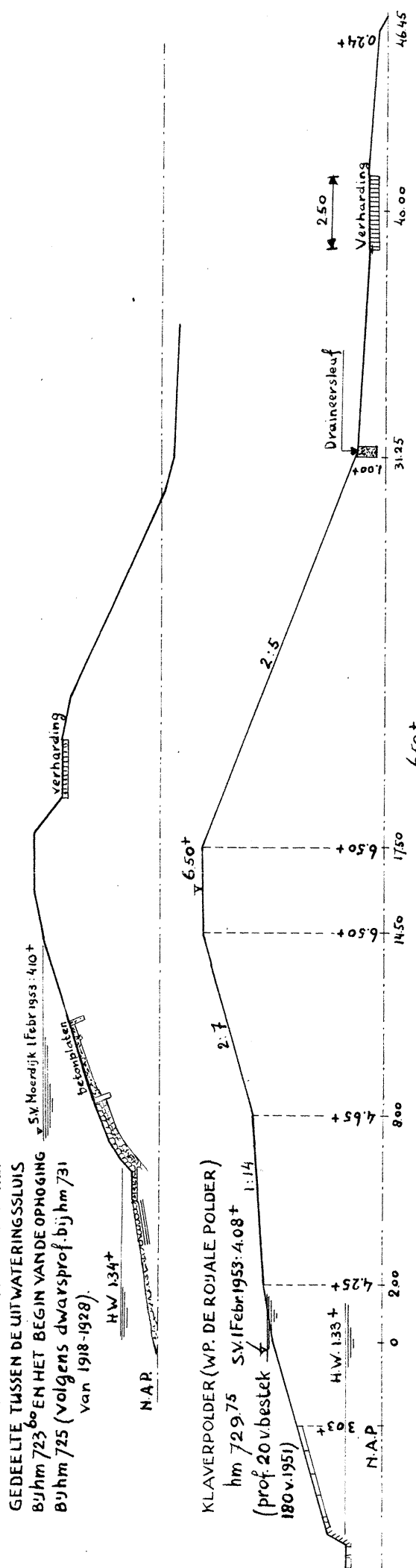
getek	gecalq	gezien
	8	

AI Nr. 54.34

DWARSPROFIELEN HOOFDWATERKERING NOORD - BRABANT (MOERDIJK - GEERTRUIDENBERG)

SCHAAL 1:200

KLAVERPOLDER (WP DE ROJALE POLDER)
WAARSCHUWIK DWARSPROFIEEL VOOR HET
GEDELTJE TUSSEN DE UITWATERINGSLOUIS
BIJ HM 725 EN HET BEGIN VAN DE OPHOGING
BIJ HM 725 (Volgens dwarsprof. bij hm 731
van 1918-1928)



KLAVERPOLDER (WP DE ROJALE POLDER)
hm 729.75 SV. I Febr. 1953: 4.08 + 1.14
(prof. 20 v. bestek 180 v. 1951)

KLAVERPOLDER (WP DE ROJALE POLDER)
hm 736.75
Streekbekleding SV. I Febr. 1953: 4.06 +
(prof. 8 v. bestek 180 v. 1951)

KLAVERPOLDER (WP DE ROJALE POLDER)
hm 741.25 SV. I Febr. 1953: 4.05 + 1.14
(prof. 1 v. bestek 180 v. 1951)

OOSTGORSPOLDER (WP DE ROJALE POLDER)
hm 746.20 SV. I Febr. 1953: 4.05 +
(prof. 192 v. overeenk. 10 d. 5 Oct. 1940)

SCHULDENBEURSPOLDER (WP DE ROJALE POLDER)
hm 756
SV. I Febr. 1953: 4.03 +
(prof. 188 v. bestek 51 van 1947)

VEGETASPOOLDER (WP DE ROJALE POLDER)
hm 765.50
SV. I Febr. 1953: 4.01 +
(prof. B v. overeenk. d. d. 5 Oct. 1940)

NIJEUWE ZWALUWE POLDER
bij hm 800
(prof. van ± 1926, bijgevoert
i. v. m. dijksverhoging in 1929)

HARMONIEPOLDER
(prof. 149A van bestek
159 van 1951)

GAT VAN DE HAM.
SV. I Febr. 1953: 3.93 + 1.14
(prof. 141 van bestek 159 van 1951)

KOEKDEKPOOLDER
(prof. 132 van bestek 159 van 1951)

NOORDER KOEKDEKPOOLDER
Prof. 118 van bestek 109 van 1948

HANPLAAT
Prof. 103 van bestek 71 van 1950

EMILIAPOLDER
hm 901
(prof. 97 van bestek 89 van 1951)

EMILIAPOLDER
hm 920
(prof. van ± 1938)

EMILIAPOLDER
hm 940
(prof. van ± 1938)

GEERTRUIDENBERG
hm 950
(prof. van ± 1938)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEDIJKT)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

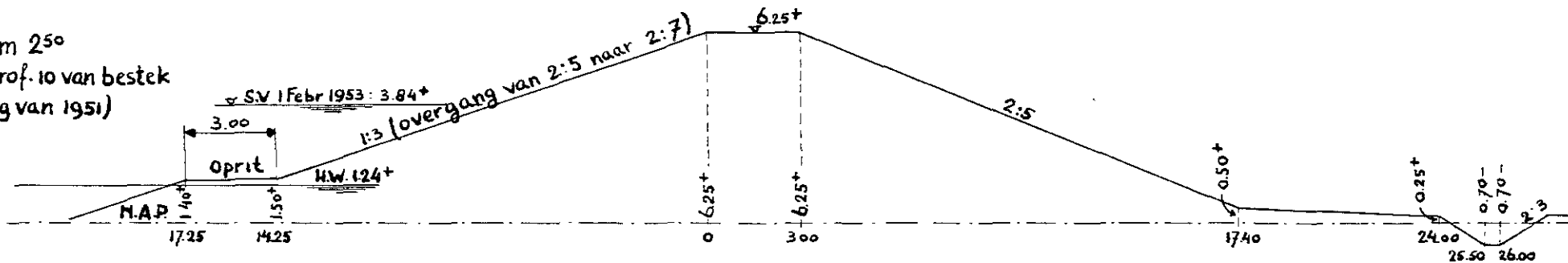
DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

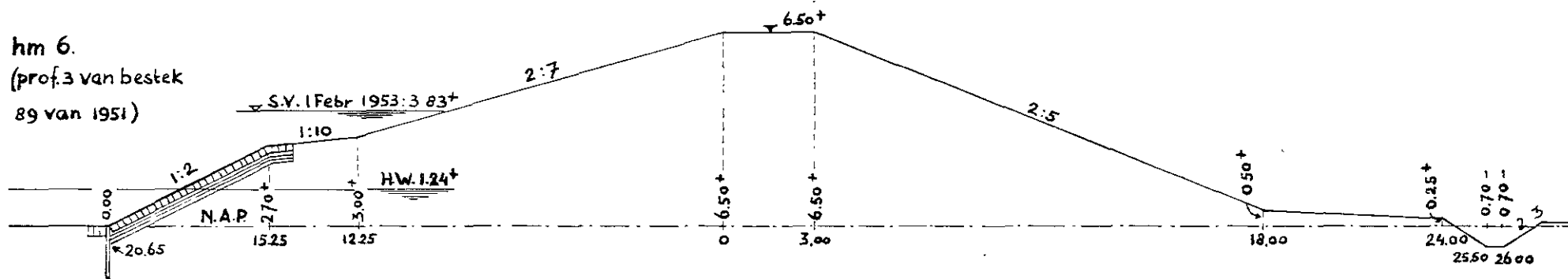
DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN (BEKAAD GEDELTJE)

DWARSPROFIELEN NIEUWE WATERKERENDE DIJK DRIMMELEN-DONGEMOND (LANGS DE GECOMBINEERDE BUITENGRONDEN VAN DRIMMELEN EN GEERTRUIDENBERG)
 SCHAAL 1:200

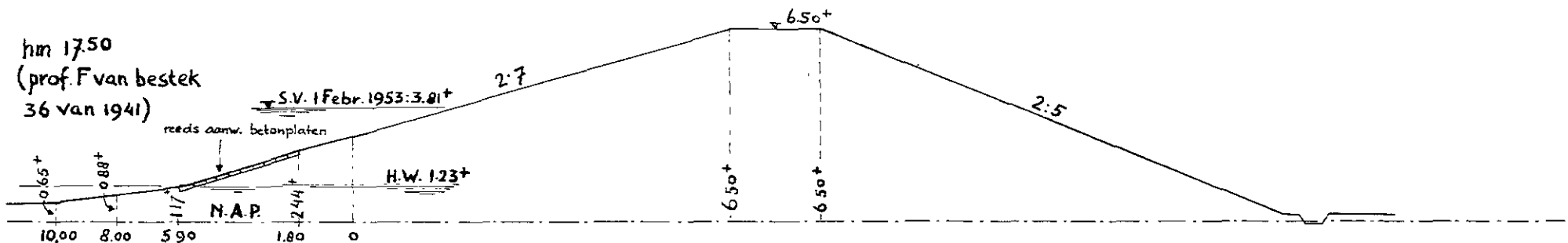
hm 250
 (prof. 10 van bestek
 89 van 1951)



hm 6.
 (prof. 3 van bestek
 89 van 1951)



hm 17.50
 (prof. F van bestek
 36 van 1941)



getek	gecalq	gezien
	S	[Signature]

AI Nr. 54.35

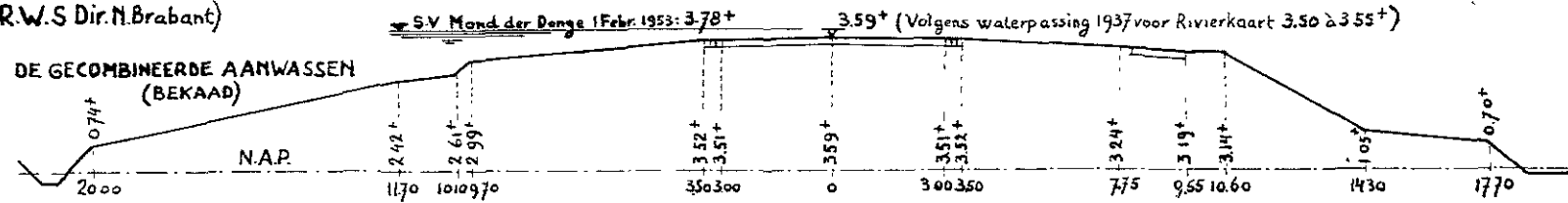
DWARSPROFIELEN HOOFDWATERKERING NOORD-BRABANT (GEERTRUIDENBERG TOT TEGENOVER DRONGELEN)

SCHAAL 1:200

WP. DE NIEUWE HOOPOLDER.

KEIZERSDIJK, Rijksweg km 14.070

(dwarsprof. R.W.S. Dir. N.Brabant)



ZUIDERAFWATERINGSKANAAL

(GEDEELTE LANGS WP. DE NIEUWE HOOPOLDER.)

(Normaal dijksprofiel volgens bestek N° 170 van 1896-1897)

12.5

(OOST) ∇ SV buitenwater Febr. 1953: 3.75+ ∇ 3.90+ (bij waterpassing 1937 gemidd. 3.95+) (WEST)

BEKADE BUITENPOLDER 1:3

(thans weg aan buitenzijde dijk)

N.A.P.

8.70

0 3.90+

6.00 3.90+

11.80 1.00+

17.80 1.00+

24.20

ZUIDERAFW. KANAAL.

GEEN DWARSPROFIELEN AANWEZIG VAN DE ACHTERSTE DIJK TOT EN MET DE WINTERDIJK.

AFWATERINGSKANAAL 'sHERTOGENBOSCH-DRONGELEN.

(Wp. DE BINNEN- EN BUITENPOLDER VAN BAARDWIJK)

(WEST)

(dwarsprof. N° 180 van bestek N° 197 van 1906-1910.)

∇ SV. Drongelense Veer Febr. 1953: 3.74+

BEKADE BUITENPOLDER 1:4

N.A.P.

16.70

2.50 4.40+

0 5.40+

5.00 5.40+

9.98 3.41+

18.48 3.16+

24.48 1.16+

25.08 1.16+

AFW. KANAAL

getek	gecalq	gezien	AI	Nr. 54.36
	8			

DWARSPROFIELEN NIEUWE DIJKEN VAN DE DONGEMOND TOT TEGENOVER DRONGELEN (TEN Z. VAN DE BERGSE MAAS)

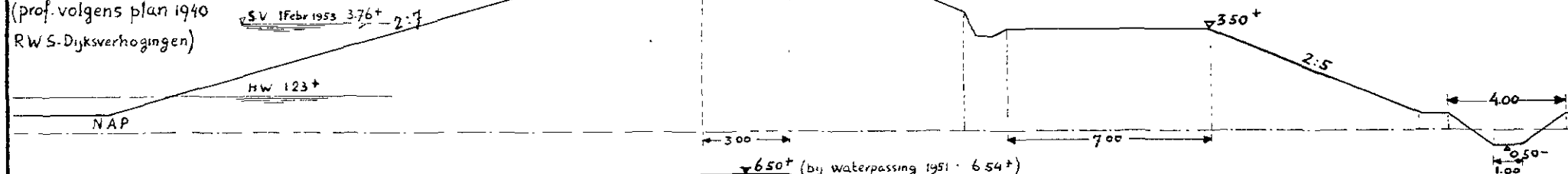
SCHAAL 1:200

WP DE GECOMBINEERDE AANWASSEN

kmr 249 BERGSE MAAS

(prof. volgens plan 1940

R.W.S. Dijkverhogingen)

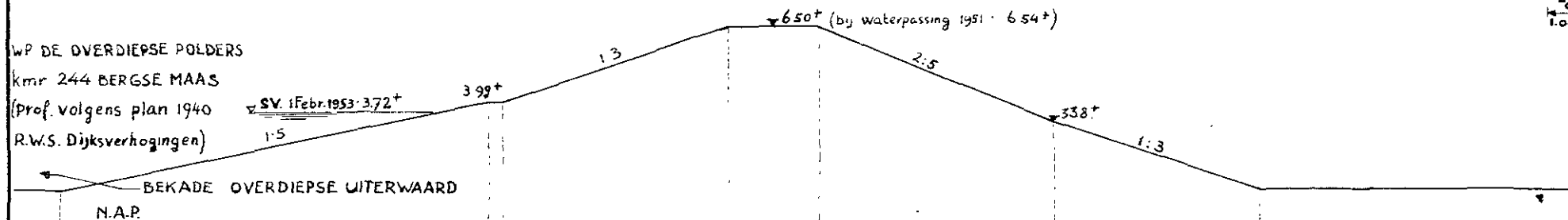


WP DE OVERDIEPSE POLDERS

kmr 244 BERGSE MAAS

(prof. volgens plan 1940

R.W.S. Dijkverhogingen)

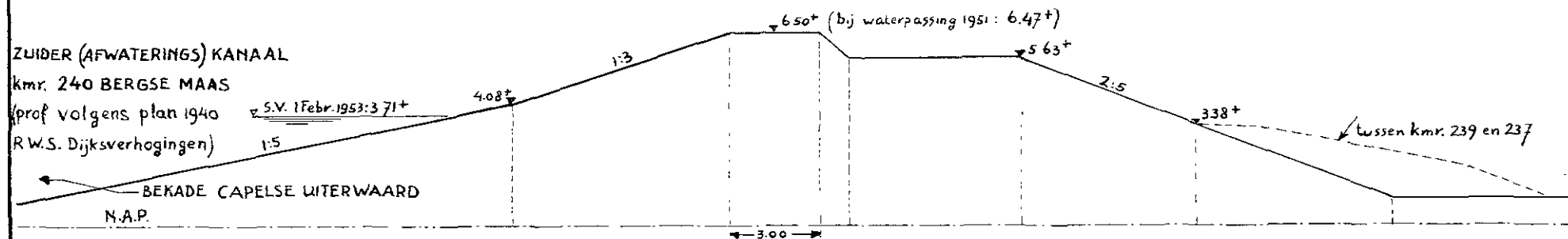


ZUIDER (AFWATERINGS) KANAAL

kmr 240 BERGSE MAAS

(prof. volgens plan 1940

R.W.S. Dijkverhogingen)

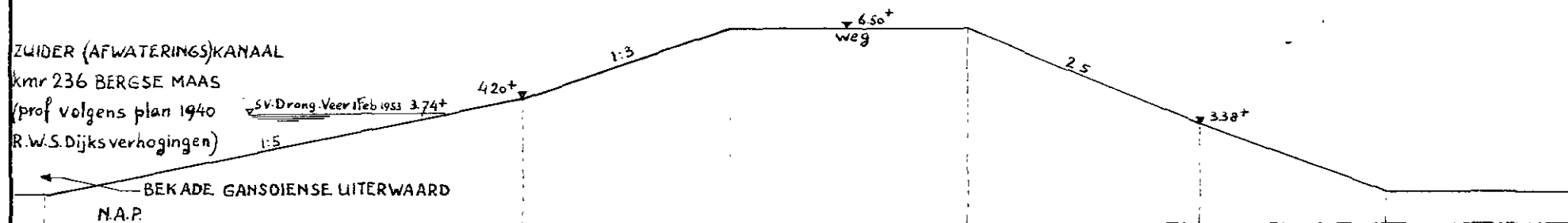


ZUIDER (AFWATERINGS) KANAAL

kmr 236 BERGSE MAAS

(prof. volgens plan 1940

R.W.S. Dijkverhogingen)

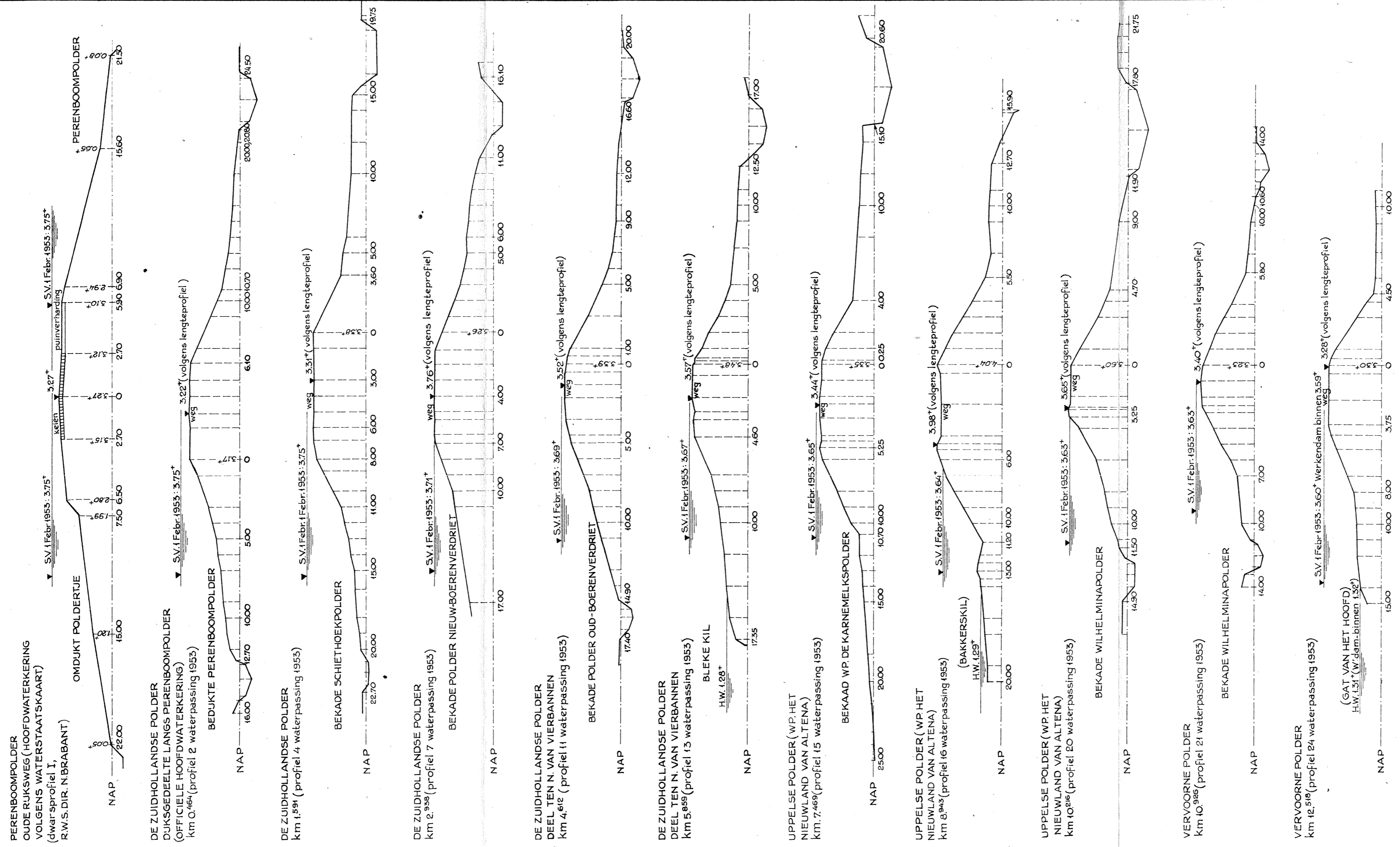


getek	gecalq	gezien

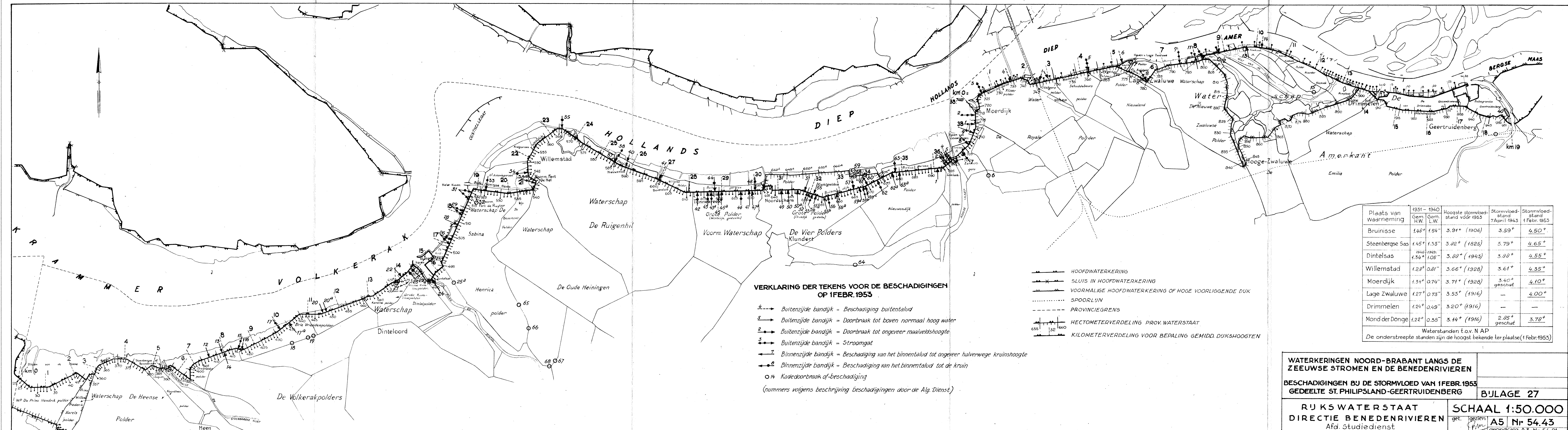
AI Nr. 54.37

DWARSPROFIELEN HOOFDWATERKERING NOORD-BRABANT (WESTDIJK VAN HET LAND VAN ALTENA)

SCHAAL 1 : 200



getek.	gecalq.	gezien	A3	Nr. 54.42
WP				



VERKLARING DER TEKEN VOOR DE BESCHADIGINGEN OP 1 FEBR. 1953

- 4 → Buitenzijde bandijk = Beschadiging buitentalud
- 5 → Buitenzijde bandijk = Doorbraak tot boven normaal hoog water
- 2 → Buitenzijde bandijk = Doorbraak tot ongeveer maaiveldhoogte
- 3 → Buitenzijde bandijk = Stroomgat
- 7 ← Binnenzijde bandijk = Beschadiging van het binnentalud tot ongeveer halverwege kruinshoogte
- 6 ← Binnenzijde bandijk = Beschadiging van het binnentalud tot de kruin
- 14 Kadendoorbraak of-beschadiging

(nummers volgens beschrijving beschadigingen door de Alg. Dienst)

- HOOFDWATERKERING
- SLUIS IN HOOFDWATERKERING
- VOORMALIGE HOOFDWATERKERING OF HOGE VOORLIGGENDE DIJK
- SPOORLIJN
- PROVINCIEGREN
- HECTOMETERVERDELING PROV. WATERSTAAT
- KILOMETERVERDELING VOOR BEPALING GEMIDD. DIJKSHOOGTEN

Plaats van waarneming	1931 - 1940 Gem. H.W. Gem. L.W.	Hoogste stormvloed-stand vóór 1953	Stormvloed-stand 7 April 1943	Stormvloed-stand 1 Febr. 1953
Bruinisse	1.40 ⁺ 1.54 ⁻	3.91 ⁺ (1906)	3.59 ⁺	4.50 ⁺
Steenbergse Sas	1.45 ⁺ 1.53 ⁻	3.02 ⁺ (1825)	3.79 ⁺	4.65 ⁺
Dintelsas	1.34 ⁺ 1.05 ⁻	3.00 ⁺ (1943)	3.00 ⁺	4.55 ⁺
Willemstad	1.20 ⁺ 0.81 ⁻	3.66 ⁺ (1928)	3.61 ⁺	4.35 ⁺
Moerdijk	1.34 ⁺ 0.74 ⁻	3.71 ⁺ (1928)	3.40 ⁺ geschat	4.10 ⁺
Lage Zwaluwe	1.27 ⁺ 0.75 ⁻	3.53 ⁺ (1916)	—	4.00 ⁺
Drimmelen	1.24 ⁺ 0.49 ⁻	3.20 ⁺ (1916)	—	—
Mond der Donge	1.22 ⁺ 0.38 ⁻	3.14 ⁺ (1916)	2.85 ⁺ geschat	3.70 ⁺

Waterstanden t.o.v. N AP
De onderstreepte standen zijn de hoogst bekende ter plaatse (1 Febr. 1953)

WATERKERINGEN NOORD-BRABANT LANGS DE ZEEUWSE STROMEN EN DE BENEDENRIVIEREN

BESCHADIGINGEN BIJ DE STORMVLOED VAN 1 FEBR. 1953
GEDEELTE ST. PHILIPS-LAND-GEERTRUIDENBERG

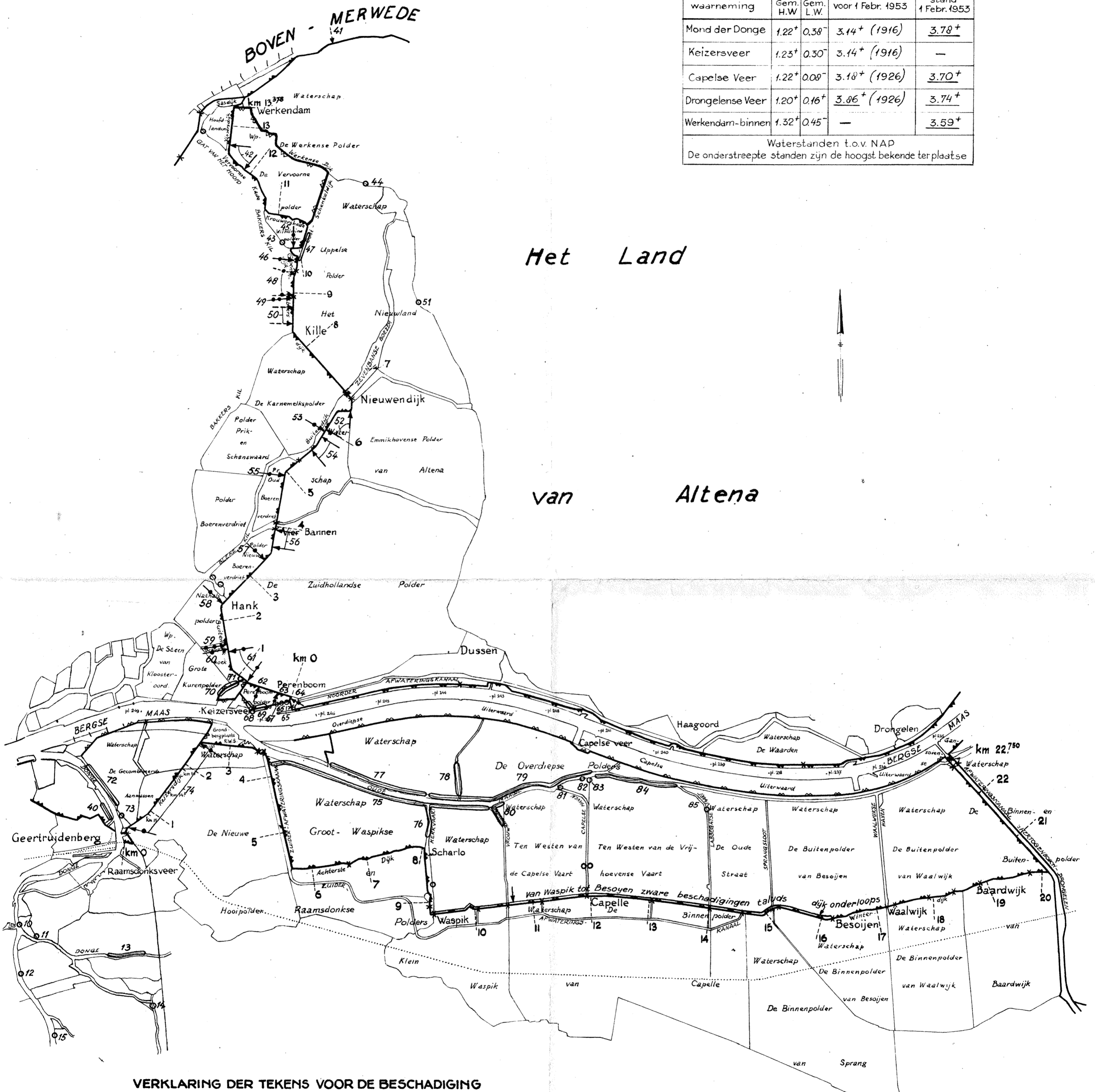
BIJLAGE 27

RJ KSWATERSTAAT
DIRECTIE BENEDENRIVIEREN
Afd. Studiedienst

SCHAAL 1:50.000
get. gezien
A5 Nr 54.43
grondcalc. A3-Nr 54.21

Plaats van waarneming	1931-1940		Hoogste waterstand voor 1 Febr. 1953	Stormvloedstand 1 Febr. 1953
	Gem. H.W.	Gem. L.W.		
Mond der Donge	1.22 ⁺	0.38 ⁻	3.14 ⁺ (1916)	3.78 ⁺
Keizersveer	1.23 ⁺	0.30 ⁻	3.14 ⁺ (1916)	—
Capelse Veer	1.22 ⁺	0.08 ⁻	3.18 ⁺ (1926)	3.70 ⁺
Drongelense Veer	1.20 ⁺	0.16 ⁻	3.06 ⁺ (1926)	3.74 ⁺
Werkendam-binnen	1.32 ⁺	0.45 ⁻	—	3.59 ⁺

Waterstanden t.o.v. NAP
De onderstreepte standen zijn de hoogst bekende ter plaatse



VERKLARING DER TEKENS VOOR DE BESCHADIGING OP 1 FEBR. 1953

- 40 → Buitenzijde bandijk = Beschadiging buitentalud
 - 41 → Buitenzijde bandijk = Doorbraak tot boven normaal hoog water
 - 45 → Buitenzijde bandijk = Doorbraak tot ongeveer maaivelds hoogte
 - 60 → Buitenzijde bandijk = Doorbraak tot ongeveer maaivelds hoogte
 - 49 → Buitenzijde bandijk = Stroomgat
 - 51 ← Binnenzijde bandijk = Beschadiging van het binnentalud tot ongeveer halverwege kruinshoogte.
 - 57 ← Binnenzijde bandijk = Beschadiging van het binnentalud tot de kruin
 - 61 69 Kadedoorbraak of -beschadiging
- (Nummers volgens beschrijving beschadigingen door de Alg. Dienst)

- HOOFDWATERKERING
- X — SLUIS IN HOOFDWATERKERING
- VOORLIGGENDE DIJK OF HOGE ACHTERLIGGENDE DIJK
- SPOORLUN

WATERKERINGEN NOORD-BRABANT LANGS DE ZEEUWSE STROMEN EN DE BENEDENRIVIEREN		BIJLAGE 28	
BESCHADIGINGEN BIJ DE STORMVLOED VAN 1 FEBR. 1953		RUKSWATERSTAAT	
GEDEELTE GEERTRUIDENBERG-DRONGELEN EN LAND VAN ALTENA		DIRECTIE BENEDENRIVIEREN	
Afd. Studiedienst		SCHAAL 1:50.000	
get. <i>[Handwritten Signature]</i>		B2 Nr. 54.50	
		grondcalc. B2 Nr. 54.22	